PIAŢA COMUNĂ

Partidele socialiste și scrutinul din iunie

La Bruxelles, în acest început de an, socialiștii din țările Pieței comune s-au reîntîlnit într-un congres — al zecelea — dedicat evenimentului electoral din vară : scrutinul pentru parlamentul „celor nouă". Anticipînd o evoluție care pare inevitabilă, deliberarea din capitala belgiană a înregistrat și participarea unor reprezentanți ai partidelor socialiste din țări ce au făcut act de candidatură pentru intrarea în C.E.E.

Congresul de la Bruxelles și-a propus definirea unor poziții comune ale partidelor socialiste și social-democrate — o platformă în vederea momentului electoral care se apropie. Oratorii care s-au succedat în cele trei zile de dezbateri au reflectat diversitatea pozițiilor, absența unei fizionomii unice a acestor partide. Atitudinile în fața marilor probleme ale prezentului și, în mod special, față de perspectivele comunitare au exprimat, în multe cazuri, viziuni diferențiate. Uneori, demarcările au fost mai accentuate, situație vizibilă în abordarea spinoasei probleme a prerogativelor parlamentului vest-european. Deosebirile semnalate n-au surprins. În fond, de multă vreme sînt cunoscute punctele de vedere ale partidelor socialiste — unele deținînd puterea în țări comunitare (R.F.G., Anglia, Danemarca), altele aflate în opoziție, dar avînd o pondere importantă în viața politică (Franța, Olanda). Colaborarea lor în „Uniunea partidelor socialiste din C.E.E.", ca și în Internaționala Socialistă, nu elimină optici diferite, inseparabile de realități naționale specifice, de condițiile luptei politice din fiecare țară. Aceste deosebiri s-au exprimat și la Bruxelles în ceea ce privește politica agricolă comunitară (socialiștii francezi nu împărtășesc opiniile social-democraților de la Bonn sau ale laburiștilor britanici), după cum au fost nete la capitolul atribuțiilor parlamentului C.E.E. Olandezul Sicco Mansholt, fost președinte al Comisiei executive a C.E.E., a observat că acest congres „a evidențiat mai multe puncte de divergență decît de acord".

Francois Mitterrand a adoptat o atitudine prudentă față de rolul instanței parlamentare a „celor nouă" ce se va naște prin scrutinul din iunie. Conducătorul socialiștilor francezi a exprimat dorința ca viitorul parlament „să fie capabil de a inova", dar numai „în cadrul strict al puterilor sale actuale". Mitterrand s-a declarat ostil, în acest moment, extinderii prerogativelor parlamentului C.E.E. Punctul său de vedere n-a fost împărtășit de Sicco Mansholt sau de vest-germanul Bruno Friedrich. Bettino Craxi, secretarul național al Partidului Socialist Italian, s-a raliat opiniei exprimate, destul de recent, de Willy Brandt care a cerut ca viitorul parlament „să-și asume și să utilizeze pe deplin puterea sa constituantă", spre a evita să devină „un turn Babel veleitar și neputincios". Tony Benn, ministrul energiei în guvernul britanic, a respins ideea sporirii competențelor oricăreia dintre instituțiile Pieței comune.

Formula finală adoptată exprimă ceea ce „France Presse" denumește a fi „o poziție de compromis". În documentul adoptat se relevă că parlamentul vest-european „va evolua în cadrul tratatelor existente", adăugîndu-se : „Orice nou transfer de puteri ale guvernelor naționale către instituțiile comunitare sau de la parlamentele naționale către Adunare nu se poate efectua decît cu acordul clar și net al guvernelor și parlamentelor naționale". Acest „acord clar și net" reprezintă o evidentă concesie făcută acelor forțe care avertizează asupra riscurilor pe care le implică orice orientare supranațională în cadrul C.E.E. Influența crescîndă a acestor forțe nu poate fi trecută cu vederea de partidele socialiste (mai ales, cele din unele țări ca Franța și Marea Britanie) într-o perioadă ce prefațează un test electoral de dimensiuni neobișnuite.

Situația de criză cronicizată pe care o cunoaște economia occidentală, decalajul dintre promisiunea unei redresări și efectele șomajului, inflației, dezechilibrelor monetare au determinat pe participanții la congresul de la Bruxelles să manifeste un interes deosebit față de problemele sociale. „Apelul adresat alegătorilor" pune un accent special pe garantarea dreptului la muncă, plasarea sub control democratic a dezvoltării economice și sociale, încetarea discriminărilor împotriva anumitor categorii de persoane, în special a femeilor și tineretului, apărarea intereselor consumatorilor etc. Căutarea unor soluții în lupta împotriva șomajului, asigurarea locurilor de muncă pentru tineri, depășirea discrepanțelor pe care le generează inechitățile sociale s-au aflat printre temele vehiculate insistent de cei ce au urcat la tribuna congresului. Joop den Uyl, liderul opoziției olandeze, afirma că, probabil, șomajul nu se va diminua în anii următori, fiind necesară găsirea de modalități spre a proteja pe cei ce muncesc de efectele sale nefaste.

„France Presse" remarca mențiunea din apel care condamnă orice excludere dintr-o funcție publică datorită doar convingerilor politice — „aluzie la interdicțiile profesionale existente în R.F.G.". Elementul cel mai semnificativ îl constituie faptul că, pentru prima oară, P.S.D. vest-german s-a pronunțat în favoarea unei condamnări atît de nete a „interdicțiilor profesionale".

Firește, întîlnirea de la Bruxelles n-a ignorat actualitatea internațională. S-a făcut auzită chemarea la limitarea înarmărilor, la promovarea unei politici de pace și destindere.

„Apelul adresat alegătorilor", document elaborat prin recurgerea la metoda compromisului, ilustrează limitele unității de vederi, ca și preocupările presante ale unor partide confruntate cu o multitudine de situații naționale specifice.

M. Ramură

VIENA. Alegeri parlamentare anticipate

Noul parlament austriac va fi reînnoit la 6 mai a.c. Prezidiul Partidului Socialist din Austria (S.P.Ö.) și-a dat acordul, săptămîna trecută, la decizia adoptată de guvernul socialist privind devansarea cu cinci luni a alegerilor legislative, prevăzute a avea loc în octombrie. Cancelarul federal și liderul partidului de guvernămînt, dr. Bruno Kreisky, a justificat hotărîrea prin dorința de a fi evitată o campanie electorală „prea lungă și prea costisitoare". Conducerea partidului socialist este, de asemenea, de părere că este preferabil ca noul guvern să fie instalat cît mai repede pentru a-și putea dezvolta o strategie pe termen lung, capabilă să diminueze dificultățile economice ale țării, ca urmare a crizei cu care continuă să fie confruntate statele occidentale industrializate.

Observatorii consideră că actualul cabinet socialist, care guvernează Austria de 8 ani, cu o majoritate parlamentară absolută, a recurs la o asemenea decizie din considerente tactice, generate de simptomele de „uzură a puterii" apărute îndeosebi în cursul ultimelor luni : reculul socialiștilor la scrutinul municipal din Viena, înfrîngerea guvernului în referendumul pentru punerea în funcțiune a centralei nucleare de la Zwentendorf, alegerea în fruntea radioteleviziunii austriece a candidatului opoziției, aceeași persoană care, în urmă cu trei ani, a fost eliberată din aceeași funcție de actualele autorități. De altfel, remarcă observatorii, chiar climatul din sînul partidului de guvernămînt a cunoscut, în ultimul timp, o deteriorare datorită campaniei declanșate vara trecută împotriva lui H. Androsch, colaborator apropiat al cancelarului, căruia i s-a reproșat cumularea funcției de ministru de finanțe cu cea de conducere a unui înfloritor cabinet de consilier fiscal.

Cancelarul Bruno Kreisky : start pentru alegeri anticipate

Conjunctura economică începe, de asemenea, să fie mai puțin favorabilă Austriei, țară în care situația pe acest plan a fost mai bună decît în marea majoritate a celorlalte state vest-europene. Astfel, dacă ani la rînd șomajul a înregistrat cote foarte mici, în timp ce rata inflaționistă s-a menținut la niveluri scăzute, o serie de recente concedieri, ce au afectat mai multe sute de salariați din diverse sectoare industriale, au tras un serios semnal de alarmă în rîndul opiniei publice austriece. În perspectiva, deci, a unei eventuale deteriorări a situației economice și sociale, care ar putea să-i erodeze creditul pe care-l deține în rîndul populației, și să-i pericliteze, astfel, poziția, Partidul Socialist din Austria a decis chemarea anticipată la urne a electoratului, convins că, astfel, își păstrează șansele de a-și conserva, și în următoarea legislatură, majoritatea absolută în parlament.

C. V.

Wilfried Martens: probleme „suficient de delicate şi complicate"

BRUXELLES

Dificila alcătuire a unei coaliţii

O lună după alegerile pe care comentatorii le-au calificat drept „inutile", Belgia nu are încă un nou guvern. În schimb, există un „formator" : Wilfried Martens, preşedintele social-creştinilor flamanzi, căruia regele i-a încredinţat mandatul de a alcătui echipa ministerială.

Iarnă grea, cu geruri şi polei, dar pentru „La Libre Belgique" nici atmosfera politică nu este scutită de rigorile anotimpului. Cotidianul din Bruxelles semnalează că „terenul politic rămîne alunecos". Ceea ce face dificilă orice mişcare în acest spaţiu. Wilfried Martens, al cărui chip zîmbitor s-a aflat, în decembrie, pe panourile electorale ale social-creştinilor în tovărăşia celui, mai încruntat, al lui Leo Tindemans, se arată precaut. Avocatul în vîrstă de 43 ani este conştient de dificultatea misiunii sale: „Nu vreau să fac declaraţii care ar putea să complice soluţionarea crizei. Problema este suficient de delicată şi complicată". Într-adevăr, scrutinul din decembrie n-a adus clarificări, însă a înveninat raporturile dintre partenerii din vechea coaliţie guvernamentală. Simpla revenire la formula trecută nu este posibilă, cu toate că distribuţia voturilor şi a mandatelor n-a cunoscut modificări esenţiale. Corpul electoral a rămas stabil. Această stabilitate este, însă, dublată de un blocaj politic. Aceleaşi rigidităţi, aceleaşi exigenţe care au dus la eşuarea vechiului guvern se manifestă după alegerile fără învingători, dar cu destui învinşi. Misiunea informaţională a fostului ministru Willy Claes, care a precedat desemnarea lui Martens, a evidenţiat dimensiunile deosebirilor de păreri. Sînt poziţii neconcordante, esenţialmente, pe două planuri :

a) *componenţa guvernului.* Reeditarea vechii coaliţii este dorită, însă obstacolele sînt destul de numeroase. Cele mai importante privesc prezenţa grupărilor comunitare (Volksunie şi „Frontul francofonilor"). Socialiştii valoni condiţionează prezenţa lor în guvern de menţinerea „Frontului francofonilor", majoritar la Bruxelles. Din partea flamandă, se replică : „Frontul francofonilor" îşi poate găsi loc pe băncile ministeriale doar dacă este prezent şi Volksunie — marele învins al alegerilor care ia în considerare o eventuală „cură" de opoziţie. Ar fi posibil un guvern bipartit : social-creştinii cu socialiştii ? Soluţia nu este agreată de socialişti. S-a sugerat şi o coaliţie „în etape" — partidele comunitare să se alăture ulterior. Ar mai fi un calcul al hîrtiei : alianţa social-creştinilor cu liberalii. Teoretic, s-ar compune o majoritate parlamentară. Totuşi, o „majoritate" care ar fi minoritară în Valonia. Ceea ce n-ar corespunde convingerii exprimate de Martens că ţara „are nevoie de un guvern coerent, stabil".

b) *priorităţile noului guvern.* Partidele flamande doresc să se acorde întîietate dosarelor economice şi sociale. Inflaţia, şomajul, deficitul bugetar ridică probleme grave. Soluţionarea lor nu mai îngăduie amînări. Valonii nu neagă gravitatea situaţiei, însă consideră că trebuie să existe o strînsă legătură între aceste probleme şi cele comunitare. Este sesizabilă tendinţa, printre fruntaşii politici valoni, de a atribui partenerilor flamanzi intenţia unei îngropări, cel puţin temporare, a faimosului „pact de la Egmont" care a stabilit transformarea Belgiei într-un stat unitar compus din trei regiuni — Flandra, Valonia şi Bruxelles. Flamanzii (majoritari în ţară) sînt nemulţumiţi de perspectiva a două regiuni cu preponderenţă francofonă (Valonia şi Bruxelles) şi atrag atenţia că o reluare a controversei comunitare ar crea riscul „unui neant economico-socio-financiar" cel puţin un trimestru („La Libre Belgique"). Clarificarea este îngreunată de faptul că nici social-creştinii flamanzi, nici socialiştii valoni (adică protagoniştii disputei politice) nu dau dovadă de o perfectă omogenitate. Oricum, la Bruxelles s-a remarcat editorialul din „Le Peuple" semnat de André Cools, preşedintele Partidului Socialist, care afirma că „ţara nu mai poate continua să trăiască într-o improvizaţie instituţională", refuzînd ideea că problemele comunitare ar proveni dintr-un „joc steril al politicienilor". Concluzia lui Cools: „1979 trebuie să fie anul pacificării comunitare".

Wilfried Martens se află în faţa multor dificultăţi în încercarea de a investiga calea ieşirii din criză, însă spre deosebire de controversatul său coleg de partid Leo Tindemans, este privit cu mai multă încredere de către interlocutorii valoni. Francofonii îl consideră „un partener loial". ceea ce va uşura, fără îndoială, dialogul pentru formarea noului guvern. La Bruxelles, crizele ministeriale sînt, de obicei, lungi. Va fi contrazisă această prea puţin invidiată tradiţie ?

E. O.

COLOMBO — CARACAS

Pregătiri intense pentru UNCTAD-V

În luna mai, la Manila, va avea loc cea de-a V-a sesiune a Conferinţei Naţiunilor Unite pentru Comerţ şi Dezvoltare (UNCTAD), chemată să marcheze un moment semnificativ în abordarea concretă a problemelor complexe şi grave ce confruntă, pe plan economic, omenirea contemporană, în iniţierea unor măsuri practice vizînd soluţionarea efectivă, echitabilă şi reciproc avantajoasă a acestor probleme, cu alte cuvinte în trecerea de la vorbe la fapte în instaurarea unei noi ordini economice internaţionale. Pregătirile propriu-zise în vederea sesiunii au început încă de acum.

Ţările în curs de dezvoltare — profund interesate în restructurări fundamentale ale relaţiilor economice internaţionale, pe care sesiunea UNCTAD-V este chemată să le promoveze — au demarat procesul unor ample negocieri care să conducă la concertarea poziţiilor lor şi stabilirea unei platforme comune, de întărirea solidarităţii şi conlucrării lor depinzînd însăşi luarea în considerare a cerinţelor lor legitime de către ţările industrializate. Pregătirea celei de-a IV reuniuni ministeriale a „Grupului celor 77" — care va preceda UNCTAD-V şi care va contura poziţia unitară de negociere a ţărilor în curs de dezvoltare — a căpătat un ritm viu. Deocamdată, au loc reuniunile la nivel de experţi guvernamentali ale subgrupurilor asiatic, latino-american şi african ale ţărilor în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77", ce sînt urmate de reuniunile la nivel ministerial ale subgrupurilor respective. Astfel de reuniuni pregătitoare s-au desfăşurat la Colombo, în Sri Lanka (subgrupul asiatic), şi Caracas, în Venezuela (subgrupul latino-american).

Ca un punct central pe agenda dezbaterilor se află **imperativul realizării unei platforme comune a ţărilor în curs de dezvoltare** pe baza aprofundării colaborării şi solidarităţii lor, ca o condiţie a succesului lor **în negocierile cu ţările industrializate şi a înfăptuirii practice a noii ordini economice internaţionale.** A fost subliniată, în context, necesitatea depăşirii unor deosebiri de vederi între ţările în curs de dezvoltare privind mijloacele de abordare a problemelor, menţionîndu-se totodată cerinţa de a se ţine cont de interesele ţărilor în curs de dezvoltare importatoare de petrol, care reprezintă marea majoritate a statelor lumii şi care se dovedesc profund afectate de actualele stări de lucruri din economia mondială, cu deosebire, de consecinţele noii majorări a preţului petrolului în cursul acestui an.

economică internațională — imperativul unor măsuri concrete

CIUDAD DE MEXICO

Exigența unor raporturi echitabile

În ce privește problematica abordată, aceasta se referă la multiplele aspecte care formează baza restructurărilor pe care le presupune instaurarea noii ordini economice internaționale. Pe fondul exigenței imperioase a statornicirii unor interdependențe economice echitabile, a unor relații noi, democratice între state, este relevată **necesitatea întreprinderii unor acțiuni efective pe linia lichidării subdezvoltării, a decalajelor.** Sînt acțiuni ce vizează trei planuri conexe : **sporirea eforturilor interne ale înseși țărilor în curs de dezvoltare ; întărirea colaborării dintre aceste țări** (accentuarea a ceea ce, în „Grupul celor 77", a căpătat denumirea de „bazarea colectivă pe forțele proprii") ; **dezvoltarea unei colaborări echitabile cu țările industrializate în cadrul căreia aceste din urmă țări sînt chemate să acorde un sprijin substanțial și multilateral țărilor mai puțin dezvoltate, în vederea progresului lor mai rapid.**

Un accent deosebit se pune pe mijloacele și căile concrete prin care obiectivul lichidării actualelor asimetrii, disproporții și manifestări de criză din economia mondială poate fi înfăptuit. În acest context, o atenție particulară este acordată reglementării **problemei materiilor prime,** menționîndu-se, în special, rolul pe care l-ar avea, într-o atare direcție, transpunerea în viață, după îndelungi și încă nefinalizate negocieri, a **fondului comun privind materiile prime,** menit să asigure stabilitatea aprovizionării, a piețelor, a prețurilor și a cîștigurilor din export la unele din principalele produse primare care interesează țările în curs de dezvoltare. Este subliniată, totodată, **cerința eliminării obstacolelor discriminatorii din calea schimburilor, a tendințelor protecționiste, precum și a asigurării deschiderii piețelor țărilor industrializate pentru produsele manufacturate exportate de țările în curs de dezvoltare,** ceea ce ar fi de natură nu numai să promoveze dezvoltarea industrială în aceste din urmă țări, dar și să extindă posibilitățile de import ale țărilor respective, fiind deci în avantajul însuși al țărilor industrializate. O mare importanță este acordată problemei asigurării unor **raporturi echitabile între prețuri pe plan internațional** și celei privind realizarea unor **transferuri largi de tehnologie modernă către țările în curs de dezvoltare,** progresele economico-industriale în lumea actuală putînd fi concepute doar pe baza accesului deplin al tuturor statelor la cuceririle revoluției științifico-tehnice. De o atenție deosebită se bucură, deopotrivă, problemele legate de **necesitatea sporirii asistenței financiare pentru dezvoltare, de îmbunătățirea condițiilor de creditare, în general de instaurarea unor relații valutar-financiare internaționale echitabile.** Se menționează, totodată, rolul crescînd pe care organizațiile internaționale din sistemul O.N.U. — îndeosebi UNCTAD — îl au de jucat în promovarea și realizarea practică a tuturor acestor obiective.

Este evidențiat cu putere faptul că, prin implicațiile lor negative, problemele economice actuale trebuie abordate cu seriozitate și responsabilitate, soluționarea lor nemaiputînd fi amînată, UNCTAD-V oferind, în acest sens, o ocazie majoră pentru ca, prin voința tuturor statelor, procesul de înfăptuire a noii ordini economice internaționale să fie deblocat din imobilismul actual, trecîndu-se la măsuri și acțiuni concrete, în beneficiul progresului general și al păcii în lume.

Șerban Iliescu

În cadrul preocupărilor pe linia demarării efective a procesului vizînd înfăptuirea noii ordini economice internaționale — preocupări devenite tot mai intense în perspectiva celei de-a V-a sesiuni a U.N.C.T.A.D. din acest an și a sesiunii Adunării Generale din 1980, consacrată special noii ordini economice internaționale — se înscriu, alături de reuniunile guvernamentale ale subgrupurilor regionale ale țărilor în curs de dezvoltare membre ale „Grupului celor 77", multiple alte manifestări internaționale (reuniuni interguvernamentale, colocvii, seminarii) organizate cu participarea reprezentanților guvernamentali și unor organizații internaționale sau a unor specialiști și experți din diferite țări ale lumii. Numai în America Latină s-au desfășurat, săptămîna trecută, trei asemenea manifestări : ampla dezbatere din capitala Mexicului pe tema „Progrese în edificarea unei noi ordini economice intenaționale ; obstacole și oportunități" ; reuniunea țărilor membre ale S.E.L.A. (Sistemul economic latino-american), ce a avut loc după întrunirea experților și înaintea reuniunii miniștrilor din țările subgrupului latino-american al „Grupului celor 77" ; seminarul internațional din stațiunea balneară Vina del Mar (Chile) cu tema „America Latină și noua ordine economică internațională".

Reține, îndeosebi, atenția prima dintre aceste manifestări internaționale. Organizată de Institutul Națiunilor Unite pentru formare și cercetare (U.N.I.T.A.R.) și de Centrul de studii economice și sociale al lumii a treia (C.E.E.S.T.E.M.), ea a prilejuit discuții aprofundate asupra proiectului de document cu tema anterior menționată, menit a servi ca o amplă documentație conceptuală în vederea sesiunii Adunării Generale a O.N.U. din 1980, consacrată noii ordini economice internaționale. Peste 80 de reputați oameni de știință și specialiști din țări situate în toate regiunile lumii, inclusiv din România, și-au adus contribuția la pregătirea acestei documentații conceptuale.

S-au evidențiat posibilitățile reale privind înfăptuirea în viață a noii ordini economice internaționale, precum și obstacolele care mai persistă încă în calea acestui proces ; s-a subliniat, îndeosebi, aspectul major legat de interesul economic și politic al tuturor țărilor în angajarea unor măsuri concrete pe linia noii ordini, aceasta constituind o condiție fundamentală pentru asigurarea progresului general și a păcii în lume. Acest interes comun decurge din însăși realitatea peremptorie a interdependențelor economice în lumea de azi, important fiind de a se înțelege că, pentru realizarea progresului și păcii, relațiile economice internaționale trebuie profund restructurate, astfel încît interdependențele să nu mai aibă caracterul actual deosebit de „asimetric" prin care ele tind să ducă la dependență, ci să devină pe cît posibil mai „simetrice", oferind avantaje tuturor participanților. Rezultă, din aceasta, cu deplină evidență, necesitatea lichidării subdezvoltării, a decalajelor, imperativul diseminării largi și aplicării la scară mondială a cuceririlor tehnico-științifice, cerința promovării unei ample colaborări internaționale, întemeiată pe egalitate și sprijin multilateral în favoarea țărilor în curs de dezvoltare, pe instrumente echitabile de desfășurare a schimburilor internaționale comerciale, monetare, financiare etc.

Intervenind în cadrul dezbaterilor, delegații români au reliefat semnificațiile concepției președintelui României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, asupra noii ordini economice internaționale, modul în care, în gîndirea și activitatea șefului statului român, sînt promovate cu perseverență realizarea noii ordini, măsurile concrete prin care țările pot depăși impasul subdezvoltării și prin care își găsesc soluții problemele vitale ale omenirii. A fost subliniată importanța măsurilor de dezarmare pentru eliberarea unor fonduri și resurse imperios necesare dezvoltării economice și sociale a lumii. Au fost evocate, de asemenea, rolul științei și tehnologiei, importanța formării de cadre naționale de specialiști. Numeroși delegați au evidențiat spiritul de cooperare în care s-au desfășurat reuniunile științifice de la București asupra rolului științei și tehnologiei în lumea contemporană. Experiența și realizările economice și sociale, ale științei, învățămîntului și culturii din țara noastră au trezit un larg interes în rîndul participanților, care au făcut numeroase referiri la aspectele evocate de membrii delegației române.

În ansamblul lor, dezbaterile au relevat imperativul unirii eforturilor tuturor țărilor lumii în direcția abordării efective a problemelor economice actuale în spiritul exigențelor noii ordini economice mondiale, cauză comună a tuturor popoarelor, alternativă rațională la stările de lucruri din prezent, unică modalitate de ieșire reciproc avantajoasă din criza care confruntă astăzi economia mondială.

I. Ș.

REPORTAJ PE GLOB

BAGDAD

Nicolae Chilie

Bagdadul — oraș legendar, peste care și-a pus pecetea civilizația contemporană

Tulburător acest prim contact cu pămîntul de legendă al Irakului. Una din primele vetre de geneză ale civilizației, pămîntul pe care, în faimoasele grote de Shanidar, din nordul țării, în urmă cu 60 000 de ani, au fost atestate locuințele ancestrale ale ființelor umane. Locul în care s-au născut și au înflorit științe de bază, ca agricultura, astronomia și matematicile, punct de răscruce a marilor drumuri ale istoriei, unde s-au așezat să creeze sau au venit să devasteze, imprimînd straturi succesive ale culturii lor materiale și spirituale, ori ale trecerii prin timp, populații rămase azi în cărțile vechi, precum sumerienii, akkadienii, babilonienii, assirienii, caldeenii și numeroși alții, pînă la instalarea definitivă, aici, a semințiilor arabe și a islamului. Teritoriu de impresionante înfăptuiri ale geniului uman, intersectate de dezastre apocaliptice, provocate de natura vitregă ori de setea de glorie, zadarnică în ultimă instanță, a unor cuceritori nesățioși peste care s-a așternut pulberea veacurilor și, mai ales, a uitării. Poate că asemenea contraste au determinat ca istoria sau mai degrabă legenda să plaseze aici, pe aceste meleaguri, deopotrivă, și Grădina Paradisului, la confluența celor două mari fluvii ale Mesopotamiei, dar și geneza Potopului, înscrisă pe plăcuțele de argilă ale sumerienilor.

Istoria mai recentă a acestor ținuturi străvechi consemnează — în paralel cu soarta crîncenă a multor popoare din alte părți ale lumii — o perioadă dificilă și îndelungată de dominație otomană, care s-a întins din secolul al 16-lea și pînă la finele primului război mondial, pentru a fi înlocuită de o nouă etapă de oprimare, de astă dată a unuia dintre ultimele mari imperii ale lumii, cel britanic, încheiată prin abolirea mandatului englez și intrarea țării în Liga Națiunilor. Dar eliberarea definitivă de asuprirea și spolierea seculară aveau s-o aducă pentru Irak doar marile puncte de cotitură marcate de revoluțiile de la 14 iulie 1958 și, în special, de la 17 iulie 1968, care au plasat ireversibil această națiune cu filoane viguroase de creativitate și civilizație, pe orbita emancipării naționale și sociale, făcînd ca soarele arzător al acestor locuri să lumineze și să încălzească pentru prima dată libertatea, demnitatea și identitatea proprie ale unui popor străvechi, care a pășit pe calea dezvoltării de sine stătătoare.

...Mintea încărcată de istorie dirijează cu aviditate ochiul spre nesfîrșitele întinderi aride ale acestei țări, cu forme de relief ondulate, în care predomină cromatica galbenă, cenușie și roșiatică, în diversele ei ipostaze, spre orizonturile deșertice, în căutarea prezenței omului, rezervată acelor puncte mirifice de pe hartă, la sute de kilometri unul de altul, care sînt sursele de apă și oazele de verdeață, ce se identifică aici cu viața însăși. În monotonia predominantă a peisajului, întreruptă pe alocuri doar de liniile puținelor căi de comunicație ce se încumetă să străbată pustiul sau de cîteva zone populate mai compacte, survolarea teritoriului irakian dinspre nord-vest, de la frontiera siriană, spre sud-est, în direcția Golfului, este marcată, în chip reconfortant, de cursul sinuos al Eufratului și Tigrului și de explozia bruscă de viață pe care o reprezintă, în imensitatea deșertului, marele bazin de apă — lacul Tharthar, adevărată lume binecuvîntată, în care lichidul vital, într-un contrast funciar cu uscăciunea din jur, semnifică o măreață victorie a omului în lupta sa milenară cu natura potrivnică. Aveam să aflăm mai tîrziu, prin grija amabilelor noastre gazde că, produs al programelor de dezvoltare din anii de după revoluție, acest uriaș lac artificial de acumulare, care, prin canalele mari și mici, însumînd sute de kilometri, își întinde arterele sale dătătoare de viață pînă la Bagdad și mai departe, înmagazinează, în rezervorul său, opt miliarde metri cubi de apă, revărsînd în ciuda procentului ridicat de evaporare, binefacerile asupra unei zone imense și îndeplinind funcții multiple de sursă de apă potabilă și pentru irigații, precum și de regularizare a meandrelor fluviului Tigru, care, în trecut, provocau, inclusiv în capitală, revărsări catastrofale.

Punct spre care duc, de multe secole, toate drumurile erodate de vremuri ale Orientului Mijlociu și spre care converg azi, ca și ieri, toate căile de comunicație ale Irakului, Bagdadul — piatră nestemată a civilizației arabe și mondiale — reprezintă, înainte de orice, o creație a Tigrului. Cu profilul sedimentat de istoria peste care și-a pus pecetea puternic stratul dominant de civilizație contemporană, metropola oferă imaginea grandioasă a unei uriașe oaze de verdeață în ariditatea peisajului înconjurător. Un păienjeniș de canale de toate dimensiunile — unele străvechi, dar majoritatea integrate unui sistem modern de irigații — înconjoară orașul din toate părțile, reprezentînd vasele comunicante prin care viața ajunge în fiecare casă, la fiecare om, la rădăcina fiecărei plante și flori din miile de daruri ale naturii ce compun, prin grija permanentă a edililor și a populației, personalitatea și frumusețile acestui mare conglomerat urban. Asemeni unei centuri protectoare împotriva morbidității deșertului, perdeaua de vapori de apă, emanînd din rețeaua de canale care se întinde pe zeci de kilometri la periferia Bagdadului, întreține o vegetație surprinzător de bogată pentru aceste locuri : plantații de pomi fructiferi, de viță de vie, bostănării și grădini de zarzavat ori exoticele șiruri de curmali — toate minuni create de mîna omului și de undele sacre ale Tigrului, ale căror roade turistul fascinat le poate admira în piețele marii metropole sub forma belșugului de fructe și legume scoase dintr-un pămînt aparent neprietenos, dar pe care priceperea umană l-a supus, transformîndu-l în sursă de hrană și viață.

În anii de după revoluție, Bagdadul a cunoscut o puternică dezvoltare și modernizare. S-au înălțat fabrici, uzine, ateliere de reparații

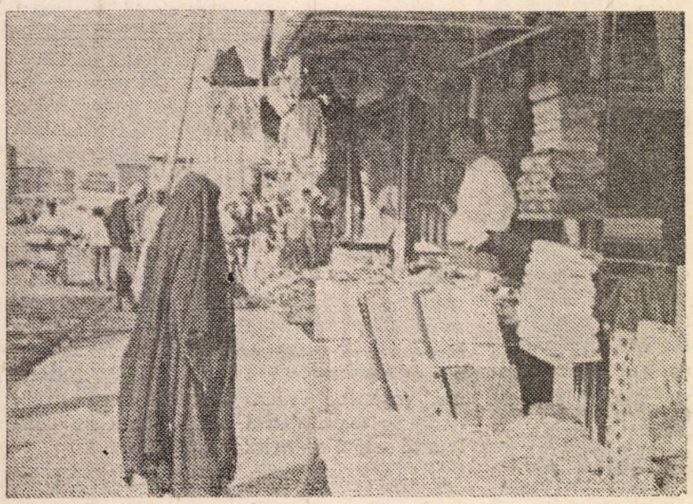

Artizanatul și comerțul — îndeletniciri străvechi pe aceste meleaguri — prosperă în anii de după revoluție

și magazine moderne, au apărut cartiere în întregime noi, cum este Sabaab Kar, s-au sistematizat piețe și porțiuni întregi ale urbei, s-au construit mari stadioane și numeroase școli, lăcașuri de cultură, hoteluri și poduri peste Tigru, au fost clădite sedii impunătoare ale unor ministere și altor instituții, s-au modernizat străzile și sistemul de transport urban, se extinde continuu rețeaua de canalizare. Procesul de înnoire și înfrumusețare a chipului orașului continuă în ritm accelerat, schelele noilor fabrici, hoteluri, blocuri de locuit și instituții culturale, înălțate în numeroase puncte ale urbei, atestind un adevărat „boom" al construcțiilor, prin care capitala irakiană oferă, sintetic, o imagine concludentă a dezvoltării și progresului întregii țări. Rezultatul acestor eforturi îl constituie o adevărată metropolă cu aspect modern, cu bulevarde largi, cu numeroase clădiri noi, în care verticalitatea stilului arhitectonic modern se împletește cu elemente tradiționale, reușind să evite,în chip fericit, monotonia uniformității, și, mai ales, cu piețe și grădini spațioase, în care vegetația bogată — mai cu seamă de arbori și arbuști decorativi, zeci de mii de flori în parcuri, pe peluze, în micile grădini, ori în fața caselor — apare cu atît mai prețioasă și demnă de laudă, într-un loc unde, luni de zile, nu plouă, unde mercurul termometrelor se menține mereu spre cotele maxime, iar singura cale de întreținere a acestor minunate daruri ale naturii o reprezintă aducerea apei, prin trudă și migală, ceas de ceas, la rădăcina fiecărei plante. Alături de celebrele palate și moschei de valoare istorică, monumentalele construcții din anii revoluției au completat în chip fericit și au ridicat pe o treaptă superioară remarcabilul patrimoniu arhitectural al Bagdadului. Palatul prezidențial, moderna clădire care adăpostește sediul partidului Baas, palatul Adunării Naționale, podul suspendat „14 iulie", noua universitate, impresionanta clădire a Ministerului petrolului, noul stadion al capitalei, impozantul complex expozițional „Baghdad International Fair", silueta elegantă, zveltă, a noului Centru internațional al presei — care rivalizează ca dotare și funcționalitate cu orice instituție similară din alte părți ale lumii — și numeroase alte construcții sînt, toate, nu numai puncte de reper și atracție în ghidul turistic al orașului, ci, mai cu seamă, însemne marcante ale dezvoltării și progresului.

Impresionant ca dimensiuni — 2500 kilometri pătrați și 3,5 milioane locuitori, reprezentînd mai mult de un sfert din populația țării —, Bagdadul va cunoaște, în continuare, o dezvoltare puternică, estimîndu-se că, în anul 2000, populația capitalei va depăși cinci milioane. De pe acum, edilii se gîndesc la problemele multiple pe care le generează o asemenea aglomerare urbană. Se preconizează o intensificare a ritmului construcției de locuințe, care au ajuns, în ultimii ani, în medie, la scară națională, la 160 000 unități, dintre care o mare parte au fost înălțate în capitală. Au fost încheiate planurile pentru construirea metroului din Bagdad, primul tronson, care va trece pe sub Tigru, urmînd să asigure legătura dintre cele două jumătăți ale capitalei, Rusafa și Karkh, situate de o parte și de alta a fluviului. Noua clădire a aeroportului internațional din Bagdad, care prinde contur lîngă vechea aerogară, precum și proiectul liniei ferate Bagdad-Hueila-Akashat — care va lega capitala irakiană de portul sirian Lattakia (proiect evaluat la circa 2 miliarde dolari) — se integrează eforturilor de rezolvarea în perspectivă a problemelor transportului de mărfuri și călători ale acestei mari metropole.

Puternica impresie produsă în Bagdad de grandoarea monumentelor trecutului, de atmosfera de legendă care te urmărește ca o umbră pe sub bolțile nenumărate ale orașului sau în grădinile de basm de pe malul Tigrului este amplificată, în mod tonifiant, la tot pasul, de imaginea noului care pulsează pretutindeni și se afirmă cu vigoare, oferind tabloul reconfortant al unui popor liber, stăpîn pe destinele și bogățiile sale, angajat într-o vastă operă de ridicare a patriei sale pe treptele progresului și civilizației moderne. Privirea și gîndul se apleacă, atunci, cu interes asupra oamenilor acestor locuri, asupra oamenilor simpli, creatori dintotdeauna ai valorilor materiale și spirituale, ai construcțiilor impunătoare ridicate să dureze peste ani, cît și ai delicatelor opere de artă din bazarul artizanilor de obiecte ; făuritori ai frumosului popular sînt sprijiniți și încurajați astăzi de noul regim, întreține și amplifică flacăra luminoasă a unor îndeletniciri străvechi. Alături de minunatele înfăptuiri dăltuite în piatră, în beton, oțel și sticlă, de realizările importante din fabricile, uzinele, laboratoarele și institutele de cercetări ale orașului, ceea ce te impresionează la Bagdad sînt peisajul uman intens, fierbinte, al străzilor și piețelor publice, noul ritm, trepidant, de viață al acestei urbe milenare, prevalența modului de viață nou, modern, asupra vechiului, mulțimea de tineri care se îndreaptă în pas alert, detașați de inerția de altădată, spre școală sau spre locurile de muncă. Impresionează în mod plăcut mîndria și solicitudinea cu care interlocutorii — tineri și vîrstnici, oficialități sau oameni de pe stradă — îți răspund la întrebări de tot felul, îți dau relații detaliate despre un lucru sau altul, îți vorbesc despre realizările din prezent și, mai ales, despre planurile cutezătoare de viitor.

Planuri care — prin politica ambițioasă de dezvoltare a țării, elaborată de partidul Baas și Consiliul Comandamentului Revoluției, prin marile disponibilități de devize create de importantele bogății de petrol ale țării, prin munca perseverentă a oamenilor acestor locuri, susținută tot mai activ de știința și tehnologia moderne ce pătrund în toate compartimentele vieții economice, prin receptivitatea și adaptabilitatea rapidă la nou ale unui popor cu un remarcabil potențial de creativitate — prind, zi de zi, viață, se materializează în zeci și zeci de obiective ale progresului, în capitală și în întreaga țară.

Ne-am despărțit de ospitaliera capitală irakiană la vreme de seară, cînd, cu o dărnicie amintind, încă o dată, de faptul că am vizitat o țară situată pe locul șapte în rîndul producătorilor mondiali de petrol, se aprindeau mii de becuri și ghirlande multicolore de lumină pe străzi și în marile piețe, pe falezele impunătoare ale Tigrului, conturînd cu putere, în incandescența lor, în aerul gălbui-roșiatic al deșertului din jur, feerica panoramă nocturnă a Bagdadului. Traficul automobilistic deosebit de intens, accentuat, ca și în multe alte orașe orientale, de lipsa aproape totală a semafoarelor (gazdele ne-au menționat, între altele, că, în acest oraș, cu sute de mii de automobile, există doar cîteva stopuri, luminoase, mai mult ca o curiozitate, fapt care nu împiedică, în mod surprinzător, o circulație normală, fără accidente) ne oferea din nou o mostră a ritmului nou, dinamic, de viață și dezvoltare al acestei mari metropole. Pe apele maiestuoase ale Tigrului, împurpurate de lumina soarelui în asfințit, modernele nave pentru transportul de mărfuri sau călătorii de agrement pentru turiști depășeau, cu viteză, micile și străvechile lotci și barcazuri ale pescarilor, îmbrăcați în costume arabe tradiționale, cu fețe impasibile ca însuși cursul marelui fluviu, transportînd o nouă recoltă de pește pentru restaurantele și barurile de noapte ale capitalei, ce își aprinseseră reclamele lor îmbietoare.

Dincolo de tulburătoarele imagini ale unei mari metropole orientale, purtăm cu noi multe cuvinte ale prietenilor din țara gazdă, de apreciere și prețuire la adresa României, a conlucrării rodnice româno-irakiene în domenii ca prospectarea, exploatarea și prelucrarea petrolului, în diverse ramuri industriale, în construcții, știință, tehnologie, pregătire de cadre, care —, demonstrînd încă o dată justețea politicii externe a partidului și statului nostru de dezvoltare a raporturilor cu toate statele, de întrajutorare între țările în curs de dezvoltare — ne dau dimensiunea reală a faptului că țara noastră are mai mulți prieteni ca oricînd în toate colțurile lumii.

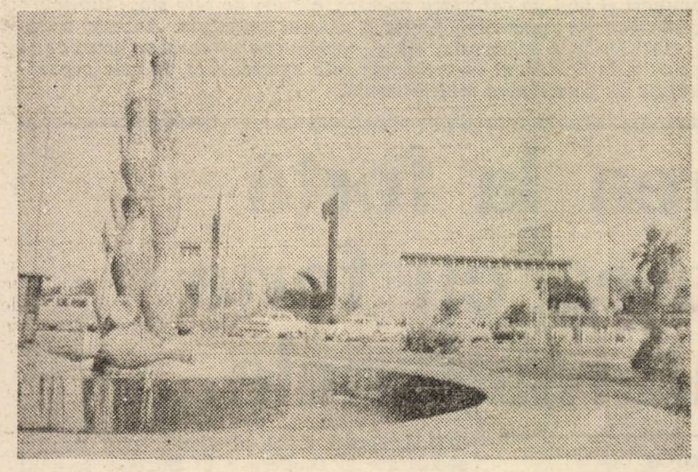

Muzeul Irakului adăpostește relicve de o valoare inestimabilă

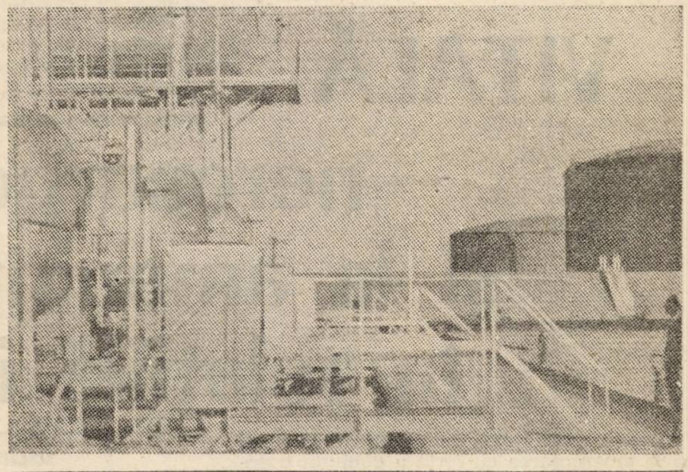

Petrolul constituie un adevărat motor al economiei moderne a țării

O CERINȚĂ VITALĂ — nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța în relațiile internaționale

Promovînd o politică externă, în mod esențial orientată spre pace, România se pronunță și acționează ferm pentru abolirea din viața internațională a vechii politici imperialiste de forță și dominație, pentru statornicirea unor relații interstatale noi, întemeiate pe principiile deplinei egalități în drepturi, respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, ale nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța. Integrat organic acestui ansamblu de principii promovate de România, nerecurgerea la forță și la amenințarea cu folosirea forței în viața internațională, în relațiile interstatale, a căpătat valoarea unui imperativ, tot mai larg recunoscut, de a cărei strictă respectare depind destinele de pace, progres și prosperitate ale tuturor națiunilor lumii. Traducerea consecventă în viață a acestui principiu corespunde aspirațiilor popoarelor de a exclude folosirea forței din viața internațională, de a clădi raporturile dintre state pe normele dreptului și justiției, de a promova căi și mijloace menite să ducă la extinderea și diversificarea cooperării pașnice și egale între toate statele lumii, fără deosebire de orînduire social-politică. Se vădește tot mai mult că abolirea forței din raporturile interstatale prezintă o însemnătate vitală, căci numai pe o asemenea bază se poate garanta dreptul la existență liberă și independentă a tuturor popoarelor.

În virtutea acestor deziderate, România a dezvoltat un amplu concept despre renunțarea la forță în viața internațională, concept care dă substanță unor multiple acțiuni, inițiative, propuneri și idei pe care țara noastră, alături de alte state iubitoare de pace, le promovează în direcția instaurării ferme a acestui principiu. Aceasta o dovedește atît practica relațiilor sale bilaterale, cît și activitatea în cadrul forurilor și organismelor internaționale, la O.N.U. și organismele sale specializate, în alte organizații, reuniuni și conferințe cu participare multilaterală.

Ioan Voicu

Examinarea temei nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța a dobîndit o actualitate incontestabilă, impusă de viață. Într-adevăr, pe plan mondial, se manifestă două tendințe principale în politica de dominație și reîmpărțire a zonelor de influență : mai întîi, tendința imperialistă de recurgere la forță, la căile militare pentru promovarea intereselor de dominație, pentru obținerea sau consolidarea zonelor de influență, iar, în al doilea rînd, se face vădită tendința de folosire, în principal, a căilor economice, sub variate forme, pentru întărirea dominației monopolurilor și societăților transnaționale, pentru consolidarea influenței unor state sau grupări de state în diverse regiuni ale lumii. Examinarea practicii internaționale ilustrează faptul că ambele căi sînt folosite în mod activ.

Viața demonstrează că, fără îndoială, cea mai periculoasă pentru popoare, pentru pacea și independența acestora este folosirea forței, a mijloacelor militare, în vederea promovării politicii de dominație. Firește, nu s-ar putea afirma că cealaltă modalitate, constînd în folosirea mijloacelor economice, nu reprezintă o primejdie pentru independența popoarelor. Analiza realistă și responsabilă pe care partidul și statul nostru o fac în legătură cu evoluția vieții internaționale duce, însă, la concluzia obiectivă, exprimată cu deosebită claritate de președintele României, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, că „recurgerea la forță, folosirea căilor militare reprezintă astăzi pericolul principal în viața internațională".** De aceea, în împrejurările actuale, cînd se afirmă cu cea mai mare vigoare voința nestrămutată a tuturor popoarelor de a trăi și de a se dezvolta în pace și libertate, de a-și lărgi, adînci și diversifica cooperarea dintre ele, excluderea cu desăvîrșire a forței și a amenințării cu forța reprezintă o premisă hotărîtoare pentru realizarea unor mutații care să facă din pace o realitate trainică la scara întregii lumi.

Istoria stă mărturie că forța și amenințarea cu forța nu pot oferi soluții viabile sau adecvate problemelor litigioase. „Rezolvările" avînd la origine forța sau amenințarea cu forța se transformă în izvoare de tensiune și de conflict, stimulînd ivirea unor noi pericole pentru pacea și securitatea internațională. Dimpotrivă, experiența istorică arată că numai pe calea repudierii hotărîte a forței, prin excluderea cu desăvîrșire a acesteia, prin reprimarea oricărui act de agresiune, intervenție și dictat pot fi găsite soluții adecvate care să ducă la menținerea și consolidarea păcii și securității internaționale. Făurirea unor relații de tip nou, guvernate de forța dreptului și nu de „dreptul" forței reprezintă un comandament superior în viața internațională actuală. Numai atunci cînd fiecare națiune se află cu adevărat la adăpost de orice încercare de folosire a forței și de amenințare cu forța există temeiurile indispensabile pentru dezvoltarea și diversificarea unei largi cooperări între toate țările lumii.

Cele mai importante documente internaționale ale contemporaneității pun în lumină, fără echivoc, necesitatea nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța. Ne vom limita la cîteva exemple esențiale. Carta O.N.U., în articolul 2, paragraful 4, stipulează că „toți membrii Organizației Națiunilor Unite se vor abține, în relațiile lor internaționale, de a recurge la amenințarea cu forța sau la folosirea ei, fie împotriva integrității teritoriale ori independenței politice a vreunui stat, fie în orice alt mod incompatibil cu scopurile Națiunilor Unite". Declarația Adunării Generale a O.N.U. asupra principiilor de drept internațional privind relațiile de prietenie și cooperare dintre state, adoptată prin consens la 24 octombrie 1970, dezvoltă și detaliază principiul nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, enunțat în Carta O.N.U. Actul final al Conferinței pentru securitate și cooperare în Europa, semnat la cel mai înalt nivel de statele participante la această reuniune, la Helsinki, la 1 august 1975, amplifică și concretizează dimensiunile principiului amintit. El dă o definiție mai exactă și mai largă conținutului principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța.

Evidențiem, în acest context, poziția statelor socialiste, reafirmată în Declarația statelor participante la Tratatul de la Varșovia (adoptată la Consfătuirea de la Moscova a Comitetului Politic Consultativ, la 23 noiembrie 1978), declarație prin care statele participante „se pronunță ferm pentru respectarea strictă a principiului nefolosirii forței și amenințării cu forța în relațiile dintre state, pentru ca toate problemele litigioase să fie soluționate exclusiv pe cale pașnică prin tratative". De certă importanță, avînd un rol pozitiv, sînt propunerile, inițiativele concrete în legătură cu încheierea unui Tratat mondial privind nefolosirea forței în relațiile internaționale, care să prevadă obligația tuturor statelor de a renunța la folosirea forței și amenințării cu forța în toate formele și manifestările ei, inclusiv interzicerea folosirii armei nucleare. În aceeași ordine de idei, se înscrie și propunerea statelor participante la Tratatul de la Varșovia privitoare la înfăptuirea strictă de către toate statele participante la Conferința general-europeană a angajamentului de a nu folosi forța sau amenințarea cu forța în relațiile dintre ele.

De asemenea, precizări dintre cele mai semnificative în legătură cu actualitatea eforturilor pentru excluderea forței și amenințării cu forța din raporturile interstatale au adus documentele Conferinței miniștrilor afacerilor externe ai țărilor nealiniate, reuniune ținută la Belgrad între 25—30 iulie 1978. Potrivit aprecierilor cuprinse în Declarația politică a Conferinței de la Belgrad, focarele de încordare și de război nu au fost eliminate ; noi conflicte

și crize regionale sînt în germene, iar unele probleme internaționale dintre cele mai grave rămîn încă fără soluție. Independența, integritatea teritorială, suveranitatea și dezvoltarea liberă a numeroase țări sînt primejduite de folosirea forței sau de amenințarea cu forța, de agresiunea directă sau indirectă, de ocupație și intervenție. Țările nealiniate au dat o apreciere critică lărgirii diviziunilor și rivalităților dintre blocurile și pactele militare, precum și competiției în care acestea s-au lansat în escaladarea cursei înarmărilor. În documente au fost citate, în mod critic, acțiunile imperialiste de agresiune directă și indirectă, presiunile, subversiunea și campaniile sistematice de denigrare a țărilor nealiniate, de destabilizare a guvernelor acestora; s-a arătat că se depun eforturi pentru atingerea unor scopuri agresive pe calea unor intervenții armate și prin folosirea unor forțe speciale și de mercenari. „Aceste metode sînt din ce în ce mai folosite de regimurile rasiste și de alte forțe colonialiste, în eforturile lor de a recîștiga pozițiile pierdute, sau pentru a cuceri unele noi". În fața acestei stări de lucruri, miniștrii afacerilor externe din țările nealiniate au subliniat valabilitatea poziției acestor state, potrivit căreia „o pace trainică nu se poate edifica pe o politică de echilibru de forțe, de sfere de influență, de rivalități între blocuri și de cursă a înarmărilor. De aceea, ei reafirmă că unul din obiectivele fundamentale ale politicii nealinierii constă în eliminarea folosirii forței și amenințării cu forța, precum și a presiunilor din relațiile internaționale".

În toate dezbaterile internaționale în materie s-a subliniat, între altele, faptul că principiul nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța are o aplicabilitate generală, universală, caracterul său obligatoriu vizînd toate statele, fără excepții, sau diferențieri generate de mărimea sau potențialul economic și militar al unui stat ori al altuia, indiferent de orînduirea lor social-politică. Această cerință este cu atît mai imperioasă în cazul relațiilor de tip nou care trebuie să caracterizeze raporturile dintre țările socialiste.

Ansamblul dezbaterilor privind statornicirea unei noi ordini mondiale, întemeiate ferm pe normele dreptului, justiției și echității, au evidențiat faptul că aceasta trebuie să aibă ca finalitate supremă consolidarea păcii și securității mondiale, în a căror sferă de cuprindere trebuie să intre toate statele lumii, fără nici o excepție. Subliniindu-se caracterul indivizibil al păcii și securității internaționale, s-a arătat că orice atentat sau violare a păcii și securității într-o anumită zonă a globului se răsfrînge și asupra altor regiuni ale planetei. Experiența arată că folosirea forței sau amenințării cu forța nu este „localizabilă" la o singură regiune geografică ; o „rupere" a păcii și securității într-o anumită zonă a globului poate avea consecințe directe și serioase asupra păcii și securității generale, aducînd grave atingeri liniștii și bunăstării popoarelor.

Departe de a fi concepute abstracte, *recurgerea la forță și amenințarea cu forța au un suport material dintre cele mai îngrijorătoare în cursa nestăvilită a înarmărilor.* De aceea, în cadrul eforturilor depuse pentru materializarea principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța, o importanță hotărîtoare se atribuie înfăptuirii dezarmării generale și complete, în primul rînd a dezarmării nucleare. Excluderea cu desăvîrșire a primejdiei unei conflagrații mondiale nimicitoare are o însemnătate vitală pentru edificarea unei noi ordini mondiale care să poată asigura tuturor popoarelor climatul de viață și creație pașnică în care toate națiunile să își consacre resursele și energiile cauzei păcii și progresului. Așa fiind, un obiectiv fundamental al umanității rezidă în eliminarea suportului material al forței, — a armamentelor și, în mod prioritar, a celor nucleare și a celorlalte arme de distrugere în masă — astfel încît nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța să devină o realitate vie, iar potențialul material și uman al lumii să fie folosit în scopuri exclusiv pașnice pentru propășirea tuturor națiunilor și înflorirea civilizației universale.

Examinarea atentă a dezbaterilor de la O.N.U., din cursul acestui an, privind, nemijlocit, imperativul nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța este deosebit de edificatoare pentru înțelegerea opțiunii ferme a statelor în favoarea eliminării războiului din viața societății umane. Între 21 august și 15 septembrie 1978, a avut loc la New York prima sesiune a Comitetului special pentru întărirea eficacității principiului nerecurgerii la forță în relațiile internaționale, organ creat în anul 1977 pe baza unei inițiative a Uniunii Sovietice la care s-a alăturat, în calitate de coautor, și România. Compoziția Comitetului amintit este de 35 de membri, printre care și țara noastră. Se are în vedere, în mod prioritar, elaborarea unui Tratat universal de nerecurgere la forță și la amenințarea cu forța în relațiile internaționale — propunere conținută, așa cum am menționat mai sus, și în Declarația statelor participante la Tratatul de la Varșovia. Propunerea pornește de la sublinierea necesității ca principiul nerecurgerii la forță să devină o lege intangibilă a relațiilor internaționale și să constituie o obligație imuabilă pentru toate statele.

Analiza lucrărilor Comitetului, pe baza raportului înaintat de acest organ Adunării Generale a O.N.U. la actuala sesiune, pune în lumină faptul că există o preocupare generală de consolidare a principiului nerecurgerii la forță, ca piatră unghiulară pe care trebuie să se întemeieze structura relațiilor internaționale. Întărirea eficacității acestui principiu în raporturile interstatale este de natură să ducă la întărirea păcii și securității internaționale, la adîncirea destinderii internaționale, oferind o garanție suplimentară pentru securitatea popoarelor. În același timp, numeroși reprezentanți în Comitet au evidențiat corelația strînsă dintre nerecurgerea la forță și celelalte principii fundamentale ale dreptului internațional, cum sînt integritatea teritorială a statelor, independența națională, inviolabilitatea teritorială, neamestecul în treburile interne, egalitatea suverană a statelor, egalitatea în drepturi, autodeterminarea popoarelor și reglementarea pașnică a diferendelor. Totodată, s-a subliniat că principiile fundamentale ale dreptului internațional formează un tot unitar, indisociabil, și s-a accentuat, mai ales, *complementaritatea dintre nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța și reglementarea pașnică a diferendelor.*

Un aspect important care a reținut atenția Comitetului l-a constituit necesitatea unei definiri adecvate a noțiunii de forță și de folosire a forței, pentru a include în acest concept, alături de forța militară, subversiunea și constrîngerile economice. Pe baza documentelor mișcării țărilor nealiniate, a fost reafirmată necesitatea de a se elimina amenințarea cu forța sau folosirea forței și presiunilor în relațiile internaționale, deplorîndu-se practicarea unor activități cum sînt : ajutorul din afară acordat terorismului, încercările voalate de destabilizare a unor guverne, folosirea mercenarilor, campaniile de presă denigratoare, folosirea organelor financiare pentru a încerca să se controleze acordarea creditelor internaționale pe baza unor metode care reprezintă cazuri de amestec în treburile interne ale statelor și de încălcare a principiului neintervenției.

O altă temă actuală dezbătută de Comitet a fost aceea a *definirii dreptului la legitimă apărare.* Pe acest plan, s-a arătat că *legitima apărare nu trebuie să fie invocată pentru a justifica sumele astronomice destinate cursei înarmărilor și pentru a respinge propuneri cum sînt cele referitoare la alocarea unui procentaj din sumele cheltuite pentru înarmări în vederea îmbunătățirii nivelului de trai al maselor populare ;* în această privință, a fost, de asemenea, accentuată însemnătatea unor garanții corespunzătoare pentru ca fiecare stat să se simtă la adăpost de orice agresiune din afară.

În aceeași arie de preocupări a fost reliefată, nu o dată, *legitimitatea luptei popoarelor pentru eliberare națională, pentru lichidarea stăpînirii coloniale.* S-a considerat, de asemenea, că, în preocupările Comitetului, trebuie să figureze și alte probleme cum sînt : eliminarea sărăciei, a ignoranței, a nedreptăților, oprirea cursei înarmărilor, a producției și comerțului de arme, care se dovedesc a fi mari obstacole în calea înfăptuirii practice a principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța.

În mod firesc, deliberările Comitetului au evidențiat însemnătatea unor acțiuni practice, concrete, pentru *consolidarea capacităților Națiunilor Unite în ceea ce privește reglementarea pașnică a diferendelor.* Obligația statelor de a-și soluționa pe căi exclusiv pașnice diferendele dintre ele a fost considerată drept un corolar logic al interzicerii forței și amenințării cu forța. Mecanismele, instituțiile și procedurile menite să asigure rezolvarea pe căi pașnice a diferendelor ar trebui să creeze un climat de încredere și să înlesnească respectarea principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța. În acest context, a fost reactualizată *propunerea făcută de România,* încă în anul 1975, privind crearea unei *comisii permanente a Adunării Generale, care să îndeplinească funcții de bune oficii, mediere și conciliere.* Acest organ ar oferi nu numai cadrul propice găsirii căilor și mijloacelor practice de rezolvare a diferendelor existente, dar ar putea avea un rol activ și eficace în prevenirea apariției unor stări de încordare, a agravării și degenerării acestora în conflicte armate deschise. Existența unui asemenea organ ar contribui, în mod util, la creșterea încrederii statelor în capacitatea O.N.U. de a-și îndeplini funcțiile în domeniul menținerii păcii și securității, transformînd în regulă generală folosirea de către statele membre a cadrului oferit de instituția mondială pentru reglementarea pe cale pașnică a diferendelor dintre ele.

Discuțiile de la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U. purtate în cadrul Comisiei a VI-a (juridice), pe marginea raportului Comitetului special pentru întărirea eficacității principiului nerecurgerii la forță în relațiile internaționale, au dus la reafirmarea necesității de a se elabora un *tratat universal* în materie și au permis identificarea unui număr însemnat de idei și propuneri constructive în acest domeniu.

Poziția României față de problematica discutată a fost reafirmată în numeroase împrejurări. Astfel, în răspunsul Guvernului român transmis secretarului general al O.N.U. în legătură cu elaborarea unui tratat universal de nerecurgere la forță și la amenințarea cu forța în relațiile internaționale se arată că *„adoptarea pe planul dreptului internațional a angajamentului statelor de renunțare la folosirea forței și la amenințarea cu forța ar constitui un eveniment de o importanță deosebită în procesul edificării unei securități reale pentru toate națiunile, indiferent de mărimea lor, gradul de dezvoltare, poziția geografică sau sistemul economic și social, ar contribui la statornicirea unei noi ordini internaționale".* În același răspuns s-a subliniat că *România „sprijină cu toată hotărîrea ideea elaborării, în cel mai scurt timp, cu participarea tuturor statelor, a unui document unic, coerent, cu valabilitate universală, care să stabilească obligația statelor de a nu recurge la forță sau la amenințarea cu*

forța în relațiile lor reciproce în nici o împrejurare și sub nici un pretext".

Acordînd o importanță deosebită măsurilor de dezangajare militară și dezarmare în Europa — ca, de altfel, în general, pe plan internațional —, fără de care este de neconceput o reală securitate, România a subliniat, și în acest cadru, necesitatea statornicirii ferme a principiului nerecurgerii la forță. În acest sens, este de mare valoare ideea evidențiată de președintele **Nicolae Ceaușescu** în expunerea cu prilejul sărbătoririi a 60 de ani de la formarea statului național unitar român : **„România se pronunță pentru încheierea unui pact general-european, la care să ia parte toate statele participante la Conferința de la Helsinki, conținînd angajamentul renunțării la forță și la amenințarea cu folosirea forței".**

Se cuvine să amintim, de asemenea, că România are o contribuție dintre cele mai apreciate în ceea ce privește *validarea legăturii dintre înfăptuirea principiului nerecurgerii la forță și la amenințarea cu forța și statornicirea unei noi ordini internaționale*, în cadrul dezbaterilor din sfera dezarmării. Anul acesta, Adunarea Generală a abordat o vastă gamă de aspecte vizînd, între altele, creșterea rolului O.N.U. în negocierile de dezarmare, înfăptuirea recomandărilor sesiunii speciale a Adunării Generale consacrate dezarmării, reducerea bugetelor militare, armele chimice și bacteriologice (biologice), interzicerea perfecționării și fabricării de noi tipuri de arme de distrugere în masă și de noi sisteme de asemenea arme, interzicerea sau limitarea folosirii unor arme clasice, crearea de zone denuclearizate etc.

Punctele de vedere exprimate de România în diversele documente difuzate de țara noastră la O.N.U. și sintetizate la sesiunea specială din acest an a Adunării Generale consacrate problemelor dezarmării se află din nou în atenția instituției mondiale. Se știe că România a propus un adevărat program de măsuri concrete, practice, în vederea scoaterii negocierilor de dezarmare din impasul în care se găsesc, și fundamentează un *concept global al dezarmării*, întemeiat pe cerințele statornicirii unei noi ordini internaționale, avînd drept finalitate făurirea unei lumi mai bune și mai drepte din care să fie excluse folosirea forței și amenințarea cu forța. Reflectînd consecvența acestei poziții, una din rezoluțiile inițiate de România la actuala sesiune a forului plenar al Națiunilor Unite, intitulată „Măsuri efective pentru înfăptuirea scopurilor și obiectivelor Deceniului Dezarmării", exprimă profunda preocupare față de continua irosire a resurselor pentru cursa înarmărilor, precum și „consecințele negative ce decurg din aceasta pentru securitatea internațională și înfăptuirea noii ordini economice internaționale". În același document se afirmă necesitatea urgentă a promovării unor negocieri pentru adoptarea unor măsuri efective de încetare a cursei înarmărilor, mai ales în domeniul nuclear, pentru reducerea cheltuielilor militare, pentru realizarea dezarmării generale și complete.

Ansamblul dezbaterilor de pînă acum privind nerecurgerea la forță și la amenințarea cu forța dovedesc în chip convingător că acest subiect s-a impus ca o temă vitală a dialogului internațional. În același timp, concluziile ce se desprind din dialogul purtat pînă acum pun în relief, pe prim plan, necesitatea desfășurării unor acțiuni ferme, energice, pentru diminuarea tensiunii și încordării create în raporturile internaționale, pentru renunțarea la forță și la amenințarea cu forța, pentru excluderea mijloacelor militare în soluționarea problemelor, validînd, în același timp, valoarea politică și practică inestimabilă a luptei pentru asigurarea continuării cursului spre destindere, a politicii de colaborare și pace în lume.

DIN TĂRILE SOCIALISMULUI

R. P. UNGARĂ

Priorități economice

Întrunită în decembrie anul trecut, plenara lărgită a Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Socialist Ungar a dezbătut, sub președinția tovarășului János Kádár, situația economică a țării în lumina experienței privind îndeplinirea sarcinilor economiei naționale pe 1978 și a aprobat directivele planului și bugetului pe anul în curs. Se precizează că, în acest abia încheiat an, producția industrială, aceea din ramura construcțiilor, din agricultură, productivitatea muncii și venitul național au crescut în limite apropiate de cele stabilite. Au crescut și s-au modernizat bazele productive ale economiei naționale. S-au realizat importante obiective de investiții, cum sînt unitățile din Szeged ale industriei petroliere și gazului metan, oțelăria uzinelor siderurgice din Ózd, întreprinderea de cartoane ondulate din Dunaújváros, complexul frigorific din Zalaegerszeg, iar noua fabrică p.v.c. a Combinatului chimic din Borsod, uzina de propilenă a Combinatului chimic de pe Tisa, precum și Combinatul de prelucrare a cărnii din Gyula au și început să producă.

Analizînd principalele caracteristici ale economiei naționale, plenara a apreciat că producția industrială pe 1978 a crescut cu 5,5—6 la sută. Exceptînd industria alimentară și siderurgică, această creștere corespunde prevederilor, constatîndu-se chiar depășiri. Dar, se apreciază, totodată, că dezvoltarea cantitativă nu este încă în concordanță cu exigențele calitative ale producției ; se remarcă, în acest sens, un progres mai lent în privința îmbunătățirii structurii și organizării producției, a valorificării mai economicoase a forței de muncă, a materialelor și energiei.

Volumul investițiilor pe 1978 a crescut cu 4 la sută. În ceea ce privește realizarea marilor programe de investiții, s-a constatat o anume rămînere în urmă. S-a apreciat că organizarea muncii nu s-a îmbunătățit în măsura dorită, în numeroase cazuri cheltuielile prevăzute fiind depășite nejustificat, iar termenele de execuție adeseori nu au fost respectate. În ce privește ponderea personalului în ramurile neproductive (comerț, transporturi), se constată o creștere, în timp ce în industrie și construcție rămîne constantă, iar în agricultură scade.

Măsurile financiare au dus la creșterea ponderii venitului social net în bugetul de stat ; în același timp, ponderea beneficiilor realizate de întreprinderi a depășit nivelul antecalculat, stabilit de cel de-al V-lea cincinal. În acest context, principalele prevederi ale planului economiei naționale și bugetului de stat pe 1979 stabilesc importante creșteri planificate : venitul național cu 3—4 la sută, producția industrială cu 4 la sută, producția produselor agricole cu 3—3,5 la sută, volumul investițiilor totale din sectorul socialist va însuma 204—206 miliarde forinți etc. În sectorul construcțiilor de locuințe, se vor realiza, în total, 90 mii apartamente (din care 31 mii din fondurile statului).

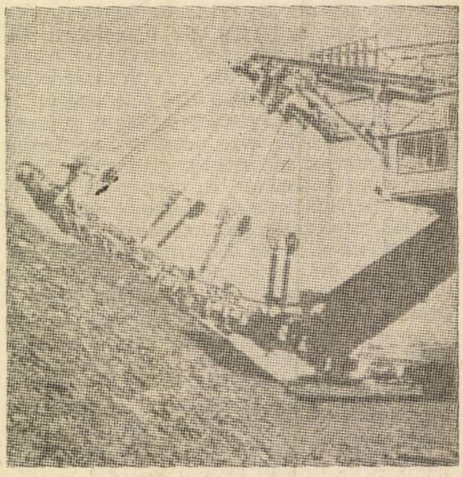

Mină la zi pentru extragerea bauxitei de la Halimba

Documentul dat publicității după încheierea lucrărilor plenarei subliniază că sporirea venitului național solicită o grabnică schimbare a structurii producției și exportului, intensificarea eficienței economice. Se recomandă creșterea producției într-un ritm mai accentuat, cu prioritate în domeniile unde aceasta conduce, în mod nemijlocit, la îmbunătățirea echilibrării economiei, urmînd ca, în alte sectoare să fie întrucîtva redusă. Curmarea producției ineficiente sub raport economic va duce, astfel, la eliberarea unor capacități, iar, pe această bază, se va trece la o mai adecvată organizare a producției, astfel încît să fie înlesnită diminuarea importurilor, îndeosebi prin realizarea unor produse, repere, piese, subansambluri utile, eficiente sub raport economic.

Întreprinderilor din ramura construcțiilor li se cere folosirea cu precădere a capacităților de care dispun, în vederea realizării programelor de investiții în curs. Se preconizează un ritm mai susținut în construcția de locuințe, în realizarea renovării lor și întreținerilor, îndeosebi la Budapesta.

Volumul investițiilor se prevede să crească cu 1—2 la sută față de 1978, alocîndu-se în acest scop — așa cum s-a arătat mai sus — 204—206 miliarde forinți. Suma subvențiilor de stat acordată întreprinderilor — se precizează — nu va putea fi sporită. Pîrghiile economice vor fi astfel reglementate, încît să reprezinte un imbold real pentru îmbunătățirea echilibrului financiar, creșterea mai rapidă a eficienței, descoperirea rezervelor și valorificarea acestora, contribuind la evoluția planificată a proceselor de acumulare. Se impune o mai bună corelare între beneficiile întreprinderilor și performanțele economice ce urmează a fi realizate, precum și între cîștigurile personalului muncitor.

Firește, realizarea planului economiei naționale pe 1979 va solicita eforturi considerabile din partea forurilor de conducere și îndrumare la toate nivelurile executive. În această direcție, se pune un accent deosebit pe răspunderea comuniștilor, a organizațiilor de partid, U.T.C. și sindicale, pe rolul întrecerilor socialiste, al spiritului inventiv. Se exprimă convingerea că aceste măsuri, corespunzînd cerințelor actualei etape, sînt în deplină concordanță cu exigențele și posibilitățile reale de înfăptuire a obiectivelor imediate și de perspectivă ale dezvoltării socialiste a Ungariei.

S. Ștefan

SALISBURY

Substratul unor decizii

În primele zile ale acestui an, la Salisbury a fost dat publicității proiectul unei noi Constituții care după cum observă agenția „Reuter" „prevede măsuri menite să asigure o considerabilă influență a minorității albe". Aproape concomitent s-a anunțat că alegerile generale în Rhodesia, prevăzute inițial pentru 31 decembrie 1978, au fost amînate pentru 20 aprilie a.c. Dacă ne-am opri doar la faptele de mai sus și tot ar fi suficiente pentru a reconfirma impasul rhodesian actual.

Recentele evoluții de la Salisbury nu sînt decît o consecință directă a „reglementării interne" din martie anul trecut, care își dezvăluie adevăratul scop : perpetuarea guvernării și dominației minorității albe. Nu este mai puțin adevărat că evenimentele amintite, împreună cu altele, au ca fundal o criză ce se accentuează constant. Astfel, în ordine cronologică, un nou dezacord cu linia promovată de „Consiliul Executiv" și de guvernul „birasial" de la Salisbury s-a înregistrat în ultima săptămînă a lui 1978, cînd și-a prezentat demisia Rollo Hayman, ministrul alb pentru afacerile interne, administrația locală, locuințe și servicii. Motivînd gestul său — apreciat de agențiile de presă ca spectaculos și neașteptat — Rollo Hayman, care este și unul dintre fondatorii partidului Frontul rhodesian, al lui Ian Smith, arăta că se distanțează de tentativele autorităților de la Salisbury de a perpetua actualele stări de lucruri și de a împiedica, astfel, transferul puterii în mîinile populației de culoare, majoritare. În mod expres, Hayman avea în vedere schimbarea datei alegerilor de la 31 decembrie 1978, la 20 aprilie a.c., hotărîre prin care Ian Smith viza o „confirmare a stabilității actualei formule", cu amendamentele impuse de aplicarea (însă cu corecturile făcute chiar de el) a procesului „reglementării interne". Pentru ministrul demisionar este vorba de „declarații în care nu mai crede nimeni și o nouă manevră care să ducă, de fapt, la amînarea predării puterii populației zimbabwe". În consecință, Hayman se pronunță pentru anularea viitoarelor alegeri și plasarea provizorie a Rhodesiei sub administrația Angliei, a cărei colonie a fost, întrucît, în alte condiții, scrutinul respectiv nu va fi decît o farsă electorală. Pentru a evidenția amploarea crizei rhodesiene ni se pare semnificativ să reamintim că Hayman este al cincilea membru al guvernului „de tranziție" care, fie că demisionează, fie că este destituit.

Într-un fel, intențiile autorităților de la Salisbury au apărut cu claritate și în textul proiectului noii Constituții (151 pagini) ce urmează a fi aprobată de albi în cadrul unui referendum ce va avea loc la 31 ianuarie a.c. Pornind de la însuși numele țării — „Zimbabwe—Rhodesia", propus de proiectul respectiv, agenția „Reuter" arăta că faptul „reprezintă opinia exclusivă a albilor privind definirea caracterului și structurii noului stat". În acest sens, „în ultimele luni, minoritatea albă a exercitat presiuni extraordinare pentru a include în denumirea statului cuvîntul Rhodesia". În ce privește prevederile propriu-zise ale Constituției, aceeași agenție aprecia că „unele organe sînt concepute astfel încît să dea garanția că vor rămîne sub controlul minorității pentru perioada cît va fi în vigoare Constituția — deci cel puțin zece ani".

În mod firesc, proiectul acestei Constituții a fost criticat vehement de mișcarea de eliberare zimbabwe. Astfel, pentru Uniunea Poporului African Zimbabwe — Z.A.P.U. — este vorba de o încercare a lui Smith de a se menține la conducere și după alegerile prevăzute pentru aprilie a.c. De asemenea, în numeroase capitale africane, dar și occidentale — Londra, de pildă — proiectul a fost criticat cu vigoare sau a fost primit cu mari rezerve, întrucît, în esență, actualele tentative de la Salisbury demonstrează, pe de o parte, o criză accentuată și, pe de altă parte, încrîncenarea autorităților rhodesiene de a-și menține cu orice preț prerogativele asumate ilegal.

Dumitru Constantin

BONN

Fundal social-economic cu reflexe politice

Odată cu reluarea, în această săptămînă, a lucrărilor Bundestagului, parlamentul vest-german și guvernul de coaliție P.S.D.-P.L.D. pășesc în cea de-a doua jumătate a perioadei legislative. Moment de bilanț dar, mai ales, de evaluare a perspectivei celor doi ani ce au mai rămas pînă la alegerile generale pentru desemnarea forului legislativ suprem al țării.

Scena politică internă a fost, îndeosebi în anul ce a trecut, marcată de scrutinele regionale desfășurate în patru landuri, activitatea principalelor partide reprezentate în Bundestag fiind orientată, cu prioritate, spre elaborarea unor tactici de natură să le asigure cîștigul în aceste dispute electorale. Unele dintre ele (în Hamburg și Saxonia inferioară) au condus Partidul Liber Democrat — partenerul de coaliție guvernamentală al Partidului Social-Democrat — la un punct critic, pentru depășirea acestuia fiind necesară renunțarea la strategia „destrămării fronturilor", cum a fost denumită opțiunea liberalilor de formare, pe plan local, a coalițiilor cu partidul de opoziție Uniunea Creștin-Democrată, și exprimarea fermă a deciziei de continuare, și la nivel regional, a alianței politice cu P.S.D. Alt scrutin de land, în Hessa, a prilejuit, datorită semnificației sale deosebite pe plan național, o angajare directă a liderilor politici ; înfrîngerea opoziției și, în consecință, imposibilitatea obținerii în Bundesrat (camera landurilor) a majorității de două treimi (ce i-ar fi dat posibilitatea să împiedice, practic, inițiativa legislativă în parlament și să blocheze, astfel, activitatea guvernului condus de Helmut Schmidt) a reactualizat disputa privind „necesitatea" schimbării constelației partidelor în R.F.G. În opinia conducătorilor U.C.D., alianța pe termen lung dintre P.S.D. și P.L.D. face ca, pe scena politică vest-germană, să se înfrunte, în fapt, nu partide, ci blocuri de partide. Congresul de la Ludwigshafen al Uniunii Creștin-Democrate avea să adopte, de altfel, un nou program fundamental al partidului, el anunțînd o ofensivă politică generalizată împotriva celor doi parteneri ai actualei coaliții guvernamentale P.S.D. și P.L.D., îndeosebi împotriva P.L.D., calificat de U.C.D.-U.C.S. drept „partid de bloc", ca urmare a consecvenței sale în alianța cu P.S.D.

Alegerile de land ce se vor desfășura în cursul acestui an, deși se presupune că nu vor duce — chiar dacă se iau în calcul șansele pe care P.S.D. și P.L.D. le au, în Schleswig-Holstein, de a prelua guvernarea landului — la deplasări semnificative în raportul de forțe existent între partidele de guvernămînt și opoziție, vor polariza, fără îndoială, activitatea politică internă din acest an, ele fiind privite ca un preludiu al alegerilor parlamentare generale și, în consecință, drept un test semnificativ al tendințelor ce se manifestă în rîndul electoratului vest-german. Este grăitor, de altfel, că, deși scrutinul din Schleswig-Holstein va avea loc la 29 aprilie, campania electorală a început aici încă din octombrie, disputele anunțîndu-se, de pe acum, extrem de ascuțite. →

Votul „la bază" asupra compromisului degajat în urma grevei siderurgiștilor. Practic, un siderurgist din doi a votat împotriva acordului realizat cu patronatul...

În cursa ce are loc pentru ralierea electoratului, un rol de netăgăduită importanță joacă factorul economic, fiindu-i acordată, în consecință, o atenție particulară. Pe acest plan, actuala coaliție guvernamentală P.S.D.-P.L.D. a înregistrat, datorită programelor inițiate, o serie de rezultate, R.F. Germania reușind să înfrunte cu mai mult succes decît restul țărilor vest-europene dificultățile generate de criza economică. Șomajul a fost coborît sub limita de un milion, iar inflația a putut fi ținută sub control. Astfel, după cum atestă recentul raport al Oficiului federal de statistică, produsul social brut a crescut în anul trecut, comparativ cu anul 1977, cu 3,4 la sută (sporul înregistrat în 1977 față de 1976 era de 2,6 la sută); de asemenea, rata inflației a fost de 3,9 procente, față de 3,6 în 1977, iar șomajul a înregistrat o reducere de 3,6 la sută. Șansele economice ale anului 1979 sînt caracterizate de oficialitățile de la Bonn drept bune, cancelarul federal Helmut Schmidt subliniind că există temeiuri pentru un „optimism rezonabil". Cu toate acestea, observatorii din capitala de pe Rhin remarcă persistența unor incertitudini privind stabilitatea economiei vest-germane, legate îndeosebi de deteriorarea climatului social.

Se spune că, în R.F.G., așa-numita „pace socială" nu mai este cum era. Într-adevăr, puternicele greve declanșate în cursul anului trecut de docheri (ianuarie, 20 000 de muncitori), lucrătorii din imprimerii (februarie), metalurgiști (martie, 180 000 de oameni) și siderurgiști (încheiată la 11 ianuarie a.c., este greva cea mai lungă din istoria R.F.G. — 45 de zile, 200 000 de muncitori) conduc la o atare opinie. Cu atît mai mult, dacă se are în vedere faptul că în R.F.G. este pus la punct un sistem complex de procedură — negocieri îndelungate, arbitraje, vot „la bază" — destinat să atenueze duritatea divergențelor sociale și să favorizeze compromisul. Se pare, însă, că efectele crizei economice, chiar dacă aici mai puțin resimțite, modifică datele problemei, devenind, în rîndul unor largi categorii ale populației, tot mai vizibilă aspirația spre o modificare de ordin calitativ în raporturile sociale existente în societatea vest-germană. Este grăitor, în acest sens, că rezultatele votului „la bază" asupra compromisului degajat de negocierile greviștilor siderurgiști cu patronatul — compromis ce n-a permis muncitorilor să obțină satisfacție în principalele lor revendicări — reflectă o serioasă reticență, practic un siderurgist din doi votînd împotriva acordului realizat.

O înăsprire a climatului social în R.F.G. este de natură să ridice probleme serioase în fața actualului guvern, condus de Helmut Schmidt. De altfel, în chestiunile legate de tactica față de sindicate, se pare că nu există nici în rîndul conducerii P.S.D. o unitate de opinii, unele subliniind prioritatea ce trebuie acordată în continuare reformelor de ordin social, altele relevînd necesitatea situării pe o platformă de compromis cu liber-democrații, pentru a fi evitate eventuale dificultăți în sînul coaliției guvernamentale. Situația reclamă, într-adevăr, un efort politic susținut, îndeosebi din partea cancelarului federal. El trebuie, pe de o parte, să țină seama de avizul miniștrilor săi liberali, destul de ostili revendicărilor sindicale, pe de altă parte nu poate „părăsi" sindicatele care, datorită forței sociale pe care o reprezintă, îi sînt indispensabile pentru a menține cunoscuta „acțiune concertată" stabilită cu sindicatele și atît de greu încercată, în ultimul an, de mișcarea grevistă. Și, în fine, cancelarul nu poate face abstracție nici de asociația patronală care apreciază că sindicatele vest-germane devin, prin revendicările lor, tot mai „nerezonabile"...

Vasile Crișu

LIMA

Recrudescența mișcărilor revendicative

Pe fundalul unei puternice crize economice, mișcarea grevistă din Peru cunoaște o perioadă de recrudescență. Apropierea momentului cînd vor fi organizate alegeri generale activizează, pe de altă parte, atmosfera politică.

Încă în urmă cu un an, guvernul militar, condus de generalul Francisco Morales Bermudez, a anunțat hotărîrea armatei de a se retrage de la conducerea statului și de a preda puterea unui regim civil. Procesul transferului prerogativelor supreme se realizează treptat, pe etape: dialogului inițiat cu partidele politice i-a urmat organizarea alegerilor — primele din 1968 — pentru desemnarea membrilor Adunării Constituante. În acest an, sau cel mai tîrziu în 1980, vor avea loc alegerile prezidențiale. Această perioadă de tranziție, aflată în plină desfășurare, urmează a crea suma garanțiilor necesare pentru ca procesul transformator inițiat de guvernul militar să-și vadă asigurată continuitatea. Este cadrul în care forțele conservatoare încearcă o revitalizare, stînjenind acele măsuri ale guvernului care, în perspectivă, le-ar incomoda, urmărind, în același timp, evitarea dezacordurilor cu puterea militară, de asemenea incomode. Dorind succesul reformelor progresiste ale guvernului și includerea lor în noua Constituție ce va fi adoptată anul acesta, forțele stîngii aprobă, în ansamblu, orientarea politicii guvernamentale; nu ezită, însă, să critice aspectele ce lezează interesele clasei muncitoare. Această optică a stat, de altfel, la baza apelului la grevă generală, lansat pentru zilele de 9, 10 și 11 ianuarie.

Chemarea la grevă a venit din partea mai multor organizații sindicale, între care Confederația generală a muncitorilor (C.G.T.) apropiată partidului comunist, precum și din partea partidelor politice ale stîngii. Scopul era obținerea unei scăderi a prețurilor la produsele alimentare de bază, o creștere generală a salariilor, abrogarea legilor antimuncitorești și reangajarea muncitorilor concediați în urma unor conflicte de muncă precedente. Peru a mai trecut prin asemenea evenimente în 1977 și 1978, ani marcați de numeroase mișcări greviste, care au afectat, în mai multe rînduri, sectorul minier, învățămîntul, administrația publică, băncile. În esență, chemarea la grevă a survenit în semn de protest față de creșterea costului vieții, care, în ultimele 12 luni, s-a dublat. Deteriorarea situației economice are loc pe fundalul drasticului program de austeritate inițiat de guvern, ca răspuns la cererile formulate de Fondul Monetar Internațional, în schimbul finanțării datoriei externe a Perului. Țara trece, într-adevăr, printr-una din cele mai acute crize economice, materializată printr-o datorie externă de 8,5 miliarde de dolari și un deficit fiscal de 500 milioane de dolari.

Guvernul a decis să ia măsuri severe pentru a opri sau cel puțin diminua efectele grevei. Cu o săptămînă înainte, au fost suspendate garanțiile individuale și decretată starea de urgență; minele au trecut sub controlul armatei; numeroși lideri politici și sindicali de stînga au fost arestați, între care 30 de membri ai partidului comunist, eliberați imediat după suspendarea ordinului la grevă; șapte publicații au fost interzise sub acuzația de propagandă în favoarea grevei. Ministerul muncii a avertizat greviștii că mișcarea lor este „ilegală", aceștia urmînd a fi supuși „dispozițiilor legale în vigoare" în asemenea cazuri. În fața acestor măsuri, greva — care s-a făcut simțită cu putere la început, atît la Lima, cît și în principalele orașe — a slăbit în intensitate după 24 de ore de la declanșarea ei. După a doua zi de desfășurare, greva a fost suspendată „cu scopul de a continua lupta în condiții mai favorabile" și „de a proteja integritatea" organizațiilor sindicale în fața măsurilor drastice luate de guvern — a anunțat Confederația generală a muncitorilor. În cursul unei conferințe de presă, secretarul general al confederației, Eduardo Castillo, a precizat că decizia de suspendare a grevei a fost luată după consultări între C.G.T. și alte organizații sindicale care lansaseră chemarea la revoltă.

Concluzia pe care au tras-o partidele stîngii a fost aceea a necesității unei mai mari unități de acțiune. De aceea, problema care se pune în prezent, au afirmat liderii lor, este încercarea de a se evita divizarea atît a mișcării sindicale, cît și a stîngii, în ansamblul său. Realizarea unui mai larg sprijin popular și a unei conduceri unitare a acțiunilor politice reprezintă concluzii și, în același timp, obiec-

Ministrul afacerilor externe al R. D. Germane, Oskar Fischer, l-a primit, la Berlin, pe Hans-Jürgen Wischnewski, ministru de stat la Cancelaria federală a R. F. Germania (în stînga), cu care a examinat probleme privind relațiile dintre R.D.G. și R.F.G.

tive ale strategiei stîngii în viitorul imediat și de perspectivă, cînd sînt așteptate evenimente politice de importanță națională.

Deputații dreptei din Adunarea Constituantă — for ales la 18 iulie 1978, avînd ca scop elaborarea unei noi Constituții, for în care stînga deține o treime din locuri — au adoptat o moțiune de condamnare a grevei, recunoscînd, în același timp, gravitatea situației economice în care se află țara. În opinia observatorilor, acest episod marchează încă un efort al dreptei de a încerca să evite confruntarea cu guvernul militar, care ar putea pune în pericol procesul de transfer al puterii către un regim civil. Alianța populară renovatoare și Partidul popular creștin speră că alegerile viitoare ar putea să le dea un eventual cîștig de cauză.

Problemele politice rămîn strîns legate de evoluția stării economiei peruane, creînd o condiționare reciprocă, într-un cadru în care forțele militare apar, în continuare, ca un factor determinant.

Anca Voican

DELHI

Scenă politică în mișcare

Acordul de principiu, recent intervenit între cele două fracțiuni ale partidului de opoziție — Congresul Național Indian —, privind reunificarea lor, introduce un element nou în scena politică indiană și îndeamnă la reflecții asupra pozițiilor cîștigate, în ultimii doi ani, de principalele formațiuni politice ale Indiei.

Primul ministru Morarji Desai (stînga): formațiunea guvernamentală Janata rămîne, în continuare, dominantă în Camera deputaților, în pofida...

...unor succese înregistrate, pe plan local, de Congresul Național Indian — I, formațiune a fostului premier Indira Gandhi

Din primăvara anului 1977, cînd, după trei decenii de aproape neîntreruptă administrare a țării, partidul Congresul Național Indian (C.N.I.) a fost îndepărtat de la putere, nu puține au fost evenimentele demonstrînd o continuă stare de efervescență pe scena politică indiană, situație rezultînd, de altfel, în mod firesc, din procesele de acomodare sau opunere a formațiunilor politice față de situația nou creată.

Pentru partidul de guvernămînt, Janata — coaliție eterogenă, cuprinzînd formațiuni de diverse orientări: C.N.I.(O), grupare desprinsă din C.N.I. (tradițional), Jana Sangh (naționalist), Partidul Socialist și Bharatya Lok Dal (dreapta), cărora li s-a adăugat o altă ramură disidentă din C.N.I., Congresul pentru democrație — a fost evidentă preocuparea pentru sudarea componentelor sale într-un tot unitar, prin depășirea asperităților decurgînd din ascensiunea la putere, prin încercarea de armonizare a punctelor de vedere ale membrilor săi și cristalizarea unei concepții comune asupra modalităților de conducere a țării și de asigurare a dezvoltării ei social-economice. De la început, partidul Janata și-a propus să aducă o nouă viziune asupra dezvoltării statului indian, viziune care, fără a respinge necesitatea elementelor noi, modernizatoare, acordă un interes aparte elementelor de continuitate, de promovare a valorilor tradiționale. „Strategia sa de dezvoltare" s-a definit, în bună parte, în condițiile efortului depus de noile autorități pentru îndepărtarea, din viața politică și socială, a reminiscențelor perioadei de „pauză în democrația indiană", cum au fost denumiți de unii comentatori cei aproape doi ani de lege marțială (iunie 1975 — martie 1977), instaurați din inițiativa fostului premier și lider al partidului Congresul Național Indian, Indira Gandhi. Discuțiile pe marginea noii strategii și, implicit, cele privind reevaluarea moștenirii politice a fostului regim au generat unele controverse în rîndul formațiunii guvernamentale. Au fost puse, astfel, în lumină existența unor opinii divergente asupra anumitor măsuri și inițiative ale cabinetului condus de premierul Morarji Desai. Conflictul a izbucnit la lumina zilei după alegerile legislative organizate în februarie anul trecut, în șase state indiene și un teritoriu unional, cînd, nemulțumiți de rezultatele obținute de Janata, ministrul de interne, Charan Singh — considerat al doilea membru important al cabinetului, după premierul Desai —, și ministrul sănătății Raj Narain și-au prezentat demisiile din conducerea partidului și a fracțiunii sale parlamentare. Exprimîndu-și convingerea în reglementarea neînțelegerilor din rîndurile propriului partid, primul ministru Morarji Desai și-a asumat interimatul celor două portofolii.

Între timp, scena politică indiană marca un nou eveniment: „revenirea" fostului premier Indira Gandhi. Izbutind să-și asigure cel mai mare număr de reprezentanți din opoziție în cele două camere ale parlamentului, C.N.I.-I (formațiune înființată de Indira Gandhi în ianuarie 1978, prin desprinderea unui număr de membri din C.N.I. — tradițional) a fost recunoscută drept forță reprezentativă a opoziției în parlament. Relansarea fostului premier în viața politică indiană — sensibilă la începutul lui 1978 — s-a atenuat spre jumătatea anului. În iulie, C.N.I.-I înregistra chiar o dare înapoi, în marele stat Maharashtra (Bombay), unde reprezentantul său își pierdea postul în guvernul local. În toamnă, însă, ofensiva a fost reluată. La 5 noiembrie, Indira Gandhi a candidat în circumscripția Chikmagalur, din statul sudic Karnataka, și a recîștigat mandatul de deputat; în consecință, ea și-a reluat locul în Camera populară, după o absență de 20 de luni. Conștientă de implicațiile pe care le-ar avea pentru propria-i formațiune o eventuală apropiere între partidul Janata și C.N.I. (tradițional), Indira Gandhi a lansat un apel la reunificarea celor două fracțiuni congresiste, una aflată sub conducerea sa, cealaltă dirijată de Swaran Singh. După o dezbatere aprinsă în Comitetul de lucru — organism executiv al C.N.I. —, chemarea la refacerea unității C.N.I. a întrunit adeziunea majorității membrilor forului executiv: 10 din 16. Dar activitatea fostului premier a cunoscut o pauză în decembrie, cînd, pe baza unei moțiuni prezentate de premierul Morarji Desai, Indira Gandhi a fost învinuită de blocarea unei anchete parlamentare în 1975, și, în consecință, i-a fost suspendat mandatul de deputat și a fost reținută în stare de arest pînă la încheierea lucrărilor parlamentare (26 decembrie). Dar, tot în decembrie, partidul Janata a cîștigat alegerile parțiale din Fatephur (statul Uttar Pradesh) — vechi fief al fostului premier — după ce, cu o lună în urmă, la 26 noiembrie 1978, obținuse succesul în alegerile din Samastipur, statul nordic Bihar.

Comentînd aceste rezultate — ca și victoria recent obținută de C.N.I.-I în statul sudic Andhra Pradesh —, observatorii au apreciat că ele confirmă diviziunea raportului de forțe electoral între cele două mari formațiuni politice indiene: în vreme ce partidul Janata și aliații săi continuă să controleze statele din nord C.N.I.-I se dovedește mai influent în sud, cu precădere în statele Andhra Pradesh și Karnataka. Totodată, a fost subliniat faptul că raportul de forțe rămîne, în esență, neschimbat în Camera deputaților, unde gruparea guvernamentală deține peste 300 din cele 542 de locuri, față de cele 73 ale C.N.I.-I.

La Delhi a fost, de asemenea, reținută intenția, tot mai evident manifestată în ultimele luni de principala forță de opoziție — în cele două ipostaze ale sale: C.N.I. (tradițional) și C.N.I.-I de a-și îmbunătăți poziția pe scena politică indiană. În acest sens, a fost interpretată înțelegerea de principiu între liderii celor două formațiuni, Indira Gandhi și Swaran Singh, privind reunificarea partidelor lor. Cu acest prilej, Indira Gandhi a precizat că este gata să se întîlnească și cu un alt lider important al C.N.I. (tradițional), șeful grupării parlamentare, Y. B. Chavan, care se pare că mai manifestă rezerve față de o regrupare a celor două fracțiuni. Pe de altă parte, problema invalidării mandatului de deputat al fostului premier va fi oficial dezbătută, zilele acestea, de către Comisia pentru alegeri a parlamentului.

Evoluția evenimentelor din ultimele luni a vădit, așadar, o înviorare a confruntărilor politice în viața internă indiană. Remarcînd fenomenul, o serie de personalități politice indiene i-au analizat eventualele implicații asupra mersului treburilor țării. „Democrația — a arătat, de pildă, președintele Indiei, Neelam Sanjiva Reddy — permite jocul legal al opoziției, dar nu obstacularea procesului democratic, blocarea sistemului legislativ și transferarea conflictelor în stradă". Era o aluzie clară la incidentele în care au fost implicați adepți ai C.N.I.-I, cu prilejul desfășurării unora dintre momentele electorale din statele indiene.

Prioritară se reține, în context, necesitatea concentrării eforturilor tuturor forțelor țării pentru depășirea subdezvoltării și realizarea reformelor economico-sociale, în condiții de democrație și stabilitate politică.

I. Nichifor

O repetiție de anvergură a precedat, în sala Adunării Generale a O.N.U., spectacolul muzical festiv, organizat de Fondul Națiunilor Unite pentru Copii (UNICEF), la 9 ianuarie, cu prilejul lansării Anului internațional al copilului. Au participat, alături de alți interpreți: membrii cunoscutei formații „Abba" (stînga), John Denver (centru), Olivia Newton-John (a patra din dreapta) și membrii formației „Bee Gees". Prezentînd piese în premieră, toți interpreții participanți la spectacolul festiv s-au angajat să renunțe în favoarea UNICEF la drepturile ce li se cuvin de pe urma înregistrărilor

Rol

În cele din urmă, cancelarul Helmut Schmidt a refuzat să joace, într-un film polițist, propriul său rol de ministru federal de finanțe, post pe care l-a deținut în urmă cu cîțiva ani. Potrivit cotidianului vest-german „Express", societatea cinematografică „Bavaria" și un grup de distribuire a filmelor au propus cancelarului să joace rolul unui ministru hotărînd să pună în circulație o nouă monedă de cinci mărci ; în film, această măsură – luată efectiv de către Helmut Schmidt, pe cînd era ministru de finanțe – urmărea să provoace eșecul unei bande de răufăcători care a furat patru mari camioane blindate, transportînd cantități importante de bani în piese de cinci mărci. Potrivit ziarului amintit, cancelarul a fost lăsat să fixeze el însuși propriul său onorariu, pe care, eventual, să-l destineze unei opere umanitare. Dar, după o ezitare de două ore, el a preferat să renunțe, menționînd că își respectă hotărîrea de a se opune violenței pe micul ecran. Cancelarul fiind considerat „inimitabil" de către cineaști, scenariul a fost modificat.

Monumente

Directorul general al UNESCO, Amadou Mahtar M'Bow, a anunțat intenția organizației de „a colabora activ" cu autoritățile italiene pentru salvarea monumentelor Romei antice, supuse deteriorării din cauza poluării. În felul acesta, M'Bow a răspuns unui apel adresat de către primarul „Cetății Eterne" Giulio Carlo Argan, critic de artă. UNESCO, a spus el, este gata să trimită la Roma un grup de experți internaționali, pentru a studia remediile posibile, împreună cu specialiștii italieni, și să finanțeze o astfel de misiune. A fost lansată, de asemenea, ideea unei conferințe internaționale pentru salvarea vechilor monumente ale Romei.

Întîlnire

Reprezentanți ai S.U.A., R.F.G., Franței și Marii Britanii – țările occidentale care au participat la convorbirile la nivel înalt din Guadelupa – se vor întîlni săptămîna aceasta, probabil la Bonn, pentru a dezbate cererile urgente de ajutor economic extern ale Turciei, au declarat oficialități americane. Cu ocazia recentei sale vizite la Ankara, Warren Christopher, asistent al secretarului de stat al S.U.A., a remis premierului Bülent Ecevit o scrisoare din partea președintelui Carter, în care șeful Executivului american își exprimă speranța că va putea fi pus la punct un program de ajutor pentru această țară. Totuși, oficialitățile amintite au declarat că orice efort multilateral al „celor patru" va depinde de realizarea unei înțelegeri prealabile între Turcia și F.M.I. De menționat că discuțiile dintre cele două părți au fost suspendate recent, din cauza reticențelor Turciei față de aplicarea unor măsuri de austeritate economică, solicitate de acest organism. Nu au fost stabilite încă sumele ce vor fi puse la dispoziția Turciei de către cele patru țări occidentale și nici mijloacele prin care va fi acordat ajutorul.

Reuniune

Între 23–25 ianuarie, Belgradul va găzdui prima reuniune a grupului de coordonare al țărilor nealiniate pentru stabilirea unui sistem propriu de cercetare și informare. Crearea acestui sistem țintește să elibereze țările nealiniate și alte țări în curs de dezvoltare de dependența față de capacitatea de cercetare a țărilor dezvoltate, să facă posibilă edificarea unor forme și metode de cercetare și informare adecvate propriilor nevoi și interese. Sistemul va fi deschis pentru toate țările nealiniate și cele în curs de dezvoltare. El va cuprinde cercetările individuale și comune, colaborarea și schimbul de informații între instituțiile de profil, precum și alte forme de relații, în primul rînd în domeniul economic.

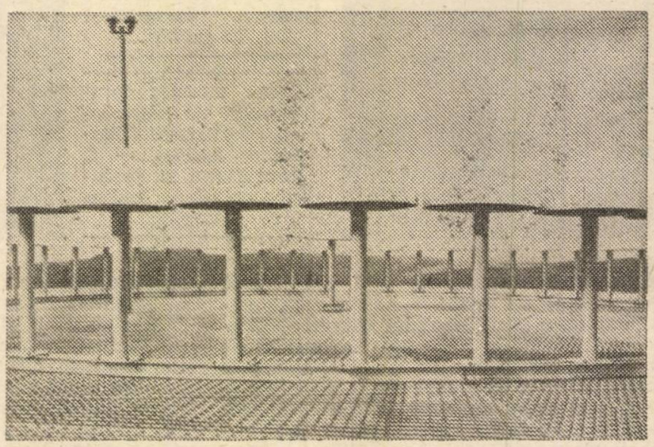

Noul radar din localitatea norvegiană Konnerud (ale cărui antene se văd în imagine) este cel mai mare aparat de acest fel, pentru navigația civilă, aflat în funcțiune în Peninsula Scandinavă. A fost inaugurat în octombrie 1978

Necesități

Libanul are nevoie de 7,1 miliarde dolari pentru finanțarea planului său de 5 ani prin care se scontează înlăturarea daunelor suferite în cursul războiului civil din 1975–1976, se arată într-un raport dat publicității de Consiliul guvernamental libanez pentru reconstrucție și dezvoltare. Se așteaptă, potrivit raportului, ca miniștrii de finanțe ai țărilor arabe să se întîlnească, luna viitoare, pentru a hotărî modul în care va putea fi ajutată această țară. Este nevoie de cel puțin 800 milioane dolari pentru reconstruirea celor 51 000 locuințe și apartamente distruse sau avariate în cursul incidentelor armate. De asemenea, la Beirut trebuie refăcute aeroportul internațional, portul, uzinele electrice, centrul comercial și liniile de telecomunicații.

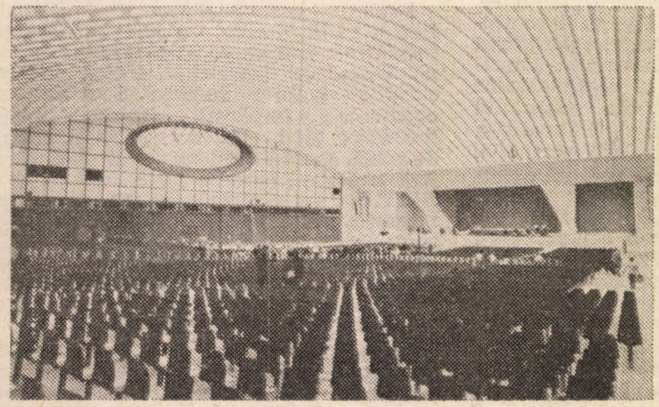

A încetat din viață, la vîrsta de 87 de ani, cunoscutul arhitect italian Pier Luigi Nervi. Printre operele sale cele mai cunoscute se numără și sala de audiențe a Vaticanului, al cărei aspect interior îl prezintă imaginea alăturată

Recomandare

Examinînd condițiile de muncă ale colectivelor din sectorul socializat al economiei naționale poloneze, îndeosebi situația legată de accidentele de muncă și bolile profesionale, Biroul Politic al C.C. al P.M.U.P. a recomandat inițierea, în lunile mai și iunie, a unor sesiuni ale conferințelor autoconducerii muncitorești, consacrate în mod special acestei problematici. Organele voievodale de partid au fost însărcinate să analizeze situația din toate ramurile economiei naționale în domeniul tehnicii securității și igienei muncii, precum și condițiile generale de muncă. Se recomandă ca, în acest an, în două – trei voievodate să se facă o apreciere multilaterală a situației privind condițiile de muncă și sociale, de trai, precum și asupra respectării normelor de securitate și igienă a muncii. Această apreciere va fi supusă ulterior dezbaterii Biroului Politic al C.C. al P.M.U.P.

Uraniu

Mai multe zăcăminte importante de uraniu au fost descoperite în regiunea Osona, din nordul provinciei spaniole Barcelona, afirmă cotidianul „Diario de Barcelona". Cercetările efectuate de către Comisariatul pentru energie nucleară, arată ziarul, au dus la identificarea a cel puțin 10 000 tone de uraniu în munții Osona, Coll Sacabra și Camprodon din această regiune. Se afirmă, de asemenea, că vor fi investite 67 milioane de pesetas (circa 4 milioane franci) pentru primele lucrări de exploatare a acestor importante zăcăminte).

Așa arată cel mai mare vulcan cunoscut de om, denumit Olympus Mons și situat în... nordul planetei Marte. Fotografia lui, luată de la 5 000 mile distanță de suprafața planetei, a fost transmisă pe Pămînt de către nava spațială americană „Viking". Craterul multiinelar al vulcanului are un diametru de 50 de mile și coboară la 15 mile dedesubtul unei baze care ar putea acoperi, cu aproximație, distanța San Francisco—Los Angeles

Petiție

Avocatul britanic Michael Eddowers, care a scris o carte despre asasinarea președintelui Kennedy, a cerut exhumarea corpului lui Lee Harvey Oswald, înmormîntat la Fort Worth în Texas. În petiția sa, adresată tribunalului din localitatea amintită, avocatul britanic afirmă că, în mormîntul recunoscut ca fiind al lui Oswald, s-ar putea să nu se afle corpul asasinului prezumtiv al președintelui american. El își bazează aprecierile pe unele „anomalii" care ar fi însoțit înhumarea. În special, avocatul se referă la caracteristicile fizice din raportul asupra autopsiei, care nu ar corespunde cu cele existente într-un raport medical asupra lui Oswald. Tribunalul din Fort Worth a înregistrat cererea sa, dar nu a fixat nici o dată pentru deliberările publice la care ar urma să fie supusă.

Bere

După cum relatează agenția D.P.A., oamenii de știință finlandezi au exprimat serioase îndoieli în legătură cu discuțiile care au izbucnit recent în R.F.G. în jurul problemei dacă berea este sau nu cancerigenă. Autor, profesorul Tor Magnus Enari, de la Centrala de cercetări tehnice din Helsinki, și dr. Kalervo Eriksson, de la laboratorul central al societății de stat „Alko" din Helsinki, referindu-se la cercetările efectuate în R.F.G., au declarat că nitrosamina găsită în unele sorturi de bere este în cantități atît de mici, încît ea nu prezintă absolut nici un pericol. „Pericolul real care rezidă în bere – au declarat cei doi oameni de știință finlandezi – rămîne tot... alcoolul".

Petrol

În cursul lui 1978, producția de țiței a R.P. Chineze a sporit cu 11,1 la sută, iar cea de gaze naturale cu 10 la sută, în comparație cu anul precedent. Unitățile de prelucrare a petrolului brut, arată agenția „China Nouă", au înregistrat, de asemenea, creșteri însemnate în producție, nivelurile atinse la unele derivate ale petrolului fiind cu 12,5 la sută superioare producției din 1977. Lucrările de prospectare a noi cîmpuri de petrol, ca și lucrările de foraj s-au desfășurat într-un ritm susținut : nivelul operațiunilor de foraj a fost cu 76,1 la sută mai mare decît în anul precedent. Au fost puse în evidență noi zăcăminte de petrol și au devenit operative numeroase puțuri de mare capacitate. O bună parte a sporului de producție pe 1978 s-a datorat creșterii productivității muncii și introducerii unor tehnologii moderne de mare randament la vechile exploatări.

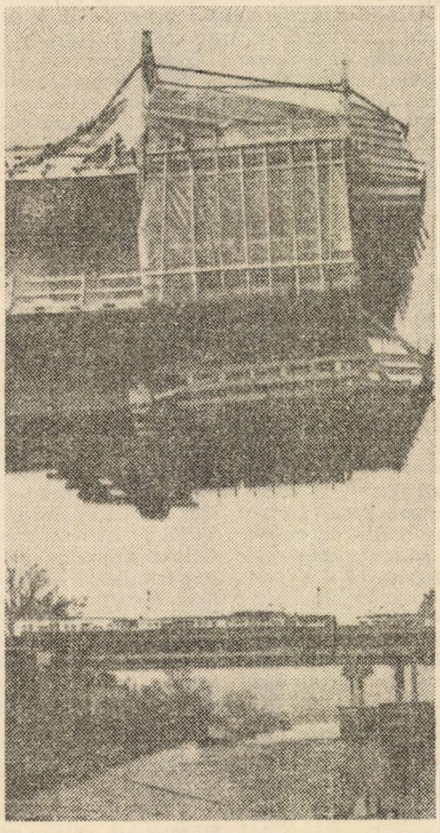

Noul pod vienez Reichsbrücke continuă să înainteze, centimetru cu centimetru, peste apele Dunării. Protejînd construcția de temperaturile foarte scăzute ale acestei ierni, muncitorii continuă să lucreze, în ritm susținut, pentru a respecta termenele stabilite. Se așteaptă ca noul pod să fie inaugurat în 1981, înlocuind pe cel prăbușit la 1 august 1976. În prezent, cea mai mare parte a traficului vienez peste bătrînul fluviu este preluată de două poduri de urgență (în fundal)

Se apropie de sfîrșit săpăturile efectuate, de mai multe luni, în cel mai important perimetru arheologic actual al capitalei engleze, denumit Watling Court și situat lîngă Mansion House din City-ul londonez. Printre ruinele descoperite se află o căsuță saxonă și mai multe vile romane

Rubrică realizată de I. Madoșa

Resursele energetice: prezent și perspective

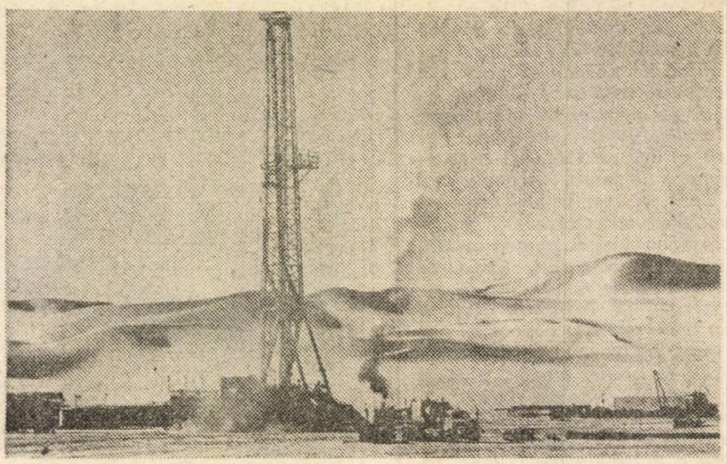

PETROLUL

În 1979, prețul internațional al petrolului va cunoaște o nouă și importantă majorare ; tona de țiței va costa, spre sfîrșitul anului, cu circa 15 la sută mai mult decît în 1978. Este o urmare a deciziei statelor membre ale O.P.E.C. (Organizația țărilor exportatoare de petrol) de a spori, treptat, în patru etape (trimestriale), prețul țițeiului pe care îl livrează și care influențează hotărîtor nivelul prețurilor mondiale la petrol prin pozițiile predominante ale țărilor respective în producția mondială (peste jumătate), dar, mai ales, în exporturile mondiale de țiței (aproximativ 84 la sută). Țările O.P.E.C. și-au motivat oficial decizia prin necesitatea compensării relativei reduceri a încasărilor lor din exporturi în urma tendințelor inflaționiste din statele occidentale (principalii clienți și furnizori ai țărilor O.P.E.C.) și deteriorării cursului dolarului (moneda în care se efectuează tranzacțiile petroliere) pe piețele de schimb. Intervenite, însă, pe fondul perpetuării manifestărilor de criză și dezechilibru din economia mondială, aceste majorări de prețuri suplimentează sensibil — cu circa 10 la sută, în medie, pe ansamblul anului 1979 — sarcina financiară a țărilor importatoare de petrol (peste 120 de țări ale lumii), afectînd îndeosebi statele în curs de dezvoltare, confruntate deja cu mari dificultăți de plăți. Trebuie avut în vedere, în acest sens, că gradul de dependență de livrările externe de țiței este foarte ridicat în cazul majorității țărilor respective — situîndu-se pe ansamblul lor, la aproape 80 la sută, că ele au, în general, o capacitate redusă de a absorbi lesne creșterile respective de prețuri, ținînd cont de nivelul lor scăzut de dezvoltare, de deficitul considerabil din conturile lor externe.

În condițiile acestei sarcini financiare suplimentare, determinate de majorările menționate de prețuri, devine și mai pregnantă necesitatea ca toate statele, toate popoarele lumii să acorde o atenție sporită folosirii cît mai economice a petrolului, în general, a resurselor de materii prime și energie, să cheltuiască în modul cel mai rațional fondurile sociale, acționînd pentru diminuarea altor cheltuieli împovărătoare, în primul rînd a celor militare. Nu se poate face abstracție de faptul că aceste din urmă cheltuieli constituie un factor de alimentare a inflației, care, la rîndul ei, reprezintă, așa cum s-a arătat, una din principalele justificări ale hotăririi de scumpire a petrolului. De asemenea, cursa înarmărilor deturnează de la producția de pace cantități imense de resurse naturale — inclusiv de petrol. Este logic, deci, ca — alături de alte măsuri pentru folosirea cît mai judicioasă și economisirea petrolului, pentru punerea în valoare a noi resurse și surse de energie — să se depună eforturi concrete în direcția înghețării și reducerii cheltuielilor militare, realizării dezarmării, evident, cu asigurarea unui echilibru corespunzător, dar care trebuie căutat nu în sus, prin intensificarea înarmărilor, ci, dimpotrivă, în jos, prin reducerea continuă a nivelului acestora.

Totodată, prin implicațiile și consecințele sale, majorarea prețurilor la țiței pune cu putere în lumină exigența unei reglementări globale a problemei prețurilor pe plan mondial, în contextul dezvoltării generale și în interesul tuturor țărilor, imperativul stabilității prețurilor pe piețele internaționale, al asigurării unor raporturi juste între prețurile principalelor categorii de mărfuri (materii prime, produse industriale și produse agricole), evidențiind pregnant că problema unor asemenea raporturi echitabile între prețuri pe plan internațional nu poate fi plasată sub semnul echivalenței sau confundată cu o simplă creștere a prețurilor la unele sau altele dintre produsele primare.

Petrolul constituie, astăzi, principala resursă energetică. El acoperă în proporție de aproximativ 45 la sută consumul total de energie pe plan mondial.

Intrarea sa pe scena energetică a avut loc doar cu un secol în urmă, mai precis în anul 1857, cînd, din puțurile forate de americanul Edwin Drake, au țîșnit primele jeturi de lichid negru și vîscos ; cînd, din puținele rafinării, printre care — a treia în lume — cea înființată lîngă Ploiești de Teodor Mehedințeanu, au ieșit primele tone de țiței prelucrat ; cînd, de fapt, a debutat extracția organizată și pe baze moderne a petrolului și cînd, pentru întîia oară, producția de țiței a fost înregistrată oficial ca producție industrială. De atunci a început ceea ce s-a numit „marea epopee" a petrolului (această rocă lichidă — în esență un amestec de hidrocarburi — formată, în vremuri îndepărtate, prin descompunerea substanțelor organice sub acțiunea bacteriilor anaerobe). La început, interesul față de petrol a fost scăzut. Era epoca dominației „regelui cărbune". După mai bine de 40 de ani, în 1900, producția mondială de petrol atingea abia 21 milioane tone.

Dar nevoile sporite de combustibil și energie (solicitate de progresele industriale), avantajele comparative ale țițeiului față de cărbune din punctul de vedere al extracției, utilizărilor și capacității calorice, descoperirea treptată a multiplelor întrebuințări ale petrolului, inventarea motorului cu combustie internă și, în sfîrșit, apariția zeului automobil și începuturile aviației au schimbat sensibil raporturile dintre cărbune și petrol, interesul față de acesta din urmă crescînd rapid. Erau primii ani ai secolului XX. Steaua cărbunelui părea că va începe să apună. Anii '30 au consfințit definitiv ascensiunea petrolului. În 1937, producția mondială atingea o sută milioane tone, ponderea „aurului negru" în totalul consumului de energie crescînd la 20 la sută. În perioada postbelică, tendințele se accentuează. Producția, care deja în 1950 trecuse de jumătate de miliard de tone, s-a dublat la fiecare zece ani, în timp ce participarea petrolului la asigurarea necesarului energetic al lumii a crescut, lăsînd mult în urmă, din acest punct de vedere, cărbunele *(vezi tabelul 1)*.

Importanța petrolului pentru economia contemporană nu se rezumă, însă, la faptul că acesta a devenit principala resursă energetică. El constituie, totodată, materia primă a unei întregi ramuri industriale — petrochimia —, precum și a altor industrii (mase plastice, farmaceutică), deține primul loc între mărfurile ce formează obiectul schimburilor comerciale internaționale, iar petrolierele au ajuns să reprezinte, în momentul de față, 40 la sută din tonajul flotei comerciale mondiale, cu toate că transportul țițeiului brut (în proporție de 3/4) și cel al produselor petroliere (în proporție de 1/2) sînt asigurate de rețeaua de peste 300 de mii de kilometri a conductelor petroliere.

PRODUCȚIA MONDIALĂ. Producția de petrol pe ansamblul țărilor lumii s-a ridicat, în 1977, la 3 025 milioane tone (și la 3 045, estimativ, în anul 1978). Principalele zone producătoare *(vezi tabelul 2)* sînt : Orientul Mijlociu, America de Nord, U.R.S.S., Africa, America Latină, Extremul Orient împreună cu Asia de Sud-Est. În prezent, peste 70 de state produc țiței, cele mai importante 10 țări producătoare fiind în ordine: U.R.S.S., Arabia Saudită, S.U.A., Iran, Venezuela, Irak, Kuweit, Nigeria, Emiratele Arabe Unite, Libia *(vezi tabelul 3)*. Din deceniul al VI-lea a început pe scară largă exploatarea țițeiului „off-shore" (din platourile continentale submarine). Astăzi, producția acestuia a ajuns să reprezinte aproape 17 la sută din cea totală pe plan mondial.

CONSUMUL MONDIAL. Acesta este, în fiecare an, puțin mai mic decît producția, rezervîndu-se o anumită parte pentru creșterea stocurilor (de siguranță în aprovizionare). Principalele zone consumatoare *(vezi tabelul 2)* sînt : America de Nord, Europa occidentală, Europa răsăriteană (U.R.S.S. și țările socialiste europene), Japonia, cele mai importante 10

țări consumatoare fiind în ordine : S.U.A., U.R.S.S., Japonia, Franța, R.F.G., Italia, Marea Britanie, Canada, R. P. Chineză, Olanda *(vezi tabelul 3)*.

RAFINAREA ȘI PROBLEMELE UTILIZĂRII PETROLULUI. În vederea utilizării în scopurile sale multiple, energetice și industriale, țițeiul (petrolul brut) este prelucrat prin rafinare, care reprezintă, de fapt, o separare a diferite fracțiuni petroliere : cele ușoare (gazoase, cum sînt butanul și propanul, sau lichide, cum sînt benzinele superioare), cele medii (cum sînt benzinele inferioare sau parafina) și cele grele (vîscoase, cum sînt păcurile). Ceea ce rezultă din această operațiune nu corespunde exact structurii cererii (în general, fracțiunile cele mai grele sînt folosite drept combustibil în termocentrale, iar benzinele — pentru motoarele cu combustie internă, în timp ce alte fracțiuni au utilizări, în mare măsură, industriale). De aceea, se recurge, în funcție de necesități, și la o a doua operațiune de distilare mai complicată și mai costisitoare (cracarea catalitică). Aceasta are menirea de a apropia structura pe fracțiuni petroliere a ofertei de structura specifică a cererii ; totodată, însă, ea constituie o etapă în prelucrarea petrolului pentru utilizarea sa în scopuri industriale (și nu energetice). Dar, în mod obiectiv, în urma operațiunilor respective, rămîn, în diferite proporții, cantități din fiecare dintre principalele fracțiuni petroliere.

Acest fapt, cu determinări de ordin tehnic, are importante implicații de ordin economic. O anumită cerere, în cazul unei țări, pentru o fracțiune petrolieră nu poate influența direct și în același cuantum cererea totală de țiței brut. Astfel, dacă o țară are o cerere mai restrînsă pentru păcură (întrucît, folosește, de pildă, cărbuni inferiori în termocentrale), dar o cerere mai ridicată pentru alte produse petroliere (datorită, de exemplu, nivelului înalt de dezvoltare a industriilor sale petrochimică și chimică), cererea totală de țiței brut va fi determinată, într-o mai mare măsură, de cea din urmă decît de cea dintîi, acestei țări rămînîndu-i disponibilități de păcură. De asemenea, dacă o țară mare importatoare de țiței brut are o cerere masivă de benzine (datorită unui parc auto extrem de numeros), dar și o cerere la fel de importantă de produse petroliere pentru termocentrale și petrochimie, ea nu ar putea să-și restrîngă importurile totale de țiței brut în proporția în care ar putea să-și diminueze cererea de benzine (prin reducerea consumului parcului auto).

Pentru a se înlătura parțial aceste limitări, decurgînd din nesuprapunerea (specifică în cazul fiecărei țări) a structurii ofertei și structurii cererii, se recurge la compensări între țări, prin schimburi de produse petroliere. Cele arătate explică, de altfel, de ce există țări importatoare de țiței brut, dar exportatoare de produse petroliere sau chiar țări importatoare de benzine, dar exportatoare de păcură sau invers etc. De pildă : România importă petrol brut, dar exportă benzine, motorină, păcură ; S.U.A., mare importator de țiței brut, importă, de asemenea, benzine și, mai ales, păcură, dar exportă alte fracțiuni petroliere rezultate din rafinare și care nu au desfacere internă.

SCHIMBURILE INTERNAȚIONALE PETROLIERE. Amplitudinea deosebită a nesuprapunerii actuale a zonelor de producție și consum *(vezi tabelul 2)* face ca, anual, peste jumătate (circa 56 la sută) din producția mondială de țiței brut să intre în comerțul internațional. Ținînd cont, însă, și de schimburile cu produse petroliere (care au determinările anterior menționate), proporția crește la aproximativ $^2/_3$. Aceste din urmă schimburi au, spre deosebire de cele cu țiței brut, și alte orientări geografice decît acelea dinspre țările producătoare spre cele consumatoare (de țiței brut), desfășurîndu-se și între aceste din urmă țări și chiar, în unele cazuri, între cele dintîi. În prezent, peste 120 de țări ale lumii sînt importatoare de petrol, cu alte cuvinte depind economic de aprovizionarea cu țiței din exterior.

Principalele zone exportatoare de țiței brut nu corespund, decît în parte, cu cele producătoare de petrol brut, fiind în ordine : Orientul Mijlociu, Africa, Extremul Orient și Asia de Sud-Est (fără Japonia), U.R.S.S., America Latină *(vezi tabelul 2)*. De asemenea, principalele zone importatoare nu corespund cu principalele zone consumatoare, fiind în ordine : Europa occidentală, America de Nord, Japonia, Europa răsăriteană (fără U.R.S.S.). Se constată că a treia zonă producătoare (America de Nord) este și o mare zonă importatoare, iar U.R.S.S., una din cele mai importante zone consumatoare, este și una din cele mai importante zone exportatoare. Pe țări, situația este următoarea *(vezi tabelul 3)* : principalii 10 exportatori sînt în ordine, Arabia Saudită, Iran, U.R.S.S., Irak, Nigeria, Emiratele Arabe Unite, Kuweit, Libia, Venezuela, Indonezia ; principalii 10 importatori sînt, în ordine, S.U.A., Japonia, Franța, R.F.G., Italia, Marea Britanie, Olanda, Spania, Brazilia, Canada.

RECONSIDERĂRI. Ascensiunea petrolului în perioada postbelică își găsește, desigur, explicații în multiplele avantaje economice pe care, la nivelul tehnicii din perioada respectivă, le-a prezentat acesta față de celelalte resurse energetice. Dar, în măsura în care, pentru a se beneficia în mod cît mai larg și mai facil de aceste avantaje, consumul de petrol a fost împins pînă la punctul în care exploatarea altor resurse a fost descurajată, iar punerea în valoare a surselor noi a fost vădit întîrziată, nu a mai putut fi vorba de o adevărată raționalitate, de o reală eficiență pe plan general-economic, cu atît mai mult cu cît rezervele mondiale cunoscute de petrol sînt considerabil inferioare celor de alte resurse (îndeosebi cărbune).

Comutarea pe petrol în perioada postbelică a energeticii țărilor occidentale industrializate — principalele consumatoare de țiței — și, mai ales, folosirea sa masivă, dincolo de limitele necesare și exigențele unei gospodăriri judicioase, sînt legate, deopotrivă, de condițiile de acces supraavantajos al acestor țări la resursele petroliere din țările în curs de dezvoltare (prin exploatarea nerațional-prădalnică și achiziționarea lor la prețuri scăzute), condiții ce exprimau și concretizau, în fond, structurile și raporturile internaționale inechitabile din domeniul energetic și al materiilor prime (exploatarea resurselor altor popoare, impunerea unor prețuri neremuneratorii pentru producătorii

TABELUL 1

Rolul petrolului în balanța energetică

Anul	Producția în miliarde tone echivalent cărbune	Contribuția în procente la acoperirea consumului energetic (%)
1880	0,01	3,2
1900	0,04	6,2
1920	0,16	13,9
1940	0,42	21,8
1950	0,67	26,9
1960	1,36	32,1
1970	2,93	42,9
1976	3,73	44,9

Sursa : Nations Unies, Conférence mondiale de la population, Population, ressources et environnement, F/CONF, 60/5 ; O.N.U., World Energy Supplies 1950—1975, New York 1977 ; O.N.U., World Energy Supplies 1972—1976, New York 1978

TABELUL 2

Producția, consumul, exporturile și importurile de petrol brut pe plan mondial și pe zone 1976 (milioane tone)

	Producție	Consum	Exporturi	Importuri
Africa	286,9 (10,0)	52,6 (1,8)	261,0 (16,4)	31,0 (2,0)
America de Nord	465,7 (16,3)	743,1 (26,1)	20,2 (1,3)	298,2 (18,7)
America de Sud	225,2 (7,9)	288,4 (10,1)	97,6 (6,1)	166,8 (10,5)
Europa occidentală	42,3 (1,5)	667,1 (23,5)	20,6 (1,3)	644,5 (40,5)
Orientul Îndepărtat	103,2 (3,6)	345,5 (12,1)	76,7 (4,8)	320,4 (20,1)
Orientul Mijlociu	1094,4 (38,2)	125,0 (4,5)	998,8 (62,7)	34,7 (2,2)
Țări socialiste din Asia	85,0 (3,0)	77,9 (2,7)	7,1 (0,4)	0,0 (0,0)
Țări socialiste din Europa	539,8 (18,8)	512,8 (18,0)	112,2 (7,0)	84,7 (5,3)
Oceania	21,0 (0,7)	33,2 (1,2)	0,2 (0,0)	11,5 (0,7)
Total	2863,5 (100,0)	2845,6 (100,0)	1594,4 (100,0)	1591,8 (100,0)

Sursa : O.N.U., World Energy Supplies 1972—1976, New York, 1978
( ) în paranteză ponderea procentuală a fiecărei zone în total

exportatori etc.). Consecinţele sînt cunoscute : atingerea unui punct critic în raportul necesităţi-disponibilităţi de petrol ; crearea, în multe state ale lumii, a unei dependenţe energetice unilaterale faţă de ţiţei ; sensibilizarea economiei acestor ţări la orice fluctuaţie de pe piaţa petrolului ; acumularea treptată a crizei şi răbufnirea acesteia în manifestări acute, îndeosebi sub forma creşterii bruşte şi masive a preţurilor la ţiţei ; blocarea cercetărilor în direcţia valorificării superioare a cărbunelui ; apariţia în cele din urmă a unei situaţii în care, datorită discrepanţei între poziţiile actuale ale petrolului în consumul energetic şi caracterul limitat al rezervelor de ţiţei, se impun — obiectiv — dificile şi costisitoare restructurări şi reorientări spre alte resurse.

PERSPECTIVE. Cererea de ţiţei va continua, după cum se estimează, să sporească sensibil, petrolul rămînînd, pe mai departe, principala resursă de acoperire a consumului energetic (cu o pondere de 35—40 la sută din totalul mondial către anul 2000).

Estimaţiile asupra rezervelor de petrol (exploatabile tehnic şi economic în condiţiile actuale) oscilau, la mijlocul deceniului în curs, între 90—100 miliarde tone, acestea urmînd, în ritmul previzibil de creştere a consumului, să asigure necesităţile doar pînă la sfîrşitul secolului. Evaluările privind resursele (inclusiv, deci, cele ce ar putea deveni exploatabile din punct de vedere tehnic şi economic) dublează, în general, cifrele privind rezervele. Noi descoperiri petroliere sînt posibile, speranţele fiind legate îndeosebi de ceea ce ar putea pune în evidenţă forajele submarine, precum şi de obţinerea pe scară largă a produselor petroliere din exploatarea abundentelor resurse de şisturi bituminoase şi nisipuri asfaltice.

Presupusa repartizare geografică a rezervelor certe de petrol — Orientul Mijlociu : 57 la sută, ţările socialiste : 15 la sută, Africa : 9 la sută, America de Sud : 6 la sută, America de Nord : 6 la sută, Europa occidentală : 4 la sută, Extremul Orient şi Oceania : 3 la sută — ar fi de natură să menţină, în principalele lor coordonate, actualele orientări geografice

În căutarea unor noi resurse de petrol, o mare dezvoltare au căpătat exploatările submarine

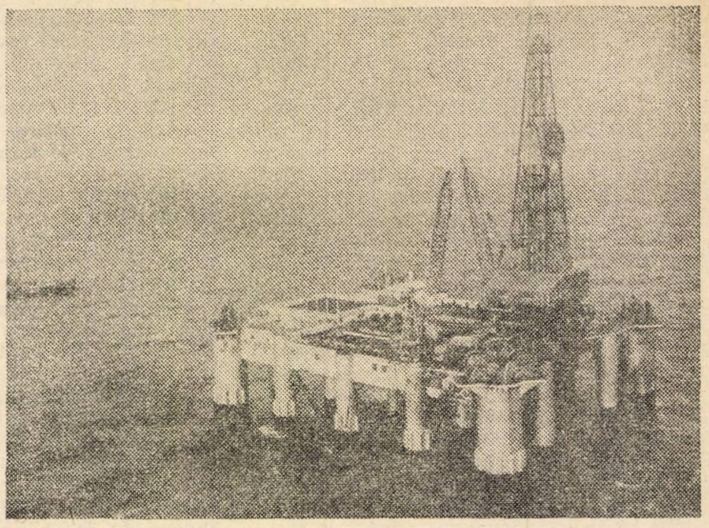

ale fluxurilor internaţionale petroliere *(vezi tabelul 2)*, în ciuda apariţiei unor noi importanţi consumatori din rîndul ţărilor în curs de dezvoltare.

Este posibil ca, în viitor, datorită gradului actual, relativ ridicat, de cunoaştere a rezervelor, ritmul descoperirii de noi zăcăminte să rămînă întrucîtva în urma ritmului consumului, dar aceasta nu poate fi, în nici un caz, o certitudine, cu atît mai mult cu cît, la nivelul actual al tehnicii, cuantumul total al resurselor submarine rămîne imprecizabil. Potrivit celor mai multe estimaţii, cuantumul respectiv ar echivala cu o pătrime din totalul resurselor ; există, însă, aprecieri că el ar putea fi mult superior. Limite sînt, însă, determinate de faptul că zonele submarine, puţin adînci, bogate în petrol, reprezintă numai o treime din suprafaţa zonelor cu perspective petroliere de pe uscat. În schimb, cantităţi deosebit de importante par să se afle la adîncimi mai mari — între 200 şi 3000 m — unde straturile conţinînd petrol au grosimi superioare. Deocamdată, nu se exploatează, în general, la adîncimi de peste 200 m.

Descoperirea de noi zăcăminte, trecerea la utilizarea acelora mai puţin accesibile şi mai sărace, precum şi cercetările în vederea soluţionării problemelor tehnice şi economice puse de valorificarea acestora reclamă, însă, mari eforturi financiare şi ştiinţifice. Investiţiile şi costurile de exploatare, deci, vor creşte. Actualmente, costul general pe tona de ţiţei extras din platourile continentale ale fundului mărilor este superior, într-o proporţie de 2 pînă la 5 ori, celui al tonei de petrol extras pe uscat. În unele cazuri, demarajul exploatării unui zăcămînt petrolier submarin necesită investiţii de 25—30 ori mai mari decît cele solicitate pentru punerea în valoare a unui zăcămînt din Orientul Apropiat. De asemenea, un cost ridicat derivă din faptul că instalaţiile de foraj submarin nu pot fi standardizate şi uniformizate, trebuind să fie, dimpotrivă, concepute şi realizate strict specializat pentru o zonă sau alta, în funcţie de condiţiile concrete existente. Totodată, previzibila orientare spre exploatarea zăcămintelor de la adîncimi mai mari va necesita fonduri sporite, cheltuielile de exploatare dublîndu-se cu fiecare creştere de 60 m a adîncimii apei. Şi numai un foraj din 15 dă rezultate. În acelaşi timp, costul obţinerii petrolului din şisturi bituminoase şi nisipuri asfaltice este mult mai mare decît cel solicitat de extragerea acestuia din zăcămintele petroliere ale subsolului. Pe baza progreselor tehnologice, o reducere, mai mult sau mai puţin importantă, a costurilor faţă de nivelurile actuale va interveni. Există estimaţii că, în 1985, costul pe baril al petrolului extras din Marea Nordului va fi de circa 1,50 dolari (7—8 dolari în prezent), cel al petrolului extras de la adîncimi mai mari (300—400 m) de 4 dolari (12 dolari în prezent), cel al petrolului extras din şisturi bituminoase 7 dolari (25 dolari în prezent) şi din nisipuri asfaltice 4 dolari (17 dolari în prezent). În ciuda acestor scăderi, cheltuielile de producţie pe ansamblu vor fi mai ridicate decît cele din momentul de faţă, iar necesităţile sporite pentru a face faţă cursului ascendent al consumului vor avea acelaşi efect asupra valorii de întrebuinţare a petrolului. *Preţul, ca atare, va urca pe termen lung.*

Aceste evoluţii invită, prin ele însele, la acţiuni în direcţia gospodăririi judicioase a resurselor petroliere, a utilizării petrolului cu o economicitate cît mai ridicată, în toate ţările lumii, îndeosebi în cele importatoare, prin eliminarea oricăror manifestări de risipă şi consum neraţional (în primul rînd din cursa înarmărilor), prin judecarea atentă a priorităţilor în folosirea acestei principale resurse energetice şi materii prime industriale, cu atît mai mult cu cît o asemenea gospodărire este o cerinţă a însăşi eficienţei economice.

Dr. Ilie Şerbănescu

TABELUL 3

Petrol brut : primele zece ţări...

Producătoare	Consumatoare	Exportatoare	Importatoare
U.R.S.S. (519,7)	**S.U.A.** (661,8)	**Arabia Saudită** (397,9)	**S.U.A.** (261,7)
Arabia Saudită (425,8)	**U.R.S.S.** (415,3)	**Iran** (260,9)	**Japonia** (227,3)
S.U.A. (401,2)	**Japonia** (227,5)	**U.R.S.S.** (110,8)	**Franţa** (121,1)
Iran (295,1)	**Franţa** (121,9)	**Irak** (102,9)	**R.F.G.** (105,3)
Venezuela (120,2)	**R.F.G.** (111,0)	**Nigeria** (100,4)	**Italia** (102,8)
Irak (112,3)	**Italia** (104,3)	**Emiratele Arabe Unite** (95,4)	**Marea Britanie** (90,4)
Kuweit (108,0)	**Marea Britanie** (97,6)	**Kuweit** (90,1)	**Olanda** (63,9)
Nigeria (103,5)	**Canada** (81,3)	**Libia** (89,3)	**Spania** (48,6)
Emiratele Arabe Unite (95,2)	**R. P. Chineză** (77,9)	**Venezuela** (71,6)	**Brazilia** (41,0)
Libia (93,5)	**Olanda** (65,1)	**Indonezia** (59,3)	**Canada** (36,6)

( ) în paranteză cuantumul din 1976 în miliarde tone petrol
Sursa : O.N.U. World Energy Supplies 1972—1976, New York 1978
Notă : Cifrele se referă la petrolul brut, nefiind avute în vedere produsele petroliere, în cazul cărora situaţia privind consumul, exporturile şi importurile se prezintă diferenţiat în funcţie de structura cererii din fiecare ţară (vezi explicaţii în text)

Robert Kennedy și vremea sa (V)

Neînțelegerile cu Johnson

John Kennedy a avut întotdeauna — continuă A. Schlesinger în cartea sa — o anume îngăduință pentru Lyndon Johnson.[1] Își privea vicepreședintele, probabil cu condescendență, ca pe un american original, ca pe un personaj dintr-o carte. Ben Bradlee, de la „Newsweek", remarca, în 1963, că președintele „îl respecta enorm ca pe un versat politician". Dar, oricît am vrea să fim de binevoitori, nu putem spune decît că relația dintre președinte și vicepreședinte era un eșec. Pentru că vicepreședintele nu a avut vreo altă serioasă îndatorire decît să aștepte ca președintele să moară. Or, aceasta nu era o bază pentru o prietenie cordială și îndelungată. „De cîte ori mă aflam în prezența lui John Kennedy — spunea Johnson — mă simțeam ca un corb blestemat plutindu-i peste umăr".

Cu toate acestea, John Kennedy înțelegea frustrările și umilințele inseparabile de unele din posturile Administrației. O dată i-a spus lui Johnson : „Nu știu cum de sînteți în stare să vă stăpîniți". Nu tolera pălăvrăgelile despre Johnson la care se deda personalul său, deși Johnson credea contrariul.

Johnson avea foarte multe ambiții, energii și, deopotrivă, nevoi și nesiguranțe. În Senat fusese obișnuit cu exercițiul puterii și personalității. Rolul său, în calitate de vicepreședinte, s-a limitat dintr-o dată la autoabnegație și și-a jucat acest rol cu o impecabilă lealitate. A avut neînțelegeri cu Kennedy, dar niciodată n-a existat umbra vreunui dezacord, plîngeri sau autocompătimiri față de ziariști și nici chiar față de vechii prieteni din Congres. Această autodisciplină i-a cerut un mare efort psihic. Prin 1963, vicepreședințele dispăruse, pur și simplu, în planul al doilea. Evelyn Lincoln, secretara președintelui Kennedy, a calculat că, în 1961, petrecuse 10 ore și 19 minute în întîlniri particulare cu președintele ; în 1963 — doar o oră și 53 minute. La reuniunile guvernului era aproape o simplă prezență. Pe măsură ce „siguranța și independența președintelui sporeau, nota E. Lincoln, vicepreședintele devenea mereu mai preocupat de a-i fi pe plac". Bill Moyers, care lucrase pentru el în Senat și care, acum, era director adjunct al lui Peace Corps, era de părere că, totodată, își pierduse încrederea în sine. „Era un om fără țel". Reflectînd asupra vicepreședinției sale, Johnson avea să spună mai tîrziu : „Detest fiecare minut din acea perioadă".[2]

Nici un sentiment n-a influențat relațiile dintre vicepreședinte și ministrul justiției. Era un caz pur de mutuală antipatie. Johnson avea să spună, retrospectiv, că „poate, era vorba de o problemă de chimie". Într-adevăr, așa era. Vicepreședintele și ministrul justiției erau elemente care nu se puteau amesteca.

...„Sînt vicepreședinte — obișnuia să spună Johnson — și, în această funcție, nu sînt nimic, dar **aș putea fi totul"**. După Dallas, Johnson a fost, dintr-o dată, totul. Cu tot eul său dominator, cu instinctul său devastator pentru slăbiciunile altora, cu nelimitata sa capacitate de autocompătimire, Johnson a fost, în același timp, un om de o strălucitoare inteligență, autentică pasiune socială și profundă seriozitate față de noile sale responsabilități. Acum era copleșit de înțelegere pentru națiune și de hotărîrea de a restabili, în cel mai scurt timp posibil, încrederea în guvernul american.

Insistența sa asupra prerogativelor prezidențiale în timpul acelui groaznic zbor de la Dallas la Washington se datora nu grabei neobișnuite de a pune mîna pe bineface-rile funcției, ci dorinței sincere de a calma populația și de a restabili ordinea. Pentru cei din familia Kennedy, loviți de nenorocire, și pentru Robert în special, era, totuși, prea mult și prea repede. Copleșiți și disperați, ei nu se gîndeau decît la președintele mort ; președintele în viață avea tot viitorul înainte pentru a se instala. Și, deși Johnson a înțeles toate acestea, susceptibilitatea sa excesivă a determinat neînțelegerile. El a depus jurămîntul, dar — așa cum avea să-și amintească acele vremuri tulburi — „pentru milioane de americani, eram încă un nelegitim, un om gol, fără vreo acoperire prezidențială, un pretendent la tron, un uzurpator ilegal".

„Patru sau cinci probleme

Președintele Kennedy, Jacqueline Kennedy, Lady Bird și Lyndon Johnson la Hyannisport, reședința familiei Kennedy, în 1960

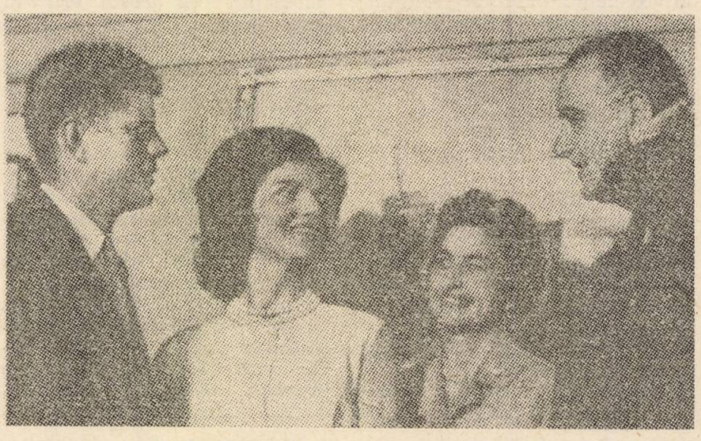

1. Relațiile dintre președintele Kennedy și vicepreședintele Johnson au constituit, de la început, o surpriză pentru liberalii din cadrul partidului democrat, pe care președintele îi reprezenta. Kenneth O'Donnell (cf. „Lumea" nr. 52/1978) avea să scrie, către sfîrșitul deceniului trecut : „După convenția din 1960 a partidului democrat au circulat multe relatări în legătură cu motivele pentru care John Kennedy a acordat vicepreședința lui Lyndon Johnson. În mod surprinzător, adevărul nu a fost niciodată dat publicității. În acea dimineață febrilă de joi, cînd Bobby Kennedy și cu mine încercam să ne revenim după șocul pe care ni-l provocase oferta făcută de John Kennedy lui Johnson, John Kennedy mi-a expus motivele lui. «Am 43 de ani și sînt cel mai sănătos candidat la președinția Statelor Unite. Ai călătorit destul cu mine ca să știi acest lucru. Nu voi muri în cursul mandatului meu. De aceea, vicepreședința nu înseamnă nimic. Mă gîndesc la altceva, la conducerea Senatului. Dacă vom cîștiga alegerile, vom obține o majoritate mică și nu voi avea zile bune în caz că Lyndon Johnson va fi liderul unei mici majorități din Senat. Te-ai gîndit, oare, că, dacă Lyndon devine vicepreședinte, liderul Senatului va fi Mike Mansfield, un om în care pot avea încredere și pe care mă pot bizui ?» Acest gînd nu-mi trecuse prin minte și, ciudat, nu trecuse nimănui prin minte".

2. Kenneth O'Donnell spune, și el, lucruri asemănătoare : „În calitate de vicepreședinte, Johnson se simțea dat la o parte și ignorat, resimțea din greu lipsa puterii de care beneficiase pe cînd era liderul majorității din Senat. El atribuia vina pentru prăbușirea prestigiului său lui Bobby Kennedy, acesta fiind și motivul care a provocat ostilitatea dintre ei. Era de părere că Bobby îl lipsise de poziția ce i se cuvenea în calitate de «omul numărul doi» în guvern, ceea ce era destul de adevărat. Uneori, președintele îi spunea, foarte amuzat, lui Johnson că mulți din prietenii lui Bobby, care lucrau în Administrație, încercau întotdeauna să-l împingă să conducă atît Departamentul de Stat, cît și Ministerul justiției, considerîndu-l pe fratele său mai tînăr drept adevăratul om «numărul unu» din guvern... Președintele Kennedy își dădea seama că Johnson e nemulțumit ca vicepreședinte și încerca să-l facă să participe la treburi guvernamentale importante. A dat ordin ferm ca toată lumea de la Casa Albă să manifeste curtoazie și considerație pentru Johnson și m-a însărcinat pe mine personal să veghez la respectarea ordinului. Numai doi membri ai guvernului, Johnson și Bobby Kennedy, au căpătat privilegiul de a intra în biroul președintelui în orice moment, fără a fi văzuți, prin ușa din spate care da în grădină... Nici unul dintre ei nu a abuzat vreodată de acest privilegiu".

— își amintea Robert Kennedy în primăvara următoare — s-au ridicat în perioada 22—27 noiembrie..., probleme care m-au îndepărtat, în cele din urmă, de Lyndon Johnson". S-a dus în biroul oval (biroul prezidențial) a doua zi după ce fratele său a murit. „Vroiam să fiu sigur că biroul era scos de acolo și că toate hîrtiile sale erau în siguranță". În anticameră a întîlnit-o pe Evelyn Lincoln într-o stare de vizibilă mîhnire. Noul președinte, a spus ea, se afla deja în biroul oval și îi spusese : „Am o întîlnire la ora 9,30 și aș vrea ca, pînă atunci, să-ți strîngi toate lucrurile din biroul tău, încît fetele mele să poată lucra acolo". În acel moment, a apărut Johnson și a cerut să vorbească cu Kennedy.

Convorbirea lor a fost scurtă. „Mi-a spus cît de mult are nevoie de mine — «Am nevoie de dumneata mai mult decît avea președintele»" Foarte curînd — a observat Kennedy — aceste vorbe aveau să devină un refren familiar. „Am spus că nu vreau să discut asta..., că ne trebuia o perioadă de timp să mutăm toate lucrurile de acolo, și cred, nu-i așa, ați putea aștepta ? A spus, bine, se înțelege, apoi a început să-mi explice... Dean Rusk îi spusese să se mute în birou pentru că, altfel, totul se va descompune... Nici el nu vroia, dar toți i-au spus că trebuie să se mute". Johnson a extins perioada de grație pentru Evelyn Lincoln pînă la prînz. Dar ea își strînsese deja lucrurile pe la unsprezece și jumătate.

Prima întrunire a cabinetului era programată pentru două și jumătate. „M-am dus — a explicat Kennedy — pentru că Mac Bundy [3] îmi spusese că era foarte important să vin la întrunirea cabinetului". A ajuns acolo tîrziu. Cînd a intrat, unii membri ai cabinetului s-au ridicat în picioare. Johnson n-a mișcat. Întrunirea a fost fără nerv și repede amînată. Cîteva clipe mai apoi, Johnson a

Cei trei frați Kennedy — John, Robert și Edward — în 1962, într-un an în care, simultan, activau în viața politică americană

spus unui membru al guvernului, cu „reală amărăciune" în glas, că Kennedy întîrziase în mod deliberat pentru a strica efectul întrunirii. Unui consilier i-a spus : „N-am putut începe pînă cînd nu s-a așezat". Cînd i s-au istorisit toate acestea, Kennedy și-a exprimat mai întîi mirarea, apoi amuzamentul.

Toate acestea se întîmplau sîmbătă. Duminică s-a pus problema primei cuvîntări a lui Johnson în fața Congresului. Acesta vroia să o pronunțe marți. Kennedy : „Nu mi-a plăcut intenția sa. M-am gîndit că ar trebui, pur și simplu, să așteptăm o zi — cel puțin o zi după funeralii". În cele din urmă, Johnson a așteptat pînă miercuri. A fost o excelentă cuvîntare, ținută cu demnitate și forță. Am urmărit totul din loja doamnei Johnson și am notat în jurnalul meu că Robert Kennedy „era palid, întunecat și de nepătruns, aplaudînd cu credință, dar cu chipul imobil și cu buzele strînse".

Nimeni n-a acționat mai repede pentru a marca schimbarea în soarta lui Robert Kennedy decît J. Edgar Hoover, șeful F.B.I.-ului. Hoover și Johnson fuseseră vecini la Washington și prieteni de foarte mulți ani. Se înțelegeau unul pe celălalt. La scurtă vreme după asasinat, telefonul direct legat de biroul ministrului justiției, la care Kennedy dăduse instrucțiuni ca Hoover să răspundă personal, a sunat în biroul acestuia. „Hoover — își amintește un agent al F.B.I. — n-a răspuns și toți ceilalți au încercat să ignore telefonul. Cînd, în cele din urmă, s-a oprit, dl Hoover a spus : «Duceți telefonul ăsta blestemat în biroul secretarei, unde trebuie să stea»". Cînd Joseph Dolan l-a anunțat pe Kennedy că Biroul revenise la vechiul său obicei de a avea o legătură directă cu Casa Albă, acesta a zîmbit strîmb spunînd : „Oamenii aceia nu mai lucrează pentru noi". La începutul lunii decembrie, îmi vorbea deja despre „revolta F.B.I.-ului", adăugînd că acesta era un fapt de care avea să se ocupe în următoarele 11 luni [4].

Kennedy n-a uitat niciodată răceala cu care Hoover i-a transmis veștile din Dallas. „Nu era felul în care, în acele împrejurări, socoteam că o persoană individuală ar fi trebuit să vorbească. Apoi, în al doilea rînd, știam că, în cîteva zile, avea să ofere Casei Albe dosare asupra fiecăruia pe care președintele Kennedy îl numise în vreo funcție,... cu ideea că președintele Kennedy numise o mulțime de persoane, mai degrabă aflate sub semnul întrebării". Kennedy l-a avertizat pe Johnson că F.B.I. lucra, din nou, ca o agenție independentă. „Am spus că socotesc faptul o greșeală majoră, pentru că eram de părere că trebuie să se exercite un control asupra F.B.I.-ului... Răspunsul său a fost că dorea ca eu să controlez Departamentul justiției". Atît.

Pe la jumătatea lui 1964, Johnson, vorbind, în Rose Garden, cu Hoover, l-a anunțat că îl scutește pe o perioadă nedefinită de la legea care cerea ieșirea la pensie la 70 de ani. „Națiunea nu-și poate permite să vă piardă, îi spunea noul președinte... Nici un alt american, de acum sau din trecut, n-a servit cauza justiției atît de plin de credință" [5].

Resentimentele diverse au început să apară în 1964, într-o problemă specială : pentru postul de vicepreședinte, acum vacant, trebuia să fie desemnat un politician, de către convenția partidului democrat, din luna august. Calculele erau mereu însoțite de nesiguranță. În anumite momente, Johnson nici măcar nu era sigur că va candida pentru președinție.

În altele, însă, Johnson era ferm hotărît să candideze și să cîștige. Lui Kenneth O'Donnell, care nu l-a auzit vreodată exprimîndu-și vreo îndoială asupra candidaturii, Johnson îi explica, candid, intențiile sale asupra vicepreședinției — la trei săptămîni de la moartea lui John Kennedy. „Nu vreau ca istoria să spună că am fost ales în această funcție pentru că l-am avut pe Bobby în tandem. Dar îl voi lua cu mine, dacă voi avea nevoie de el". [6] Dar fratele său, Sam Houston Johnson, credea că „nici măcar un singur moment" președintele nu l-a considerat pe Kennedy un partener pentru campania electorală.

(Va urma)

Episodul următor :

Senatorul de New York

3. Profesor la Harvard, apoi decan al facultății de arte și științe între 1953 și 1961, McGeorge Bundy a fost numit asistent special al președintelui Kennedy, pentru problemele securității naționale. A rămas în Administrație și sub președintele Johnson, pînă în 1966, cînd a devenit președintele Fundației Ford.

4. Robert Kennedy înțelegea foarte bine noua poziție a directorului F.B.I.-ului, împotriva căruia nu mai putea lupta. Dar, cel puțin cîteva luni după noiembrie 1963, mai exista un motiv al renunțării sale. Asasinarea fratelui său îi îndepărtase întreaga energie. Avea, în unele momente, intenția să părăsească nu numai guvernul, dar și viața politică și să devină profesor. Nu mai lucra cu spor și, de multe ori, își pierdea pur și simplu vremea. Cînd i s-a anunțat că Jimmy Hoffa a fost, în sfîrșit, închis, n-a mai arătat nici o bucurie, mulțumindu-se să spună : „Ați făcut o treabă bună". În fapt, Robert se credea răspunzător de moartea fratelui său : îi atacase pe gangsteri, de mulți ani și cu fermitate ; aceștia s-au răzbunat. A fost convins că cel care l-a ucis pe președinte și asasinul acestuia (Jack Ruby) au avut legături cu Mafia. Erau simple supoziții. Dar, în deceniul următor, acestea aveau a fi confirmate. Este suficient să amintim amplul documentar publicat, în 1976, de Howard Kohn, în revista „Rolling Stone", referitor la legăturile dintre Howard Hughes, Lansky, Nixon și C.I.A. Jack Ruby, cunoscut, de altfel, F.B.I.-ului, avea legături strînse cu un oarecare Dave Yaros, în relații, la rîndu-i, cu Hoffa și cu membri ai Mafiei. Unul dintre cunoscuții mafioți (don Carlos Marcello) afirmase, se pare, la o întrunire secretă : „Livarsi na petra di la scarpa !" (Scoateți-mi piatra din pantof !")

5. Edgar Hoover ar fi trebuit să părăsească viața publică la 1 ianuarie 1965, cînd împlinea 70 de ani, limita maximă de pensionare pentru funcționarii de stat. Johnson a cedat stăruințelor lui Hoover și l-a menținut în funcția de director al F.B.I.-ului. Unora din jurul său, Johnson le-a spus ceea ce, eufemistic, ar suna cam așa : „Prefer să-l știu în interiorul cortului și scuipînd în afară, decît în afara cortului și scuipînd înăuntru". Mai tîrziu, președintele Richard Nixon a prelungit, și el, derogarea. Și, în toată această perioadă, Hoover folosea aceleași metode care determinau revista „Life", în 1971, să scrie despre „împăratul de la F.B.I.", concomitent cu un val de critici la adresa sa. Secretele pe care le-a aflat și nu le-a dezvăluit niciodată sînt numeroase. Ca, de exemplu, cît și ce anume știa în plus despre ceea ce s-a petrecut la Dallas. Puțini cred cu adevărat că Hoover n-a fost la curent decît cu informațiile pe care le-a oferit Comisiei Warren. A murit la 2 mai 1972.

6. K. O'Donnell precizează : „Prima oară cînd am discutat între patru ochi cu Lyndon Johnson, după asasinarea lui John Kennedy, a fost în decembrie 1963, la bordul avionului «Air Force One». Mi-a declarat că nu dorește ca Bobby Kennedy să fie candidatul lui la vicepreședință, în 1964. «Nu vreau ca istoria să considere că am fost ales, deoarece l-am avut pe Bobby pe listele electorale alături de mine. Dar îl voi lua dacă voi avea nevoie». Cu alte cuvinte, dacă republicanii ar fi desemnat un candidat mai liberal decît Barry Goldwater".

POSTA REDACȚIEI

Comemorarea lui Martin Luther King

I. Petru, Ploiești. La 15 ianuarie a.c., reverendul dr. Martin Luther King jr. ar fi împlinit 50 de ani. În decembrie trecut, Comitetul special anti-apartheid al Națiunilor Unite a hotărît să comemoreze această zi și să organizeze, la Atlanta, timp de două zile, o sesiune specială, cu participarea membrilor Organizației, a reprezentanților mișcărilor de eliberare din Africa și a unor organizații neguvernamentale. Programul manifestărilor a fost alcătuit în strînsă cooperare cu Centrul pentru schimbări sociale Martin Luther King jr., al cărui președinte este soția militantului de culoare, Coretta Scott-King. Președintele Comitetului special anti-apartheid al O.N.U., Leslie O. Harriman (Nigeria), declara : „Sesiunea specială va fi un prilej de a comemora lupta și sacrificiul dr. King și mișcarea pe care a condus-o, pentru eliminarea rasismului, apartheid-ului și sărăciei și pentru pace în lume... Comemorarea dr. Martin Luther King va fi un prilej — în timpul Anului Internațional anti-apartheid și Decadei pentru Acțiune în combaterea rasismului și discriminării rasiale — pentru promovarea unei mai largi acțiuni internaționale în direcția deplinei eliminări a apartheidului din Africa de Sud". M.L.King jr. a luptat întreaga sa viață pentru asemenea scopuri. Se născuse la Atlanta, statul Georgia, ca fiu al unui pastor. A studiat la Atlanta și la seminarul teologic din Chester, Pennsylvania, apoi a obținut titlul de doctor în filozofie, în 1955, la universitatea Boston. A devenit pastor la Montgomery, Alabama, în 1954, iar mișcarea nonviolentă pentru drepturile populației de culoare a inițiat-o în 1955. Organizația sa, „Southern Christian Leadership Conference", a fost oficial fondată la New Orleans, în 1957. King a fost desemnat președinte. Momentul culminant al activității sale — marșul asupra Washingtonului din 1963, la care au participat 250 000 persoane. Ca rezultat — în 1964, Congresul S.U.A. vota Civil Rights Act. În același an, King primea Premiul Nobel pentru pace. În 1958, King afirma : „Hotărîrea negrilor americani de a-și cîștiga libertatea din toate formele de asuprire țîșnește din aceleași adînci motive ale tuturor popoarelor oprimate din lume. Astfel, în fapt, criza rasială din America este o parte a crizei mai largi a lumii". Iar, mai tîrziu : „Să nu ne declarăm mulțumiți pînă cînd frații noștri din lumea a treia — Asia, Africa și America Latină — nu vor înceta să mai fie victime ale exploatării imperialiste, și vor fi ieșit din lunga noapte a sărăciei, analfabetismului și bolilor". În **imagine :** King și soția sa la O.N.U., în decembrie 1964, cu Ralph J. Bunche, subsecretar O.N.U. pentru probleme politice speciale și el premiat Nobel pentru pace.

Mircea Popescu, Tulcea. 1. Prima monedă în Gambia a fost emisă de West African Currency Board în 1912, care asigura emisia monetară pentru Gambia, Sierra Leone, Gold Coast (Ghana de azi) și Nigeria. Ea se numea liră vest-africană ce avea paritate cu lira sterlină. La ora actuală, moneda gambiană este dalasi, divizată în 100 bututs.

2. În urma recentelor alegeri din Ruanda, generalul Juvenal Habyarimana a fost reconfirmat în funcția de președinte al țării.

3. Adresați-vă revistei „Magazin", care a publicat articolul.

Procesul Letelier

Ion Sandu, Cluj-Napoca. Procesul inculpaților în asasinarea fostului ministru socialist chilian, Orlando Letelier, ucis la 21 septembrie 1976, pe o stradă din Washington, a început în fața unui tribunal din acest oraș. Orlando Letelier și colaboratoarea sa Ronnie Moffitt (în **fotografie**) au pierit, în plină zi, în urma exploziei unei bombe plasată în automobilul cu care aceștia părăsiseră Institutul de planificare politică, o societate de studii unde Letelier conducea secția internațională. Printre principalii martori în proces este și Michael Moffitt, soțul colaboratoarei lui Letelier, care se afla pe bancheta din spate a mașinii și care a scăpat cu viață. Martorul cheie este, însă, Michael Vernon Townley, fost agent al poliției secrete chiliene. Cetățean american, Townley a fost predat de către autoritățile chiliene unor reprezentanți ai F.B.I.-ului, care au efectuat o anchetă la Santiago și care l-au

transportat pe Townley în S.U.A. în aprilie 1978. Acesta a consimțit să coopereze cu justiția americană, în schimbul unui tratament de favoare. Dosarul informațiilor culese de la Townley și de la unii exilați cubanezi implicați în uciderea ministrului chilian (a deținut, o vreme, portofoliul externelor în guvernul Allende) are peste 600 de pagini. Pe baza lui a fost cerută extrădarea altor trei ofițeri chilieni, între care șeful poliției secrete în momentul producerii asasinatului, care se află acum în arest preventiv în Chile. Se apreciază că procesul pe marginea acestei crime politice va dura aproximativ șase săptămîni.

Răzvan Stoenescu, Suceava. 1. Despre întîlnirile dintre președinții Angolei și Zairului — Agostinho Neto și Mobutu Sese Seko — am scris în nr. 34 și 44/1978.

2. Moneda angoleză — kwanza (subdivizată în 100 lwei) — a înlocuit, de la 8 ianuarie 1977, fostul escudo angolez.

3. Avem în vedere propunerile conținute în scrisoarea adresată.

„Nayong Pilipino"

Adela Dorian, Brașov. „Nayong Pilipino" este un interesant muzeu etnografic în aer liber, deschis acum cîțiva ani, în apropierea aeroportului internațional al capitalei filipineze, Manila. Muzeul recreează, pe o suprafață de 35 hectare, întreaga diversitate a arhipelagului filipinez. În pavilioane construite în stilul arhitectural specific principalelor zone etnografice, sînt expuse obiecte de uz casnic și îmbrăcăminte, arme de vînătoare, instrumente de pescuit, obiecte de cult, însoțite de ample descrieri ale caracteristicilor fiecărei zone, ale tradițiilor populațiilor respective. Muzeul este constituit din șase așezări distincte. Prima reprezintă regiunile centrale și de sud din Luzon, principala insulă a arhipelagului, a doua — regiunea Bicol, din extremitatea sudică a Luzonului, a treia — regiunea Visayas, formată din insulele situate în centrul arhipelagului filipinez, a patra — regiunea Mindanao din sudul arhipelagului, care include cea de-a doua insulă ca mărime a țării, iar ultimele două prezintă zonele muntoase din nordul insulei Luzon și regiunea Illocos. „Nayong Pilipino" este locul unde vizitatorul ia contact cu arta populară filipineză, cu muzica, dansurile și festivalurile organizate îndeosebi în zilele de sărbătoare.

Dorin Năstase, București. Insulele Pitcairn sînt situate în sudul Oceanului Pacific, la sud-est de arhipelagul Touamotou, pe linia ce leagă Noua Zeelandă de Panama. Singura insulă locuită, Pitcairn, este de origine vulcanică, celelalte fiind de natură calcaroasă. Descoperite în 1767, insulele au rămas nelocuite pînă în 1790. În 1898, intră sub jurisdicția înaltului comisar britanic pentru Pacificul occidental, devenind teritoriu colonial britanic. Din 1970, insulele sînt guvernate de înaltul comisar britanic din Noua Zeelandă, iar activitatea legislativă și cea executivă sînt exercitate de guvernator și de Consiliul insulei, format din zece membri.

POSTA REDACȚIEI

Referendum în Groenlanda

Paul Ioachim, Ploiești. La 17 ianuarie, cei aproximativ 50 000 locuitori ai celei mai mari insule din lume, Groenlanda, (2 175 000 kmp) — provincie de peste mări a Danemarcei — s-au pronunțat, într-un referendum, în problema autonomiei interne. Parlamentul danez aprobase deja, la jumătatea lunii noiembrie, legea prin care se acorda insulei o autonomie asemănătoare celei de care dispune, din 1948, arhipelagul Feroe. Adică : se prevede transferarea către autorități locale a responsabilităților legate de administrarea internă, impozite, pescuit, vînătoare, economie, învățămînt și cultură, inclusiv acordarea de statut oficial limbii groenlandeze. Problemele referitoare la politica externă, apărare și valută vor fi rezolvate în continuare de guvernul de la Copenhaga. În cazul unui răspuns pozitiv la referendum — ceea ce toți observatorii erau de părere că se va obține — în aprilie vor avea loc alegeri pentru desemnarea unei Adunări naționale formate din 17 membri, statutul de autonomie internă urmînd a intra în vigoare la 1 mai a.c. Cei doi reprezentanți ai insulei în parlamentul de la Copenhaga vor continua, și ei, să reprezinte în acel for problemele insulei.

Nu trebuie pierdut din vedere că dezbaterile referitoare la noul statut al Groenlandei, dezbateri frecvente în ultimii ani, au avut întotdeauna drept punct de pornire situația specială a acestei insule. În primul rînd, locuitorii ei trăiesc, în majoritate, din pescuit. Cînd Danemarca a aderat la Piața comună, populația Groenlandei s-a pronunțat în proporție de 70 la sută împotriva aderării, spre deosebire de majoritatea danezilor ; iar reglementările Comisiei de la Bruxelles, în special în problemele pescuitului, i-au nemulțumit întotdeauna pe groenlandezi. În al doilea rînd, Groenlanda prezintă o situație complexă a așezărilor umane. Peste 80 la sută din insulă se află sub ghețuri veșnice, locuitorii trăind, de regulă, în așezări răspîndite pe țărmuri sau în apropierea acestora. Dar, în afara a patru centre, considerate orașe, aproape toate celelalte așezări nu pot fi aprovizionate decît cu sănii, cu avioanele sau elicopterele, fapt care face foarte dificilă centralizarea administrativă. În sfîrșit, în al treilea rînd, Groenlanda pare să fie extrem de bogată în resurse ale subsolului. Se crede că, în platformele marine care o înconjoară s-ar afla petrol, deși cercetările de pînă acum au fost infructuoase. Insula este, însă, bogată și în uraniu, fier, cupru, crom, nichel și cărbune — rezerve estimate la peste 100 milioane tone.

Urmările posibile ale viitorului statut de autonomie internă, previzibile, au în vedere, înainte de toate, raporturile cu CEE. Se pare că va fi organizat un alt referendum, în urma căruia Danemarca va accepta ca această insulă să nu participe la Piața comună așa cum a acceptat și în cazul arhipelagului Feroe, ceea ce va spori dificultățile dosarului pescuitului în țările CEE. Rezultatele referendumului din 17 ianuarie vor fi cunoscute peste cîteva zile.

Fuzionarea VFW—MBB

Dumitru Alcaș, București. Firma VFW-Fokker a fuzionat cu concernul vest-german pentru aviație și navigația cosmică Messerschmidt Boiko-Blum (MBB) din München. Pertractările în vederea acestei fuziuni au durat mai multe luni ; principalele dificultăți fiind, recent, înlăturate, concernul din München s-a declarat dispus să fuzioneze cu firma VFW, dar fără includerea partenerului olandez Fokker. Prin noua firmă MBB-VFW, care a luat naștere, R.F.G. va dispune, pentru prima oară, de un concern pentru aviație și navigația cosmică, avînd un personal de peste 30 000 de oameni. Întreprinderea își propune să activeze practic în toate principalele domenii ale aviației și navigației cosmice.

Aurel Secan, Negreni, jud. Cluj. Nu dispunem de informațiile solicitate.

Ioan Boanță, București. Am reținut observațiile dv.

Cristea Țaparu, str. Trandafirilor, nr. 25, Săcele, jud. Brașov, cod. 2212, vinde colecția revistei „Lumea" pe anii 1964—1978.

George Oprică, Botoșani. Sesiunea științifică a Universității Carolinum din Praga a fost consacrată aniversării a 600 de ani de la moartea regelui Carol al IV-lea al Boemiei, cu ceremonialul epocii respective și în sala în care a funcționat, cîndva, universitatea creată de Carol al IV-lea.

Sabia lui Napoleon

Olga Iacob, Timișoara. Printre numeroasele exponate ale Muzeului de Istorie „Lenin" din Moscova se află și o sabie care a aparținut împăratului Napoleon Bonaparte. Sabia are o istorie interesantă. Ea a fost confecționată din oțel de Damasc de un cunoscut armurier francez, Boutier, care lucra la sfîrșitul secolului XVIII — începutul secolului XIX la manufactura din Versailles. Sabia i-a fost dăruită lui Napoleon în timpul campaniei din Egipt. Mînerul are plăsele de fildeș cu încrustații din bronz și argint, iar garda, o terminație în chip de cap de leu cu un inel. Aceasta a fost sabia preferată a lui Napoleon, de care nu s-a despărțit aproape niciodată. Dar evenimentele i-au fost contrare. În primăvara anului 1814, după pătrunderea trupelor rusești în Paris, la Fontainbleau a fost semnat tratatul potrivit căruia Napoleon a fost exilat în insula Elba. Împăratul Alexandru I al Rusiei l-a numit pe aghiotantul său, contele Șuvalov, să-l însoțească pe Napoleon în exil. Drumul de la Fontainbleau pînă în sudul Franței era destul de periculos pentru împăratul abdicat. În apropiere de Avignon, Napoleon era așteptat de o mulțime de oameni nemulțumiți de fostul împărat. Aflînd despre aceasta, Șuvalov, care considera drept o datorie de onoare să-l ducă pe Napoleon viu la locul exilului, i-a propus fostului inamic să schimbe cu el îmbrăcămintea. În acest fel, restul drumului a fost parcurs de Napoleon într-o șaretă cu două locuri, îmbrăcat în hainele unui general rus. Din raportul lui Șuvalov rezultă că la sosirea în port, Napoleon i-a dăruit în semn de recunoștință sabia sa.

Dorn Vlădescu, Craiova. Administrația Carter pregătește, într-adevăr, o lege de reformă electorală pe care urmează să o prezinte Congresului anul viitor. Între stipulațiile legii-reformă se află și propunerea de a declara ziua alegerilor, în anii în care se alege președintele, drept sărbătoare națională. Cei care au alcătuit proiectul sînt de părere că mai mulți alegători vor vota dacă n-ar trebui să lucreze în acea zi (ca în prezent). Cei care se împotrivesc proiectului susțin că s-ar reduce productivitatea și profitul pentru că ziua alegerilor ar putea fi precedată, în fapt, de o zi de luni liberă. În S.U.A., alegerile se desfășoară doar marțea.

LUMEA

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii nr. 1. Telefon 17 60 10 Internațional 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin ILEXIM — serviciul import-export presă — Calea Griviței nr. 64—66, P.O.B. 2001, telex 011226, București.

C.P.C.S.

UN NOU PRODUS

DEXTROZA

DEXTROZA este un fortifiant care se recomandă copiilor de toate vîrstele, conducătorilor auto, tuturor persoanelor care depun efort fizic

Tabletele DEXTROZA cu aromă de lămîie sau mentă se pot cumpăra din toate magazinele alimentare din ţară

olimpic

cu aromă de mentă

DEXTROZA — un produs al Întreprinderii de Amidon şi Glucoză — Tîrgu Secuiesc

MUZEUL MILITAR CENTRAL
ROMANIA

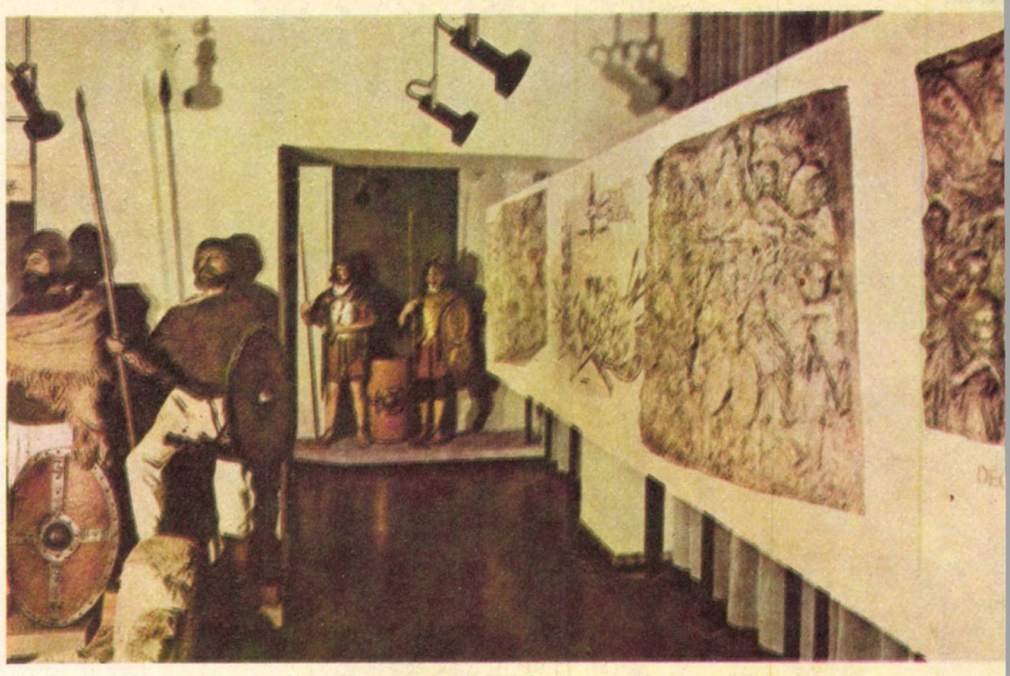

Aspect din sectorul destinat epocii daco-romane

MUZEUL MILITAR CENTRAL din București vă invită să vizitați expoziția de istorie militară și galeriile colecțiilor ce ilustrează lupta purtată de poporul român de-a lungul secolelor pentru libertate, independență și unitate, pentru apărarea patriei.

Din bogatul său patrimoniu, expoziția prezintă peste 9000 de exponate cuprinzînd arme, uniforme, drapele, tehnică militară grea, decorații, documente și fotografii originale.

Muzeul, situat în strada Izvor nr. 137, este deschis zilnic între orele 9,30—18, sîmbătă între orele 9,30—14, luni închis.

Mijloace de transport : tramvaie 3, 8, 20, autobuz 33.

Prin sala dedicată primei uniri politice a țărilor române sub conducerea lui Mihai Viteazul

MUZEUL MILITAR CENTRAL
ROMANIA

Omagiu eroismului românesc în anii primului război mondial, în lupta pentru desăvîrșirea formării statului național unitar român

Nr. 5 25 ianuarie 1979

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI — EXPRESIE A GÎNDIRII ŞI ACŢIUNII TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

1859 — 1979

Unirea Principatelor Române — moment hotărîtor pe drumul înfăptuirii statului național unitar român

Din actualitatea internațională

LONDRA • TEHERAN

OTTAWA • ANKARA

DOCUMENTAR

AUSTRALIA — resurse ale dezvoltării

INDIA

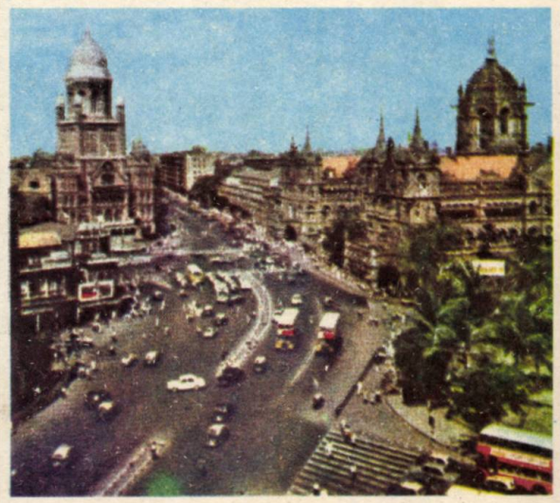

Profil economic

DIN GÎNDIREA SOCIAL-POLITICĂ A PREȘEDINTELUI ROMÂNIEI

NICOLAE CEAUȘESCU

Procese și tendințe fundamentale ale dezvoltării mondiale contemporane

EDITURA POLITICĂ

Viziune dialectică, abordare revoluționară

Viața politico-ideologică și, în general, viața spirituală a națiunii noastre consemnează un eveniment de seamă : apariția, în cadrul seriei de culegeri „Din gîndirea social-politică a președintelui României, Nicolae Ceaușescu", publicată în Editura politică, a volumului **„Procese și tendințe fundamentale ale dezvoltării mondiale contemporane".**

Într-o perioadă de sporire a complexității fenomenelor, de accentuare a interconexiunii dintre evenimente, tovarășul Nicolae Ceaușescu, examinînd, cu o capacitate de pătrundere și sinteză rar întîlnită, tendințele lumii contemporane, a formulat teze clare, cu profund caracter novator, în ceea ce privește definirea conținutului epocii actuale, ca perioadă de adînci transformări revoluționare, naționale și sociale, la scara întregii lumi. Reunind în volum aceste teze, precum și aprecierile și concluziile formulate de secretarul general al partidului în legătură cu procesele majore ale etapei istorice pe care o străbate umanitatea, particularitățile acestora și semnificația profundă a evoluției lor, lucrarea dă expresie limpede conceptului revoluționar de gîndire politică românească — sistem unitar, perfect articulat, promotor al imperativului unei cotituri radicale în viața internațională, al cărei sens fundamental să-l reprezinte promovarea, la scară planetară, a unor raporturi noi, democratice, bazate pe echitate și justiție socială.

Tezele cuprinse în volum privind procesele și tendințele obiective fundamentale ale contemporaneității — ca trecerea popoarelor la socialism, prăbușirea sistemului colonial, influența noilor state suverane în viața internațională, adîncirea crizei generale a capitalismului, creșterea forțelor revoluționare, progresiste și democratice, implicațiile revoluției tehnico-științifice, ca și aprecierile privind căile de soluționare viabilă a marilor probleme ce confruntă umanitatea, pentru lichidarea subdezvoltării și instituirea unei noi ordini economice internaționale, democratizarea relațiilor internaționale, înfăptuirea dezarmării și, în primul rînd, a dezarmării nucleare, asigurarea coexistenței pașnice, a colaborării și cooperării între state, rezolvarea problemei drepturilor omului și a necesităților sale fundamentale ș.a. — reprezintă strălucite sinteze ale viziunii tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra organizării actuale și viitoare a vieții internaționale, o viziune dialectică, lucidă, care reflectă profunda preocupare pentru destinele umanității, pentru triumful păcii și înțelegerii între toate statele și popoarele, pentru făurirea unei lumi mai drepte și mai bune.

Făcînd o analiză amplă, științifică, materialist-dialectică a epocii pe care o traversează în prezent omenirea, descifrînd sensul marilor mișcări și mutații contemporane, oferind răspunsuri clarvăzătoare la marile întrebări ale epocii, argumentînd cu vigoare necesitatea transformării lumii pe baze noi, gîndirea tovarășului Nicolae Ceaușescu aduce o contribuție de inestimabilă valoare la îmbogățirea teoriei și dezvoltarea practicii revoluționare. Prin anvergura coordonatelor gîndirii sale, prin fermitatea acțiunilor sale, șeful statului român s-a afirmat ca o personalitate proeminentă a vieții internaționale, ca militant de prim rang al mișcării comuniste și muncitorești mondiale, promotor al umanității și solidarității tuturor forțelor înaintate în lupta împotriva exploatării sociale și asupririi naționale, pentru libertate și independență, pentru pace și socialism.

Este caracteristic pentru concluziile desprinse de tovarășul Nicolae Ceaușescu din examinarea multilaterală a fiecărei fațete a realității, că acestea au fost, de fiecare dată, confirmate de viață. Așa, spre exemplu, însuși cursul evenimentelor demonstrează justețea aprecierii cu privire la existența, în viața internațională, a două tendințe diametral opuse. Se intensifică, pe de o parte, lupta forțelor socialismului, progresului și păcii, se afirmă tot mai puternic voința popoarelor de a pune definitiv capăt politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste, de dominație și dictat, de exploatare și asuprire, hotărîrea lor de a deveni stăpîne pe bogățiile naționale, pe propriile destine ; pe de altă parte, se manifestă accentuat tendințele spre o nouă reîmpărțire a lumii în sfere de influență și dominație, politica de recurgere la forță și la amenințarea cu forța, de amestec în treburile interne ale altor state. Relevînd, cu realism, o atare stare de lucruri, președintele Nicolae Ceaușescu evidențiază, deopotrivă, capacitatea popoarelor de a învinge orice greutăți și obstacole și de a făuri pe planeta noastră o lume a păcii și colaborării. **„Analiza raportului de forțe internațional, a marilor schimbări care au loc în lumea de astăzi** — subliniază, cu adînc temei, șeful statului român — **arată că, în ciuda accentuării politicii imperialiste de dominație, dictat și reîmpărțire a zonelor de influență, nu se poate spune că situația mondială evoluează în direcția unei confruntări militare inevitabile, a unui război mondial. Dimpotrivă, profundele schimbări sociale și naționale revoluționare care au loc în lume demonstrează că, acționînd unite, forțele socialismului, progresului, popoarele pot preîntîmpina izbucnirea unui nou război mondial, pot asigura pacea trainică pe planeta noastră".**

Între căile și mijloacele de natură să asigure atingerea unui deziderat atît de scump omenirii — pacea —, partidul și statul nostru indică, la loc de frunte : abolirea deplină a politicii de forță și amenințare cu forța, statornicirea unor noi relații economice și politice mondiale, bazate pe egalitatea în drepturi și respectul reciproc, pe independență și suveranitate națională, pe neamestecul în treburile interne ale altor state, oprirea cursei înarmărilor și realizarea dezarmării, în primul rînd a dezarmării nucleare, lichidarea subdezvoltării și instituirea noii ordini economice internaționale, democratizarea relațiilor internaționale, participarea activă a tuturor statelor la soluționarea problemelor contemporane, reglementarea prin tratative a problemelor litigioase dintre state, coexistența pașnică între statele cu sisteme sociale diferite ș.a.

Posibilitatea de a evita un nou război, de a fi apărată pacea, poate fi transformată în realitate trainică doar pe calea eforturilor unit al tuturor forțelor progresiste și democratice înaintate. În lumina acestui adevăr axiomatic, secretarul general al partidului subliniază, cu consecvență, importanța vitală a refacerii și întăririi unității țărilor socialiste, a colaborării și solidarității țărilor în curs de dezvoltare și nealiniate, a coeziunii tuturor forțelor antiimperialiste, a tuturor popoarelor capabile ca, luptînd în strînsă unitate, să bareze calea războiului, să înlăture cu desăvîrșire vechea politică de dominație și dictat, să asigure afirmarea unui curs nou, de înțelegere și colaborare, pe baza unor principii ferme, între toate națiunile lumii.

Gîndirea președintelui Nicolae Ceaușescu, ostilă oricărei îngustimi dogmatice, se afirmă ca un promotor activ al unei concepții noi asupra relațiilor dintre state, al unei viziuni democratice, revoluționare, asupra organizării lumii. Ea constituie izvorul de tărie al pozițiilor României în toate marile probleme ale contemporaneității, al acțiunilor sale practice. Prestigiul și autoritatea de care se bucură astăzi, pe toate meridianele, politica țării noastre este indestructibil legată de clarviziunea în gîndire și faptă a celui mai iubit fiu al poporului român, Nicolae Ceaușescu.

POLITICA EXTERNĂ A ROMÂNIEI — EXPRESIE A GÎNDIRII ȘI ACȚIUNII PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU

Nimic nu poate exprima mai elocvent recunoașterea meritelor unui conducător de partid și de stat decît identificarea numelui său cu acela al țării pe care o reprezintă. Pentru poporul român, rodnicia înfăptuirilor și succeselor obținute în toate domeniile, de-a lungul acestor ultimi cincisprezece ani, este, în mod firesc, legată de prezența la cîrma țării a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Zi de zi, ceas de ceas, poporul nostru a fost, în această perioadă, martorul activității neobosite, al fertilității gîndirii dinamice a secretarului general al partidului, președintele țării, a capacității sale de a cuprinde toate marile probleme pe care le ridică, în indiferent ce compartiment al vieții, edificarea societății socialiste multilateral dezvoltate. Întregul nostru popor a fost participantul direct al neîntreruptului dialog purtat de tovarășul Nicolae Ceaușescu cu țara, conducătorul țării fiind el însuși cel mai activ membru al societății noastre angajate în marea operă a construirii unei noi civilizații materiale și spirituale pe pămîntul patriei. Pe drept cuvînt, poporul vede, în personalitatea celui pe care l-a ales în fruntea partidului și statului, sinteza strălucită a virtuților cele mai înalte ale națiunii noastre : întreaga viață și activitate a președintelui Nicolae Ceaușescu se disting prin dăruirea totală pentru progresul în libertate și demnitate al patriei, prin lupta vajnică pentru dreptate națională și socială, prin spiritul militant, revoluționar și novator, prin adîncul umanism al gîndirii și faptei sale politice, prin neclintită voință și fermă acțiune pentru triumful socialismului, al cauzei păcii și colaborării între națiuni.

Pentru opinia publică internațională, președintele României reprezintă de ani de zile o puternică personalitate politică, un șef de stat a cărui neobosită activitate pentru dezvoltarea țării sale se îmbină cu preocuparea profundă pentru crearea unor condiții internaționale de natură să favorizeze progresul în pace al tuturor popoarelor lumii, lupta activă pentru respectarea de către toți și oriunde a principiilor suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, nefolosirii forței sau amenințării cu forța, avantajului reciproc. În numeroasele aprecieri rostite la adresa șefului statului român se desprinde cu claritate recunoașterea, pe toate meridianele, a viziunii realiste și curajoase asupra lumii contemporane pe care se întemeiază politica externă a României și, în strînsă legătură cu aceasta, recunoașterea capacității președintelui României de a stabili, clar și concret, principalele coordonate ale orientării internaționale a țării sale, modalitățile de acțiune în complicata și complexa evoluție a lumii de astăzi, în plan politic, economic, social și tehnico-științific. În confruntare cu pozițiile de șovăială sau refuz, timorare sau inconsecvență, cu rigiditatea sau interesele de conjunctură, cu anacronismul, opusă funciar tuturor acestor și altor factori ce împiedică o conlucrare internațională conformă exigențelor etapei istorice pe care o traversează umanitatea, politica externă a României, principială și suplă, curajoasă și realistă, concretă și originală întrunește, în mod firesc, simpatia, aprobarea și stima opiniei publice mondiale. Care știe, totodată, că, în profundul proces al elaborării acestei politici, rolul președintelui Nicolae Ceaușescu este preponderent, că, în aplicarea ei, intervine direct șeful statului nostru.

Pornind de la convingerea că, în epoca în care trăim, se afirmă mai puternic decît oricînd în trecut rolul popoarelor ca făuritori ai istoriei, președintele Nicolae Ceaușescu este inspiratorul și promotorul unei noi diplomații, a unei diplomații deschise, în concepția sa poziția factorilor învestiți cu răspunderea supremă în stat față de marile probleme ale vieții politice internaționale și toate deciziile luate în aceste probleme trebuind să fie cunoscute de popoare, primele care resimt efectele pozițiilor și deciziilor respective. Președintele României a subliniat, nu o dată, că singurele acte politice de reală valoare, menite să dureze în consecințele lor pozitive, sînt cele care se bucură de girul și aprobarea popoarelor. Așa cum politica internă a României este elaborată și înfăptuită în deplin consens cu voința poporului nostru, ceea ce-i conferă principala garanție a desfășurării ei cu succes, politica externă a țării este, la rîndul ei, cunoscută în profunzime de popor, care o sprijină necondiționat, în ferma convingere că ea servește interesele sale vitale de dezvoltare liberă și independentă, într-un context internațional de pace și colaborare. Idealurile unei asemenea existențe și dezvoltări sînt, fără îndoială, împărtășite de toate popoarele lumii. Și tocmai acest lucru determină adeziunea largă, pe plan internațional, la principiile și acțiunile întreprinse de România pe scena politică a lumii.

Întemeindu-și raporturile sale cu toate statele pe principiile suveranității și independenței naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc, România oferă un exemplu de conduită în planul realizării unui deplin acord între vorbă și faptă. Vastul teren în care se dezvoltă relațiile bilaterale ale României beneficiază, substanțial, de aportul direct al președintelui Nicolae Ceaușescu care, prin numeroasele sale întîlniri și convorbiri cu șefi de stat și guvern din toate continentele, a stimulat puternic extinderea raporturilor multilaterale ale României cu țările respective, consacrînd, în același timp, de fiecare dată, o nouă contribuție românească la cauza normalizării raporturilor interstatale, a promovării păcii și colaborării internaționale. Documentele comune semnate de președintele Nicolae Ceaușescu și înalții săi interlocutori, indiferent de orînduirea socială a țării pe care aceștia o reprezintă, semnifică tot atîtea acte politice de mare autoritate internațională, ele demonstrînd că, în ciuda deosebirilor existente între statele lumii de astăzi, acestea se pot întîlni și colabora la con-

fluența unor interese vitale pentru toate popoarele pămîntului. Pentru opinia publică mondială, a devenit de mult clar faptul că generalizarea la scară planetară a principiilor pe care le promovează România și a modalităților de transpunere a lor curentă și concretă, în viață, ar duce la dispariția definitivă a unor practici și dogme politice anacronice și periculoase, ar consolida cursul destinderii și colaborării, ar crea cadrul propice instalării unei noi ordini mondiale.

Președintele Nicolae Ceaușescu este acel șef de stat ce propune comunității internaționale un ansamblu de valori politice noi, a căror aplicare să înlesnească îmbunătățirea și perfecționarea relațiilor dintre state la nivelul cerințelor reale ale lumii de azi și de mîine. Printre aceste valori, pe care președintele țării noastre le proclamă și, în același timp, le promovează prin toate acțiunile de politică externă ale României, se află respectul față de normele și principiile de drept. Opuse categoric folosirii forței în raporturile dintre state, aceste principii și norme au inspirat numeroase acțiuni și inițiative ale României în plan bilateral — în declarațiile solemne comune și tratatele de prietenie și colaborare încheiate cu state de pe toate continentele ; pe plan regional — la Conferința pentru securitate și cooperare în Europa ; și pe plan mondial — la O.N.U. Prin toate acțiunile și inițiativele întreprinse de România în aceste planuri, sau în altele, președintele Nicolae Ceaușescu are în vedere recunoașterea cît mai largă a acestor principii și norme, elaborarea, dezvoltarea și precizarea conținutului lor cu participarea tuturor statelor, generalizarea lor în practica raporturilor internaționale.

Președintele României are meritul, recunoscut și consacrat în viața politică mondială, de a fi adus în fața statelor și popoarelor un concept coerent, logic asupra noțiunii de democratizare în condițiile atît de complexe ale evoluțiilor contemporane, identificînd, cu profundă rigoare științifică, atît necesitatea înfăptuirii acestui proces, cît și modalitățile prin care desfășurarea lui își poate atinge finalitatea. Obiectiv primordial al politicii externe a țării noastre, democratizarea raporturilor interstatale, a vieții internaționale în ansamblul ei, creează cadrul necesar rezolvării trainice, în consens cu interesele tuturor popoarelor, a marilor probleme ce confruntă umanitatea.

Care sînt, în concepția președintelui Ceaușescu, factorii care fac necesar procesul democratizării, și ce înseamnă acesta practic, în dinamica legăturilor interstatale ? Cadrul restrîns și natura restrictivă a vechilor relații nu mai pot corespunde, în mod obiectiv, logic, tendințelor izvorîte din transformările revoluționare petrecute în lume, menținerea forțată a vechilor stări de lucruri implicînd primejduirea civilizației umane înseși. Dialectica socială impune, ca atare, crearea unei lumi a dreptății sociale și naționale, atît în cadrul fiecărui stat, cît și pe plan mondial, în măsură a asigura un nou avînt al forțelor de producție, al științei și culturii, al progresului general. Ce concluzie se desprinde de aici, în concepția, științific elaborată, a președintelui României ? În primul rînd, necesitatea înțelegerii lucide a faptului că asigurarea dreptului fiecărui popor de a-și alege, fără nici un amestec din afară, calea dezvoltării proprii, conform propriilor năzuințe, reprezintă principala condiție a unui sistem internațional democratic, a cărui principală menire este să favorizeze cooperarea nestingherită, pe bază de egalitate și echitate, a tuturor țărilor, conlucrarea lor, pe temeiul acelorași principii, pentru reglementarea problemelor din ce în ce mai pronunțat comune. Îmbogățind gîndirea politică a lumii contemporane, președintele României a demonstrat că, în climatul politic prevalent într-un moment sau altul, se distinge calitatea raporturilor reciproce existente între state și că, în consecință, îmbunătățirea acestui climat condiționează însuși progresul în pace al umanității. Elementele care conferă o nouă calitate vieții internaționale au fost cristalizate, cu profundă rigoare științifică, de președintele Ceaușescu, primul dintre acestea fiind participarea tuturor statelor la examinarea și reglementarea complexelor probleme politice, economice și sociale ce confruntă lumea, participare imperios necesară și posibilă numai în condițiile respectării noilor norme și principii de relații.

Exponent strălucit al gîndirii politice contemporane cele mai înaintate, tovarășul Nicolae Ceaușescu este, în același timp, un dinamic participant, direct și concret, la eforturile menite să reglementeze complicata problematică a raporturilor internaționale. În problemele-cheie ale devenirii pașnice a lumii în care trăim — noua ordine mondială, dezarmarea, securitatea și cooperarea în Europa, reglementarea politică a conflictelor, creșterea rolului O.N.U. și altele —, România a adus, din inițiativa și contribuția directă a președintelui său, o serie de cristalizări necesare privind însuși conceptul acestor procese, documentele românești făcute cunoscute comunității internaționale în problemele respective conținînd atît o temeinică argumentare științifică, cît și preconizarea modalităților și măsurilor concrete prin care pot fi realizate obiectivele urmărite.

O trăsătură distinctă, ce conferă un nimb de autentică noblețe activității internaționale a șefului statului român, este spiritul de dreptate și echitate, umanismul ei revoluționar. Nu poate exista o politică mai umanistă decît acea care pornește de la dreptul popoarelor de a fi stăpîne pe destinele lor, de a se dezvolta libere și independente, fără amestec din afară. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, în repetate rînduri, că libertatea individului nu poate exista în afara libertății naționale. În aceasta se reflectă concepția sa despre rolul politicii, care nu poate fi decît o activitate consacrată omului, dreptului omului la o viață demnă și prosperă. În aceasta se răsfrînge conceptul revoluționar al președintelui român care atribuie popoarelor, în angrenajul eșichierului social-politic contemporan, poziția de pivot și forță motrice determinantă a cursului istoriei. Încrederea sa neabătută în deplina capacitate a maselor populare de a înțelege sensul frămîntatelor întrebări cu care este confruntată epoca noastră, de a găsi răspunsurile adecvate soluționării tuturor problemelor, în beneficiul național și internațional, al păcii în lume, explică și forța tezelor elaborate de tovarășul Nicolae Ceaușescu în legătură cu posibilitatea evitării războaielor și a conlucrării rodnice a tuturor statelor lumii, indiferent de orînduire, mărime sau potențial, explică viziunea, în esența ei optimistă, a tovarășului Nicolae Ceaușescu asupra evoluției contemporane.

Ostilă oricăror scheme rigide, oricăror aprecieri preconcepute, dogmatice, viziunea politică asupra lumii contemporane a președintelui României refuză defetismul și simplificarea fenomenelor negative din viața internațională, tratarea izolată a problemelor, în afara interdependenței lor dialectice.

Realitatea lumii de azi, înțeleasă în datele sale existente și în devenirea ei de mîine, determină poziția de principiu și activitatea practică de angajare activă a României la diviziunea internațională a muncii, de desfășurare pe un front extrem de larg a politicii sale de pace, de evitare a unui nou război, de participare intensă la opera de consolidare a unei dense rețele de colaborare și cooperare între toate statele lumii.

Un adevăr de multă vreme atestat spune că atenția și interesul, prestigiul de care un stat, un partid sau o personalitate politică se bucură în lume sînt în raport direct cu participarea concretă a acestora la reglementarea problemelor internaționale, cu adeziunea de care se bucură în cercurile opiniei publice, în rîndul popoarelor, principiile și acțiunile pe care le promovează.

Președintele Nicolae Ceaușescu aduce în viața internațională o politică nouă, în deplină concordanță cu trăsăturile lumii contemporane, cu aspirațiile de pace și progres ale tuturor națiunilor. Prin politica elaborată de președintele ei, România demonstrează capacitatea unui popor liber, suveran pe destinele sale, de a acționa cu eficiență și responsabilitate pe scena politică mondială, de a ridica la valoare de exemplu relațiile pe care le întreține cu toate popoarele lumii, de a aduce propria sa contribuție la împămîntenirea unui nou tip de raporturi între țări și popoare. În beneficiul progresului în pace al tuturor țărilor și popoarelor acestei lumi.

UNIREA PRINCIPATELOR ROMÂNE — eveniment hotărîtor în istoria poporului român, moment cu ample semnificații internaționale

Dan Berindei

Rezultat fundamental al luptei neabătute purtate secole de-a rîndul de masele populare, de marile personalități progresiste și patrioții vremii, Unirea Principatelor Române de la 1859 a reprezentat un act istoric de importanță crucială care a pus bazele statului național român modern. Eveniment salutat cu satisfacție și simpatie de opinia publică internațională înaintată, Unirea a marcat, totodată, o nouă etapă în progresul social-politic și economic al țării, a descătușat toate energiile națiunii, deschizînd calea unei epoci de prefaceri înnoitoare.

În zilele noastre, cînd forțele creatoare ale poporului român sînt dedicate plenar edificării pe pămîntul patriei a societății socialiste multilateral dezvoltate, ideea unității și a coeziunii de nezdruncinat a tuturor cetățenilor patriei, fără deosebire de naționalitate, în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, *își dovedește pe deplin uriașa sa forță mobilizatoare. Poporul român, în deplină unitate moral-politică, acționează pe calea propășirii țării, pe drumul luminos al socialismului, iar succesele obținute atestă capacitățile creatoare ale maselor populare, stăpîne pe propriul lor destin, subliniază justețea și clarviziunea politicii partidului, animată de interesele supreme ale națiunii noastre, de idealurile socialismului.*

România socialistă și-a cîștigat, în lumea contemporană, un deosebit prestigiu, datorat vocației sale constructive și acțiunii sale consecvente în favoarea păcii, pe deplin conforme cu cele mai înalte aspirații ale popoarelor. Politica sa externă s-a impus prin realism, dinamism și principialitate, prin statornică, originală și eficientă acțiune în slujba marilor cauze ale umanității.

În perspectiva istoriei, cei 120 de ani care s-au scurs de la memorabilul act al Unirii Principatelor au impus și mai evident însemnătatea sa în făurirea României moderne. Iată de ce, cu conștiința limpede și mîndria legitimă a moștenirii și perpetuării unor tradiții istorice proprii de unitate, independență și progres general, de promovare a păcii și înțelegerii internaționale, poporul român rememorează astăzi faptele înaintașilor.

Constituirea statului național român — rod al luptei neîncetate și dîrze a poporului nostru — s-a caracterizat, totodată, printr-o aprigă luptă politică pe plan extern în cadrul căreia au fost folosite cu succes condițiile specifice din acea vreme.

Dacă Congresul de la Viena din 1814—1815 însemnase inaugurarea unei politici de „sfîntă alianță" și supunerea continentului european dominației grupului de puteri care-l înfrînseseră pe Napoleon, Congresul de la Paris din 1856 a confirmat necesitatea în care se găsiseră puterile europene — date fiind atît raportul lor de forțe, cît și amenințarea acțiunilor revoluționare — de a-și **împărți echilibrat** autoritatea asupra continentului. Instituirea, în privința Principatelor Române, a „puterilor garante" — în rîndul cărora întîlnim Franța și Anglia, marile puteri occidentale biruitoare, marile imperii din Europa centrală și orientală și cele două puteri în ascensiune ale Prusiei și Sardiniei, nuclee ale viitoarelor state naționale german și italian — este în această privință semnificativă. Acest „echilibru" a favorizat formarea statului național român, întrucît puterile ce erau potrivnice acestui proces nu i-au putut împiedica realizarea.

În aceste condiții internaționale, în care nici uneia dintre marile puteri nu-i era îngăduit și posibil a „dicta" punctul ei de vedere, însemnătatea factorului intern s-a accentuat și de aceea Unirea și consecințele ei apar în modul cel mai evident ca rezultantă, în primul rînd, a acțiunilor **dinăuntru.** Datorită „echilibrului", **Europa n-a făcut pînă la urmă decît să sancționeze ceea ce românii înșiși au realizat.** Dar aceasta nu înseamnă că procesul constituirii s-a desfășurat dezlipit de realitățile externe. Dimpotrivă, problema constituirii statului național român a fost o problemă europeană care a preocupat cercurile politice și diplomatice ale continentului și care a aparținut unui proces general — acela al formării statelor naționale — rezolvarea ei fiind însă determinată primordial de factorii interni.

În cursul lungilor și întortocheatelor tratative diplomatice din timpul războiului Crimeii, din peninsula din sudul Rusiei, problema Principatelor Române s-a impus la ordinea zilei ca **problemă europeană.** În ședința din 26 martie 1855, a Conferinței de la Viena, baronul de Bourqueney, reprezentantul Franței, a propus în scris unirea Principatelor sub un prinț ereditar român sau străin : „...Printre combinațiile care se prezintă pentru a asigura Moldovei și Țării Românești o consistență și o forță suficientă, prima ne pare a fi unirea Principatelor într-un singur stat. Nu este necesar să se insiste asupra ceea ce a făcut natura spre a ușura această unire, asupra identității limbii, a obiceiurilor, a legilor și a intereselor..." Deși reprezentanții celorlalte puteri nu au arătat entuziasm față de propunere, era evident că ideea Unirii intrase în dezbaterea diplomatică a Europei.

Conferința de la Viena a luat sfîrșit fără ca pacea să poată fi instaurată, dar paralel cu operațiile militare negocierile au continuat, iar problema Principatelor a fost înscrisă firesc mai departe printre dominantele discuțiilor. La 25 februarie 1856, lucrările Congresului de pace de la Paris

Expresia voinței unanime : adunările elective ale Moldovei și Țării Românești au hotărît dubla alegere ca domn a lui Alexandru Ioan Cuza

au fost inaugurate și, în cursul desfășurării lor, problema Principatelor nu și-a pierdut nimic din însemnătatea dobîndită în anul precedent, dezbaterile referitoare la Principate fiind influențate de românii înșiși. Prin memorii și audiențe, prin întreținerea unei campanii de presă, prin atragerea simpatiilor unor personalități politice, unor ziariști și publiciști, exilați revoluționari români, adevărați ambasadori ai națiunii în grelele împrejurări ale momentului, au atras necontenit atenția reprezentanților puterilor asupra țărilor române. „Nici un popor însă n-a luptat mai mult ca românii — scria în această privință cu o jumătate de secol în urmă istoricul american T.W. Riker — pentru susținerea țelurilor sale naționale".

Din nou Franța a propus unirea Principatelor, dar nu s-a putut ajunge la un acord în această privință, decizîndu-se doar consultarea dorințelor poporului român din cele două țări prin intermediul unor Adunări ad hoc special constituite. Rămînînd sub suzeranitatea otomană, aceasta a fost însă îngrădită, întrucît înlăturîndu-se protectoratul țarist, Principatele au fost puse sub garanția colectivă a puterilor, fiind apărate de „vreun drept particular de amestec în treburile lor interne". Le era, de asemenea, garantată „o administrație independentă și națională, ca și o deplină libertate de cult, de legislație, de comerț și navigație". Li se îngăduiau să se apere printr-o „forță națională" și se stabilea — stipulație deosebit de importantă a tratatului de la Paris din 1856 — ca nici o intervenție armată să nu poată avea loc „fără un acord prealabil între puteri", deci fără consensul tuturor acestora, condiție, practic, aproape imposibil de realizat ! Dar Congresul de la Paris nu s-a dovedit în stare de a elucida problema reorganizării însăși și, implicit, aceea a unirii sau separației politico-administrative a celor două țări.

În lunile următoare, în timp ce pozițiile marilor puteri față de problema românească se clarificau, patru dintre ele — Franța, Rusia, Sardinia și Prusia — arătîndu-se partizane ale realizării Unirii, iar trei opunîndu-i-se (în mod constant curtea de la Viena și guvernul otoman, Anglia dovedindu-se mai oscilantă în pozițiile ei), centrul de greutate al luptei pentru realizarea României moderne se deplasa treptat spre țările române, unde se dezvolta o uriașă mișcare de mase, care, prin voința și acțiunea lor, au demonstrat lumii întregi capacitatea unui popor de a-și realiza cu entuziasm, elan patriotic și tact politic obiectivele ardente.

Adunările ad hoc din 1857 au reprezentat o piatră de încercare pentru viitoarele destine ale națiunii române și, totodată, prin ele s-a arătat că poporul român, cel direct implicat, nu înțelegea să abdice de la misiunea istorică ce-i revenea. Cînd a fost încercată falsificarea alegerilor din Moldova, protestul a sute de mii de oameni a impus puterilor garante o soluționare a chestiunii și soluția n-a putut fi decît una singură : anularea falsului electoral. A urmat, apoi, votul hotărîtor al celor două Adunări ad hoc care, exprimînd unanim — cele două voturi potrivnice din Adunarea ad hoc de la Iași fiind neînsemnate — dorința arzătoare de unitate, au demonstrat Europei profunzimea sentimentelor unui întreg popor și forța mișcării unioniste. Adoptarea celor două moțiuni unioniste a fost **un prim fapt împlinit al națiunii române în problema fundamentală a Unirii de care Europa a trebuit să ia cunoștință.** Opinia publică europeană a luat act că națiunea română vedea în Unire singura cale sigură a unei temeinice reorganizări a Principatelor. Comisia de informare a puterilor (și desigur în cadrul ei și reprezentanții puterilor ostile Unirii) a trebuit să ia act de realitate, ceea ce, neîndoielnic, a avut o evidentă importanță în perspectiva desfășurării evenimentelor.

Conferința de la Paris din vara anului 1858, deși urma să se întemeieze în lucrările sale pe dorințele exprimate de Adunările ad hoc și pe concluziile Comisiei de informare a puterilor, n-a dat o soluție temeinică problemei fundamentale din acel moment a națiunii române. „O jumătate de Unire" — aceasta a fost concluzia dezbaterilor Conferinței, după justa opinie a istoricului A. D. Xenopol. Noua titulatură de Principatele Unite, recunoscută celor două țări, instituirea la Focșani a Comisiei centrale, organ legislativ comun celor două țări, precum și a Curții de casație, de asemenea comună celor două principate, nu erau decît slabe compensații față de menținerea efectivă a separației politico-administrative. Replica revenea din nou poporului român, care a înțeles că trebuia să-și ia soarta în propriile mîini.

Dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza a reprezentat, în acest context istoric, înțeleapta și curajoasa soluție pe care românii înșiși au găsit-o, rezolvînd o problemă de importanță europeană, dar care era înainte de toate propria lor problemă fundamentală. A fost o adevărată tăiere a unui nod gordian, un act istoric împlinit,

salutat cu satisfacție de puterile binevoitoare realizării obiectivelor românești și care, totodată, a trebuit să fie acceptat, pînă la urmă, și de puterile ce încercau să stăvilească un proces istoric obiectiv. De fapt, problema fusese soluționată de națiunea română, care deschidea astfel drum spre viitoare împliniri. Recunoașterea dublei alegeri în persoana lui Alexandru Ioan Cuza de către puterile garante, în aprilie și septembrie 1859, și acceptarea de către aceleași puteri, în ultimele luni ale anului 1861, a unirii politico-administrative au fost urmările logice ale manifestării de voință românești din 24 ianuarie 1859 și, totodată, noi fapte ireversibile înscrise în cartea devenirii națiunii.

Noul stat național a fost prin excelență expresia izbîndei poporului român și a dorinței sale de liberă și plenară afirmare. Pe harta Europei apăruse un nou stat — **România**, și aceasta a ținut de la început să se afirme ca o entitate de sine stătătoare, chiar dacă cucerirea independenței avea să mai întîrzie timp de aproape două decenii. O politică demnă, în care, purtător de cuvînt al națiunii, Alexandru Ioan Cuza a știut să-i apere drepturile și să-i asigure viitoarea ascensiune, a caracterizat cei șapte ani de rodnică domnie ai „domnului Unirii".

Cel dintîi obiectiv l-a reprezentat acțiunea constantă a tinerei diplomații românești pentru a obține recunoașterea din partea puterilor garante, inițial, ale dublei alegeri, iar apoi ale unirii politico-administrative. Reușita s-a datorat, în primul rînd, stăruitoarei acțiuni patriotice a națiunii și a noilor ei purtători de cuvînt. În mod cu totul îndrituit, proclamînd desăvîrșirea unificării celor două țări în decembrie 1861, Cuza a înfățișat-o ca o izbîndă a poporului român și nu ca un dar al puterilor din afară.

Apărarea și consolidarea autonomiei Principatelor a fost o altă constantă în politica externă de după 24 ianuarie 1859. Orice încercare de imixtiune în treburile interne a reprezentanților puterilor garante a fost respinsă, înlăturarea regimului jurisdicției consulare înscriindu-se între obiectivele politice ale statului național. Tot în apărarea autonomiei au fost luate măsuri pentru desființarea situației privilegiate a supușilor străini din punct de vedere fiscal.

Alegerea lui Alexandru Ioan Cuza a produs o cotitură în relațiile dintre Principate și Poarta otomană. Demnitatea a caracterizat atitudinea Principatelor Unite Române față de puterea suzerană. Măsurilor militare, noul domnitor le-a răspuns cu îndrăzneală, în 1859, arătîndu-se gata de luptă. Pe plan diplomatic, natura legăturilor româno-otomane s-a schimbat. Ceremoniile de învestitură din septembrie 1859 au fost în mod intenționat minimalizate, iar agentul diplomatic al țării la Constantinopol, Costache Negri, cerea domnitorului să nu supună guvernului otoman „ceea ce este în propriile sale atribuțiuni". Vizitele lui Cuza la Constantinopol din 1860 și 1864 au marcat într-un mod evident noul stadiu al relațiilor dintre statul național român și puterea suzerană.

Principatele Unite au depus străduințe pentru a stabili relații diplomatice directe cu puterile, eludînd intermediul curții suzerane, ceea ce reprezenta evidențierea unei poziții diplomatice neatîrnate. Ca urmare a acestei politici s-a înființat, în 1860, o agenție diplomatică la Paris și cîțiva ani mai tîrziu o agenție diplomatică la Belgrad. Încheierea de convenții cu conținut administrativ, telegrafice, de extrădare, judiciare etc. cu diferite puteri, apărarea

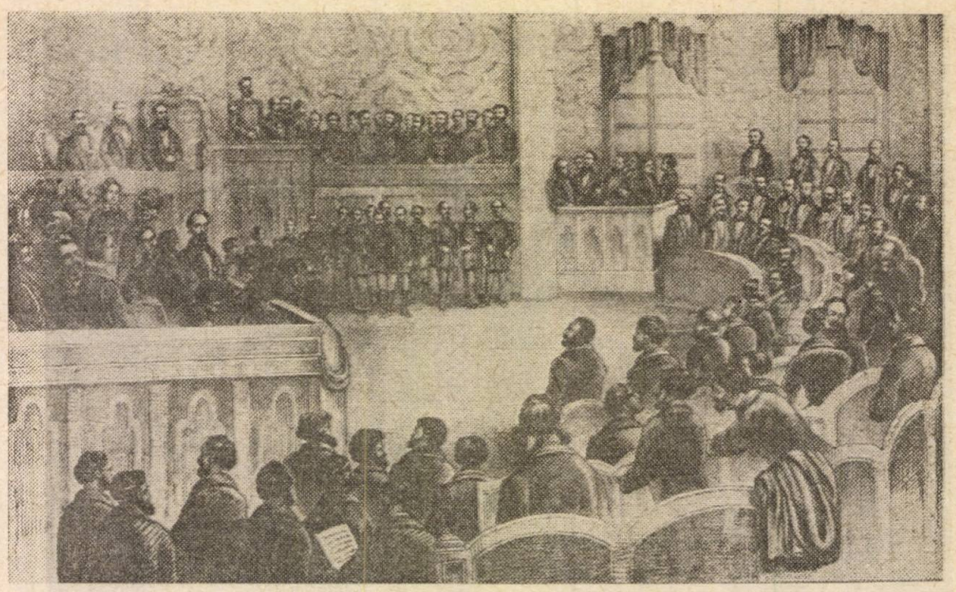

Deschiderea Camerei Naționale, 28 februarie 1860

fermă a dreptului Principatelor Unite de a emite pașapoarte și refuzul de a accepta înlocuirea lor cu pașapoarte otomane, tentative de a obține dreptul de a bate monedă națională ori de a emite decorații au reprezentat tot atîtea acțiuni și încercări care convergeau spre un unic obiectiv, cel al **afirmării României ca o entitate de sine stătătoare.** Viitoarea desăvîrșire a unificării statale a întregii națiuni, ca și cucerirea independenței s-au înscris firesc, de asemenea, între obiectivele politicii externe a statului național, marile momente din 1877 și 1918 dezvăluindu-se a fi, în perspectiva istoriei, încununări logice și legice ale actului de la 24 ianuarie 1859, prologul lor istoric.

Departe de a fi fost un act impus de condițiile conjuncturale, trăgîndu-și seva din temeiurile și aspirațiile poporului român de pretutindeni, pe deplin încrezător în destinele sale istorice, unirea Moldovei și a Țării Românești într-un singur stat a impulsionat masele populare și gîndirea politică românească în lupta pentru cucerirea deplinei independențe de stat, la 1877, și a condus, în desfășurarea legică, obiectivă, a evoluției istorice, la făurirea statului național unitar român, înfăptuită la 1 decembrie 1918, prin unirea Transilvaniei cu România. **„Unirea Principatelor,** arăta secretarul general al partidului, tovarășul **Nicolae Ceaușescu, precum și reformele cu caracter burghezo-democratic care i-au urmat, au creat condiții pentru accelerarea dezvoltării țării pe drumul capitalismului. Etapa nouă în care intrase societatea românească, nevoia de lărgire a pieței și de extindere a relațiilor de producție capitaliste impuneau și mai stringent unirea Transilvaniei cu România și cucerirea independenței de stat a întregului popor român. Idealul independenței a fost realizat în cursul războiului din 1877 prin lupta eroică dusă de armata noastră... 1918, 1 Decembrie se înscrie în istoria poporului român ca un moment crucial din multele momente pe care le-a trăit în lupta sa pentru păstrarea ființei naționale, pentru libertate socială și națională".**

În deceniile care au urmat actului unirii de la 1918, fără ca marile probleme și contradicții care frămîntau societatea românească să primească rezolvarea corespunzătoare, în țara noastră a avut loc o intensă dezvoltare a bazei tehnico-materiale a societății, a activității politice, culturale și artistice. Un factor fundamental, decisiv, care a deosebit această epocă de cele anterioare, a fost, însă, dezvoltarea impetuoasă, fără precedent, a mișcării revoluționare, muncitorești, a acțiunii forțelor progresiste, care, odată cu crearea și activitatea viguroasă a Partidului Comunist Român, au beneficiat de forța conducătoare, clarvăzătoare, pentru afirmarea lor tot mai energică pe arena vieții politice a țării. Victoria insurecției naționale armate antifasciste și antiimperialiste în august 1944 a deschis larg calea transformărilor radicale, care au dat o nouă înfățișare țării. Construirea socialismului pe pămîntul patriei noastre a făcut posibilă trecerea la rezolvarea definitivă a marilor probleme ale dezvoltării societății românești pe calea progresului social și economic, în interesul întregului popor.

Afirmînd cu vigoare mersul ascendent al națiunii române, Unirea Principatelor realizată cu 120 de ani în urmă a deschis drum larg deplinei constituiri și consolidări a României moderne și, în același timp, ea apare ca unul din momentele ce au condiționat mutațiile decisive pe care le-a trăit poporul nostru la mijlocul secolului al XX-lea. „Ziua de aur" a veacului, cum au numit contemporanii evenimentul epocal al dublei alegeri, aparține marilor momente ale istoriei României ce au premers **în mod necesar** zilele istorice ale transformărilor care au dus la făurirea României socialiste, cadru plenar de afirmare și de înflorire a națiunii, de manifestare a forței de neînvins a unui popor însuflețit de înalte idealuri și de ardent patriotism.

Aniversarea, în aceste zile, a Unirii de la 1859 reflectă convingerea profundă că fapta eroică a trecutului își găsește autentica împlinire în prezentul socialist al țării. A revenit socialismului misiunea istorică de a realiza pe deplin idealurile de libertate socială și națională pentru care au luptat și s-au jertfit înaintașii, de a crea cadrul corespunzător pentru afirmarea și larga recunoaștere a României ca promotoare consecventă a unei politici de pace, înțelegere și colaborare internațională.

„Partidele noastre au aprecieri fundamental comune"

Lars Werner

președintele Partidului de Stînga – Comuniștii din Suedia

La invitația C.C. al P.C.R., o delegație a Partidului de Stînga – Comuniștii din Suedia, condusă de Lars Werner, președintele partidului, a făcut o vizită în țara noastră. Momentul cel mai de seamă – primirea la tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al P.C.R., prilej cu care a fost exprimată, de ambele părți, satisfacția pentru bunele relații de prietenie, solidaritate și colaborare dintre cele două partide, precum și hotărîrea de a acționa pentru întărirea prieteniei și colaborării dintre popoarele român și suedez, pentru dezvoltarea relațiilor pe multiple planuri dintre România și Suedia. A avut loc o informare reciprocă cu privire la activitatea și preocupările celor două partide, precum și un schimb de vederi în probleme internaționale. La încheierea vizitei, șeful delegației a răspuns unor întrebări adresate de revista noastră.

– Tovarășe Lars Werner, vă aflați pentru a treia oară în România – și pentru a doua oară în ultimul an. V-ați întîlnit din nou cu secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu. V-am ruga, la început, să ne vorbiți despre această nouă întîlnire și despre convorbirea avută.

– Întrevederea și convorbirea avute confirmă, din nou, aprecierile fundamental comune pe care le avem în mai multe probleme : în primul rînd, în ce privește relațiile dintre partidele comuniste, relații care trebuie să se bazeze pe deplina egalitate, pe independența fiecăruia, pe respectul reciproc. Am discutat probleme referitoare la contextul european actual și am căzut de acord că procesul de destindere continuă, în ciuda dificultăților întîmpinate. Trebuie, însă, să facem totul pentru a înlătura și depăși aceste dificultăți. Pentru partidele noastre constituie o sarcină primordială acțiunile în vederea dezarmării, încît să fie posibilă, în final, desființarea simultană a celor două blocuri militare de pe continentul nostru. Acestea sînt principalele chestiuni care ne preocupă – destinderea și dezarmarea.

În convorbirea cu secretarul general al Partidului Comunist Român am mai discutat despre necesitatea instaurării unei noi ordini economice internaționale, o problemă la fel de importantă. Pentru că, dacă această nouă ordine economică internațională nu se realizează, raporturile dintre țările în curs de dezvoltare, așa-numitele țări ale „lumii a treia", și statele industrializate se vor dezvolta într-o direcție complet nefavorabilă destinderii.

– Prin urmare, după această nouă întîlnire, cum apreciați relațiile dintre cele două partide ?

– Relațiile dintre partidele noastre sînt foarte, foarte bune, așa cum vă spuneam și în interviul de astă-vară. Și sînt relații bune de mai multe decenii.

– Tovarășe Lars Werner, 1979 este an electoral pentru Suedia. În noiembrie trecut a avut loc o plenară a conducerii partidului dv., în problema pregătirii organizatorice și politice pentru aceste alegeri. Recent – o altă plenară. În iunie, se va reuni o conferință a partidului. Cum se pregătește Partidul de Stînga – Comuniștii pentru luna septembrie ?

– Încă din august trecut, partidul nostru a hotărît elaborarea unui program electoral, a unei platforme, care a fost discutată în lunile octombrie și noiembrie. În acest ianuarie, înaintea venirii mele în România, această platformă a fost adoptată la o plenară a partidului. În luna iunie, într-adevăr, se va întruni o conferință națională care va dezbate în detaliu programul electoral.

Vreau, însă, să precizez că platforma despre care vă vorbesc are în vedere, desigur, alegerile, dar și o perspectivă mai amplă, întrucît stabilește sarcini pentru anii '80. În această platformă, noi relevăm necesitatea unirii eforturilor tuturor forțelor progresiste în jurul unei politici îndreptate împotriva partidelor burgheze și a marii finanțe. Această platformă este, prin urmare, o polemică cu partidele burgheze, dar, totodată, și cu partidul social-democrat, pentru că subliniază necesitatea unui guvern cu adevărat nou, care să aibă ca obiective politice lupta împotriva puterii capitalului în Suedia. Încercăm să legăm această orientare a noastră de anumite curente din partidul social-democrat și din mișcarea sindicală, curente care există în mod evident. Este vorba de adoptarea unui program de stînga, cu țel socialist. În acest sens înțelegem noi un guvern nou. Nu este suficientă revenirea social-democraților la guvernare, dacă se va menține politica dinainte, pentru că ar însemna ca acest guvern să se mulțumească cu administrarea unei Suedii capitaliste.

– În această lună a avut loc la Copenhaga o consfătuire a partidelor comuniste din țările nordice în problema șomajului. S-au adoptat hotărîri ?

– Vreau să precizez că au avut loc două conferințe pe teme economice – una la Stockholm, în decembrie, alta la Copenhaga, aceasta din urmă fiind mai mult pe linie sindicală. Organizăm asemenea întruniri la intervale regulate, dar ele sînt doar un schimb de experiență, nu se iau decizii. Un schimb de experiență pentru că, în țările noastre scandinave, condițiile sînt asemănătoare și problemele asemănătoare. În ceea ce privește Suedia, pot să amintesc un fapt știut, de altfel, că, în urmă cu cîțiva ani, existau oameni care nu credeau că criza economică mondială ne va atinge și pe noi. Or, nu s-a întîmplat astfel. Acum, toți acești oameni își dau seama că, atunci cînd noi vorbim de criză, nu este propagandă, ci o realitate căreia trebuie să-i dăm un răspuns politic. Din partea partidului nostru se așteaptă un răspuns adecvat, demn de crezare, lucru pe care, cred eu, l-am reușit prin platforma elaborată. Această platformă, care a fost adoptată, nu are un caracter demagogic, ci răspunde concret problemelor pe care le ridică societatea noastră. Sîntem preocupați de cîștigarea unei noi majorități. Cu cît va fi mai mare proporția noastră în această nouă majoritate, cu atît va fi mai ușor de realizat ceea ce ne-am propus.

– Vedeți posibilă o participare a Partidului de Stînga – Comuniștii la guvern, în cazul în care partidul social-democrat revine la putere ?

– Noi punem această problemă în felul următor : ce fel de politică va promova guvernul care îl va înlocui pe cel actual ? Vechea politică a social-democraților nu este suficientă, ea a fost înfrîntă, este, prin urmare, o politică a eșecului. Singura politică ce poate avea succes, încît partidele burgheze să nu mai revină la putere la capătul unei legislaturi, este o politică îndreptată împotriva marii finanțe și a deținătorilor de capital, o politică cu o orientare socialistă, bazată pe evaluări socialiste. Un guvern care să înfăptuiască această politică ar fi un guvern bazat pe social-democrați, pe comuniști și pe forțele sindicatelor muncitorilor și al funcționarilor. În ceea ce privește rolul partidului nostru într-un asemenea context, totul depinde de cît de mare va fi succesul în alegeri. Părerea noastră este că, cu cît va fi mai mare cîștigul nostru în alegeri, cu atît va fi mai ușoară realizarea politicii pe care o avem în vedere.

Interviu realizat de Stelian Țurlea

TEHERAN

Evoluții, contacte, declarații

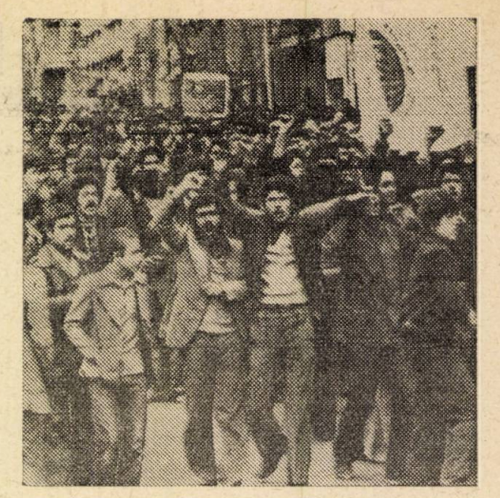

La Teheran, precum și în alte orașe iraniene, agitațiile au continuat

Interpretînd unele evenimente și luări de poziție înregistrate în acest interval de timp, comentatorii din Teheran încearcă să desprindă unele direcții de viitor. Este, însă, o operație extrem de dificilă, dat fiind numeroasele „imponderabile" ale actualei situații.

Din capitala Iranului, într-un apel către națiune, cerînd încetarea grevelor și manifestațiilor, primul ministru Shahpur Bakhtiar a respins unele zvonuri care au circulat, recent, la Teheran, precizînd că „nu are nici o intenție să demisioneze". Declarîndu-se „atașat independenței și unității naționale a țării", șeful guvernului iranian a subliniat: „Iranul nu va permite nici unei puteri străine să intervină în treburile sale interne". El și-a exprimat, de asemenea, convingerea că, „în Iran, nu se va produce o lovitură de stat militară" și a menționat că „armata va interveni numai pentru a împiedica ciocnirile". În același timp, postul de radio din Teheran a transmis un mesaj adresat de generalul Karim Abbas Gharabaghi, șeful Statului major, tuturor trupelor iraniene, cerîndu-le să sprijine guvernul legal al lui Shahpur Bakhtiar și să evite orice act contrar ordinelor și datoriei.

Pe de altă parte, din cercul colaboratorilor liderului opoziției religioase șiite, ayatollahul Khomeiny, la reședința sa din exil, din apropierea Parisului, erau dezmințite informațiile în legătură cu inițierea unor discuții între ayatollah și guvernul de la Teheran. Mai mult, Sayed Jalal Tehrani, președintele Consiliului de regență, organism format la 13 ianuarie și prevăzut de Constituția iraniană pentru a ține locul șefului statului în perioada în care acesta lipsește din țară, și-a înaintat demisia din acest post printr-o scrisoare adresată ayatollahului Khomeiny. El și-a motivat acțiunea prin „schimbările intervenite în Iran"

Aceste informații surveneau în condițiile în care înfruntările sîngeroase din Iran au continuat să se producă (numai la Nadjafabad s-au înregistrat 11 morți și numeroși răniți), pe fondul unei agitații permanente și a unei economii paralizate de greve de peste cinci săptămîni. Guvernul Bakhtiar ar fi adoptat deja măsuri care vin în întîmpinarea cerințelor maselor, inclusiv eliberarea deținuților politici și ridicarea cenzurii presei. Totodată, greviștii au fost avertizați că, la sfîrșitul acestei luni, nu li se vor mai plăti salariile, dacă nu își reiau lucrul. Corespondentul agenției U.P.I. la Teheran relata: „Viața este dificilă pentru cele 34 de milioane de iranieni", care resimt mai acut ca oricînd necesitatea unei clarificări a situației din țară.

Ca un element nou, a fost semnalată recenta demonstrație organizată la Teheran de aproximativ 10 000 de militanți de stînga. Potrivit unor comentatori, ea ar pune în evidență o diversificare intervenită în rîndurile forțelor opoziției.

De la Paris a fost transmisă știrea primirii de către ayatollahul Khomeiny a fostului ministru american al justiției, Ramsay Clark, care a declarat că a venit să discute cu liderul șiit în calitate de cetățean american interesat de viitorul poporului iranian.

În sfîrșit, agențiile de presă au menționat declarațiile unuia din colaboratorii apropiați ai liderului șiit, potrivit cărora, după 15 ani de exil, Khomeiny ar urma să revină, zilele acestea, în Iran.

Liana Enescu

Incidentele din Liban

Libanul a cunoscut, în ultimele zile, o recrudescență a încordării. După ce postul de radio Beirut anunțase că forțe israeliene au pătruns, în dimineața de vineri, 19 ianuarie, pe teritoriul libanez și au atacat două sate situate în regiunea sudică a țării, sîmbătă noaptea, au început tirurile de artilerie israeliene asupra pozițiilor „forțelor comune" (palestiniano-progresiste) din sectorul oriental al sudului Libanului. În legătură cu aceste incidente, un purtător de cuvînt al guvernului israelian a informat că forțe israeliene de infanterie și desant aerian, sprijinite de artilerie, au pătruns în sudul Libanului, atacînd și distrugînd două tabere palestiniene, situate la nord de fluviul Litani.

Tirurile artileriei israeliene asupra pozițiilor „forțelor comune" (palestiniano-progresiste) din sectorul oriental al sudului Libanului s-au intensificat în ziua următoare, cuprinzînd o zonă de 20 km lărgime și 23 km adîncime.

Raidurile israeliene în sudul Libanului au atras puternice proteste din partea guvernului libanez și a Organizației pentru Eliberarea Palestinei (OEP). Premierul libanez, Selim Al-Hoss, a condamnat aceste raiduri, anunțînd totodată că a elaborat un proiect de calendar pentru a asigura reîntoarcerea autorităților libaneze în regiunea de frontieră.

Aceste incidente au agravat situația din Liban, și așa încordată, în condițiile în care au continuat să se înregistreze, și săptămîna trecută, schimburi de focuri între milițiile falangelor libaneze și forțele arabe de descurajare (FAD), în special în zona cartierului comercial al Beirutului.

Noile incidente din sudul Libanului au izbucnit într-un moment în care Consiliul de Securitate al O.N.U. examina problema reînnoirii mandatului Forței Interimare a Națiunilor Unite în Liban (UNIFIL). Consiliul de Securitate a adoptat, după cum se știe, o rezoluție prin care aprobă prelungirea cu încă cinci luni a mandatului Forței Interimare a Națiunilor Unite din Liban și reafirmă necesitatea respectării stricte a suveranității, integrității teritoriale și independenței politice a Libanului, în interiorul frontierelor sale naționale recunoscute. Exprimînd preocuparea în legătură cu situația gravă existentă în sudul Libanului, ca rezultat al obstacolelor întîmpinate de UNIFIL în aplicarea rezoluțiilor sale, Consiliul de Securitate deplînge lipsa de cooperare, în special din partea Israelului, cu eforturile UNIFIL de a-și îndeplini în întregime mandatul. Rezoluția adoptată de Consiliul de Securitate reafirmă hotărîrea ca, în eventualitatea persistenței obstrucțiilor, să se examineze căile și mijloacele practice, în conformitate cu prevederile Cartei O.N.U., pentru a asigura realizarea deplină a prevederilor rezoluției 425. O nouă sesiune a Consiliului de Securitate va fi convocată după trei luni, în vederea evaluării situației din Liban.

Consiliul de Securitate a prelungit pentru cinci luni, adică pînă la 19 iunie 1979, mandatul forței Națiunilor Unite în Liban (UNIFIL). În document „se deplînge lipsa de cooperare, în special din partea Israelului, la eforturile depuse de UNIFIL pentru a se achita de mandatul său" și este lansat un avertisment celor răspunzători de această situație în sensul că Consiliul va examina luarea unor măsuri adecvate dacă aceste obstacole continuă

LONDRA

Tensiune socială și economică

Încercare de mediere? Ministrul de finanțe Denis Healey (dreapta) cu trei dintre liderii sindicali. În centru, Moss Evans, secretarul general al sindicatului muncitorilor din transporturi, căruia îi aparțin și șoferii de pe camioane

A treia săptămînă în care grevele s-au înmulțit, paralizînd în mare măsură economia britanică. Pentru moment, guvernul renunță la introducerea stării de urgență (cerută de opoziție), care presupune utilizarea armatei. James Callaghan: „această măsură n-ar duce decît la agravarea conflictului".

Cel mai serios conflict social din Marea Britanie, din ultimii cinci ani, pune sub semnul întrebării nu numai menținerea laburiștilor la putere după viitoarele alegeri (indiferent dacă acestea se vor desfășura în lunile primăverii sau la toamnă), ci și succesul planurilor economice ale guvernului și posibila redresare a economiei britanice. Fundamentul actualei stări sociale: nemulțumirea și împotrivirea sindicatelor și a clasei muncitoare în general față de politica salarială a cabinetului și hotărîrea acestuia — împotriva rezoluțiilor Congresului sindicatelor, a conferinței anuale laburiste și a dezaprobării Camerei Comunelor — de a menține la 5 la sută limita de sporire a salariilor în acest an.

Declanșată la începutul anului, greva șoferilor de pe camioane continuă. Aceștia solicită sporiri de 23 la sută, în timp ce maximum ce par dispuși să acorde patronii este 15 la sută. Greva șoferilor de pe autocisterne, din Ulster, încheiată între timp, a determinat guvernul să introducă starea de urgență în acea provincie. N-a fost încă ridicată. Greva muncitorilor de la distribuirea apei din nord-estul Angliei a afectat un milion de persoane. Rețeaua feroviară a fost paralizată de trei ori în timp de o săptămînă (16, 18 și 23 ianuarie) de greva muncitorilor de la căile ferate, care solicită un spor de salarii de 20 la sută. Aeroportul din Londra a fost de mai multe ori închis. Luni, pentru prima oară, șoferii de pe ambulanțele din Londra au declarat o zi de grevă și doar după un acord de ultim moment au decis să răspundă apelurilor extrem de urgențe. Se recunoaște că aceștia (care vor sporiri de salarii de peste 30 la sută), împreună cu asistentele medicale, sînt printre categoriile cele mai prost plătite. Tot luni, 1,5 milioane lucrători manuali ai serviciilor publice (măturători, gunoieri, îngrijitori, oameni de serviciu) au declarat o grevă națională de 24 de ore. În lunile următoare, nu sînt excluse conflicte sociale la fel de grave: cei 230 000 de mineri care au determinat căderea guvernului conservator al lui Edward Heath, în iarna lui 1974, solicită sporiri de salarii între 20 și 40 la sută; 500 000 de profesori ai școlilor secundare și 60 000 funcționari revendică sporiri de salarii între 25 și 30 la sută. Alte sindicate anunță revendicări care merg pînă la 60 la sută.

Greva feroviarilor a perturbat în mare măsură transporturile. Agenția „France Presse" scria, în a doua zi de grevă, că „drumurile din jurul Londrei oferă spectacolul unui haos complet". Dar efectele cele mai nedorite asupra ansamblului economiei au fost înregistrate prin greva camionagiilor, care a paralizat aprovizionarea uzinelor cu materii prime, a magazinelor cu bunuri de consum, precum și activitatea de comerț exterior. Sute de milioane de lire sterline sînt pierdute, în cîteva zile, în comerțul exterior. Navele care sosesc în porturile britanice nu pot descărca mărfurile. Mai multe mari firme — „British Leyland", „Imperial Chemical Indústries", „Dunlop" ș.a. — și-au închis o parte din uzine. Oțelării, industrii mecanice și industria alimentară sînt serios afectate. Numărul celor licențiați pînă la sfîrșitul săptămînii trecute depășise 150 000; ultime măsuri împiedicaseră sporirea noilor șomeri la un milion, cum se prevăzuse anterior, dar Denis Healey declara, totuși, că greva riscă să determine un șomaj tehnic de proporții considerabile. Recunoscînd gravitatea crizei, guvernul crease, în fiecare regiune, „comitete de urgență".

Contactele guvernului cu conducerea sindicatului camionagiilor și conducerea sindicatului transporturilor (din care primii fac parte) s-au înmulțit, guvernul a decis să renunțe — în ședința din 18 ianuarie — la introducerea stării de urgență, care ar fi înfierbîntat spiritele, primind promisiunea reluării negocierilor. Moss Evans, secretarul general al sindicatului transporturilor, a fost de acord cu publicarea unui „cod de conduită", solicitat de guvern, cod care interzice „pichetele de grevă secundare" și, în acest fel, permite aprovizionarea cu produse de primă necesitate. Pe de altă parte, guvernul arată o anume suplețe, deși nu a abandonat explicit limita de 5 la sută. Renunțînd, vineri, să blocheze tarifele pentru transporturi, a înlesnit reluarea negocierilor între greviști și patroni, duminică, sub patronajul A.C.A.S. (Advisory Conciliation and Arbitration Service — comitet oficial de arbitraj al conflictelor de muncă), negocieri care au fost „încurajatoare" și continuate luni. Dar fără rezultat.

În această atmosferă a fost reluată, săptămîna trecută, activitatea parlamentară, după vacanța de iarnă. Partidul conservator propusese o moțiune de cenzură a guvernului, pe care a retras-o, însă, imediat întrucît, dacă guvernul ar fi fost înfrînt, s-ar fi declanșat alegeri. Opoziția nu dorește să mențenească o stare economică greu de dominat, chiar dacă sondajele de opinie indică un avans de 7,5 la sută pentru conservatori. Votul din Camera Comunelor, la dezbaterea urgentă de luni seara, în legătură cu situația actuală, a fost cîștigat de laburiști cu o majoritate confortabilă, fapt interpretat de observatori ca posibilitate a menținerii acestora la conducere pe întreaga durată a mandatului ce expiră în octombrie. În ce îl privește, partidul conservator — criticînd guvernul pentru că ar fi dovedit „slăbiciune", neintroducînd starea de urgență — a propus un „front comun" cu guvernul, în trei puncte, pentru limitarea puterii sindicatelor: interzicerea pichetelor de grevă secundare, extinderea votului secret în deciziile privind grevele, încheierea unui acord de renunțare la grevă cu pompierii, lucrătorii de pe ambulanțe și muncitorii de la distribuirea apei. „Criza pe care țara noastră o traversează este prea serioasă pentru abordări partizane", declara Margaret Thatcher.

Deși sînt dificile previziunile, evoluția conflictului social nu merge, totuși, sînt de părere majoritatea observatorilor, în sensul declanșării alegerilor generale, ca în 1974. Atît guvernul, cît și opoziția recunosc că sindicatele sînt, de foarte multă vreme, o forță de care trebuie să se țină seama, dar laburiștii sînt singurii care au reușit o conlucrare cu T.U.C. Redresarea economică manifestată în Marea Britanie în ultimul an este, de altfel, rezultatul acordului („contractul social") încheiat între guvern și sindicate. A fost redusă inflația, a sporit procentul de creștere economică, moneda națională și-a revenit, dar costul vieții s-a ridicat, în timp ce numărul șomerilor a rămas la fel de mare. Cei mai mulți membri ai sindicatelor sînt de părere că redresarea a avut loc pe seama categoriilor diverse de oameni ai muncii, sacrificiile consimțite în ultimii trei ani nefiind urmate de o îmbunătățire corespunzătoare a nivelului de trai. În acest fel, ultima limitare a sporirilor de salarii propusă de guvern nu mai poate fi acceptată. Dar, totodată, sindicatele nu doresc nici înlăturarea laburiștilor de la conducere, înțelegînd în litera sa mesajul de Anul Nou al premierului, în care se solicita „o acțiune responsabilă". Tot atunci, James Callaghan afirma că 1979 va fi „anul deciziei și înaintării", un an în care „poporului britanic i se cere să aleagă direcția pe care intenționează să o urmeze în anii '80". Multe — deciziile și alegerea direcției — vor depinde de felul în care se rezolvă actuala stare socială.

Stelian Țurlea

OTTAWA

„Urgențele inseparabile“ într-un an al alegerilor

Pierre Elliott Trudeau — căutarea unor „noi răspunsuri“ problemelor urgente

Cel mai tîrziu la începutul verii, se vor organiza alegeri generale. Mandatul actualului guvern expiră în iulie. Două teme vor alcătui, cu siguranță, campania electorală : economia și unitatea națională.

O analiză a vieții politice, economice și sociale din Canada — în special în împrejurări deosebite, cum sînt cele din acest an — reclamă, în mod firesc, luarea în considerare a cîtorva trăsături caracteristice, chiar definitorii, de ordin general, independente de partidul care deține puterea. În primul rînd, resursele minerale ale uriașului teritoriu canadian, nici măcar cunoscute în întregul lor, justifică o anume absență a dezbaterilor politice cu un caracter prea pronunțat pesimist în legătură cu dezvoltarea viitoare a țării, situație observabilă în cazul altor state occidentale. În al doilea rînd, ca urmare a resurselor substanțiale, dar și a unei politici economice flexibile, Canada a reușit să facă față recesiunii lumii occidentale mai bine decît alte țări. Desigur, — admitea P. E. Trudeau — „într-o lume interdependentă, n-am putut evita, la nesfîrșit, efectele recesiunii internaționale“ ; pe de altă parte, elementele de criză structurală, proprie sistemului capitalist, în sine, au determinat agravarea unor coordonate economice, dar nu în măsura întîlnită în alte țări ale Occidentului. În al treilea rînd, sistemul politic canadian se remarcă printr-o putere de decizie relativ mare a guvernelor provinciale, fapt care duce la limitarea acțiunilor guvernului federal. Nu puține sînt cazurile în care interesele, departe de a coincide, sînt chiar opuse. De altfel, chiar luna trecută, premierul Pierre Elliott Trudeau — fiind de părere că ar fi necesară o acțiune mai fermă din partea provinciilor contra inflației și șomajului — declara : „Nu vreau să trec greul asupra acestora, dar cine controlează prețurile, cine controlează salariile, cine controlează profiturile, în această țară ? În mod fundamental, provinciile“ ; (cifre : provinciile controlează aproximativ 85 la sută din economie, în timp ce impozitele sînt împărțite egal între provincii și Ottawa). Astfel, autoritatea provinciilor, exercitată pe mai multe planuri și, în special, în cel economic, face ca problemele unității să dobîndească dimensiuni și importanță aparte.

Este, în această ordine de idei, semnificativ un discurs al premierului canadian Pierre Elliott Trudeau, ținut, în urmă cu un an, la Clubul economic din New York, discurs în care afirma : „Sîntem o țară bogată — în resurse minerale, păduri, agricultură și ape ; în mările care ne înconjoară ; în vastele pămînturi nedezvoltate ; în industria pe care am construit-o ; în noua tehnologie ; și, înainte de toate, în oamenii care au demonstrat capacitatea de a depăși obstacolele din calea noastră. Dar există o problemă deosebit de dificilă care continuă să ne confrunte pe noi, canadienii. Nu se poate accepta ca planurile noastre economice să fie întunecate de actuala nesiguranță privind unitatea viitoare a țării. Sîntem angajați într-un dialog, adeseori confuz, uneori strident ; dar, prin el, urmărim, în mod deschis, noi răspunsuri“.

Aceste caracteristici generale — care se cer amintite într-un an al alegerilor, cum este 1979 — explică de ce două vor fi temele electorale majore și de ce premierul insistă, de mai mult timp, asupra a ceea ce el a numit „urgențele inseparabile“ : „întărirea Canadei prin consolidarea unității ei și unitatea Canadei prin întărirea economiei ei“.

1978 a fost marcat de evoluții economice, într-o măsură, contradictorii. Dacă s-ar căuta o dominantă, ar trebui spus că a fost anul declinului pronunțat al dolarului canadian, acesta atingînd nivelurile cele mai scăzute ale anilor '30 (valorînd aproximativ 84 cenți S.U.A.), cu toate că s-au cheltuit peste 4 miliarde dolari americani pentru stabilizarea cursului său. (În urmă cu două săptămîni, președintele Băncii regale a Canadei declara că intervenția guvernului în sprijinul monedei a avut, surprinzător, efectul contrar, determinîndu-i declinul). Nu s-a reușit elaborarea unui plan de redresare cu acordul tuturor provinciilor, încît, deși primul ministru federal și-a luat angajamentul unei rate a creșterii economice de 5 la sută, aceasta n-a fost îndeplinită. Creșterea reală, care se află sub nivelul din 1973, a determinat un procent al șomajului de 8,5 la sută („record între țările industrializate“, preciza revista „Problèmes économiques“). Inflația a oscilat în jurul a 6,4 la sută, iar deficitul bugetar a rămas enorm. Totuși, anumite planuri de austeritate, insistențele pentru sporirea investițiilor și o mai redusă dependență de materii prime și energie importate s-au soldat cu un anumit control, către sfîrșitul anului, al inflației și cu perspectiva unei „modeste redresări“ („Newsweek“). Crearea, la sfîrșitul lui noiembrie, odată cu remanierea guvernului, a Consiliului ministerial pentru expansiunea economică („cu scopul concentrării și consolidării eforturilor guvernului în vederea încurajării expansiunii economice în Canada“) a fost una dintre cele mai energice acțiuni ale cabinetului de la Ottawa în sensul unui control al stării economiei.

Perspectivele „modestei redresări“ din 1979 s-ar defini astfel : o creștere economică de aproximativ 4 la sută, promisiuni mari în domeniul energetic, întărire a comerțului exterior, relaxare în lupta antiinflaționistă, dar și menținere a șomajului ridicat, calificat de conferința premierilor provinciali (de la sfîrșitul lui noiembrie) ca avînd „proporții tragice“. Toate acestea înseamnă o neîmplinire a multor puncte din programul electoral, din 1974, al partidului liberal, neîmpliniri care nu pot fi puse doar pe seama conjuncturii economice internaționale, fără a aminti o anume uzură în modul de a răspunde problemelor țării. Partidul liberal se află la conducerea Canadei de 15 ani — ceea ce constituie o longevitate de excepție printre țările occidentale —, iar premierul Trudeau este personalitatea politică occidentală care se află de cel mai mult timp în această funcție (11 ani). Dar tocmai acestea au dus și la o anume „eroziune“ care reclamă înnoiri în modul de abordare a problemelor. Atenția pe care liberalii o acordă celei de-a doua „urgențe“ — unitatea națională și problema constituției — nu este lipsită de legături cu apropiatele alegeri generale și cu dorința frînării declinului înregistrat în opțiunile alegătorilor cu prilejul „parțialelor“ din octombrie trecut.

În mod tradițional, domeniile puterii provinciale sînt foarte ample în Canada, mergînd de la energie și resurse, la locuințe, consum și justiție. Încercarea guvernului federal, din ultimii zece ani, de a le reduce, a întîlnit împotriviri mari. Reforma constituției, propusă anul trecut, prin care se vor redefini competențele guvernelor provinciale, este delicată și amănunte se vor cunoaște, probabil, abia după conferința din 5—6 februarie însărcinată cu studierea propunerilor avansate de un comitet special de miniștri federali și locali. Cert este că se insistă, la toate nivelurile, pentru unitatea federației, cu adresă directă la situația din Québec. În noiembrie 1976, în această provincie francofonă a venit la putere un guvern care preconiza separarea de Canada, în urma unui referendum. După doi ani de controverse, se constată că termenii „separatism“ și „independență“ au dispărut, practic, din vocabularul liderilor politici, fiind înlocuiți cu formula „suveranitate-asociație“ care — explica premierul René Levesque în fața Adunării Naționale din Québec, în noiembrie — ar însemna autonomie completă pe plan politic, legată de o asociație economică cu celelalte provincii. Pierre Elliott Trudeau este, însă, de părere că aceasta pare a fi doar „o nouă tactică“, adevăratele intenții rămînînd tot cele separatiste. Este, în aceste condiții, firească insistența premierului asupra unității.

Din 264 locuri ale Camerei Reprezentanților, 135 aparțin partidului liberal condus de Trudeau, care poate guverna fără probleme ; 97 sînt deținute de partidul conservator progresist ; 17 — de partidul nou democrat, 9 — de partidul creditului social ș.a. Primele două grupări politice din opoziție, fie prin schimbări de lideri, fie prin răspunsuri imediate la tendințele actuale, par să fi cîștigat mulți noi sprijinitori, în timp ce lui Trudeau, liberalii îi solicită insistent înnoiri și „noi răspunsuri“. Programele electorale, care vor fi elaborate curînd, vor încerca, cu siguranță, să proiecteze, prin metode diferite, imaginea Canadei din viitorii cinci ani. Nu vor lipsi, însă, din programe, cele două „urgențe inseparabile“ care vor fi decisive în rezultatul alegerilor.

S. Ț.

Răspundem cititorilor

Consiliul O.N.U. pentru Namibia

Consiliul O.N.U. pentru Namibia a fost creat în 1967 de Adunarea Generală a Națiunilor Unite care a recunoscut în el singura autoritate legitimă abilitată să administreze, pînă la independență, teritoriul respectiv și să-l pregătească pentru acest eveniment. Adunarea Generală a adoptat această măsură după ce a ajuns la concluzia că Africa de Sud, care administra teritoriul de la sfîrșitul primului război mondial, nu s-a achitat de obiectivul fixat atunci cînd i s-a încredințat mandatul. Ca urmare, înaltul for al O.N.U. a decis să pună capăt mandatului Africii de Sud și să-și asume direct responsabilitatea administrării teritoriului. Dar s-a lovit de o serie de obstacole, în special atunci cînd Africa de Sud, pretinzînd că nu este răspunzătoare în fața O.N.U., a amenințat că va diviza teritoriul în „homelanduri" și a dat frîu liber aplicării politicii de apartheid și discriminării rasiale.

Numărul membrilor Consiliului — 11, la început — a ajuns la 18, în 1972, și la 25, în 1974. La ora actuală, sînt membre ale Consiliului următoarele țări : Algeria, Australia, Bangladesh, Botswana, Burundi, Chile, R. P. Chineză, Columbia, Egipt, Finlanda, Guyana, Haiti, India, Indonezia, Iugoslavia, Liberia, Mexic, Nigeria, Pakistan, Polonia, *România*, Senegal, Turcia, U.R.S.S. și Zambia. În 1976, Consiliul a fondat un institut pentru Namibia cu sediul la Lusaka, al cărui obiectiv este acela de a forma cadre namibiene și de a pune la dispoziția viitorului guvern namibian un centru de planificare.

Consiliul pentru Namibia se reunește de obicei la sediul O.N.U. de la New York. În ultimii ani, el a trimis misiuni în Africa, Europa și America Latină, care s-au consultat cu guvernele statelor membre pentru a obține tot ajutorul posibil în îndeplinirea obiectivului său. La nevoie, el organizează reuniuni speciale în Africa și are consultări cu statele „din prima linie" — Angola, Botswana, Mozambic, Tanzania și Zambia — sau cu alte țări africane. Cu ocazia uneia dintre reuniuni (1973), Consiliul a adoptat Declarația de la Lusaka în care a manifestat intenția de a spori ajutorul acordat SWAPO și luptei armate legitime pe care o duce în vederea eliberării și independenței Namibiei.

Ca urmare a responsabilităților ce-i revin, Consiliul pentru Namibia a promulgat, la 27 septembrie 1974, un decret asupra resurselor naturale ale Namibiei pentru ca acestea „să nu fie supraexploatate de particulari sau de societăți". Totodată, el stipulează, în termeni categorici, că „orice persoană sau societate care contravine obiectivului declarat al decretului în ce privește Namibia va trebui să plătească daune viitorului guvern al Namibiei independente".

Adunarea Generală a decis, în 1967, că noul Consiliu încredințează „sarcini executive și administrative pe care le consideră necesare unui Comisar al O.N.U. pentru Namibia, care va răspunde în fața Consiliului". La 11 iunie 1971, Biroul regional al Comisarului O.N.U. pentru Namibia și al Consiliului — care funcționa deja din noiembrie 1970 — a fost deschis oficial la Lusaka. Actualul comisar al O.N.U. pentru Namibia, Martti Ahtisaari, este finlandez și a fost numit de Adunarea Generală la recomandarea secretarului său general, în decembrie 1976, pentru o perioadă inițială de un an. La 4 noiembrie 1977, mandatul a fost prelungit.

În conformitate cu reglementările în vigoare, reprezentanții Organizației Unității Africane (O.U.A.) și ai Organizației Poporului din Africa de Sud-vest (S.W.A.P.O) participă la reuniunile Consiliului, în calitate de observatori.

Ca urmare a instrucțiunilor date de Adunarea Generală, Consiliul pentru Namibia are următoarele obiective prioritare : denunțarea prezenței ilegale a regimului sud-african, cît și a politicii de represiune pe care acesta o practică ; sprijinirea namibienilor, finanțînd programe de educație și formarea de cadre ; luarea de măsuri pentru a se asigura că statele membre aplică rezoluțiile O.N.U. privind Namibia și se conformează avizului consultativ al Curții Internaționale de Justiție, de la 21 iunie 1971, prin care a declarat, între altele, că prezența Africii de Sud în Namibia fiind ilegală, regimul de la Pretoria trebuie obligat să-și retragă imediat administrația din teritoriu ; cercetarea activităților și intereselor economice străine în Namibia, evidențiind ajutorul pe care-l primește regimul sud-african pentru a-și impune, în mod ilegal, prezența ; consultă guvernele statelor membre pentru a găsi mijloacele de presiune suplimentare pentru a constrînge Africa de Sud să se retragă din acest teritoriu ; reprezintă interesele namibiene în organizațiile și conferințele internaționale ; mobilizează în favoarea Namibiei toate organele internaționale existente ; reunește resursele Fondului O.N.U. pentru Namibia și asigură gestiunea lor.

Dumitru Constantin

S.U.A. Bugetul auster

Luni 22 ianuarie, președintele Jimmy Carter a înaintat Congresului bugetul pentru anul fiscal 1980, care începe la 1 octombrie a.c. și sfîrșește cu o lună înaintea alegerilor prezidențiale de anul viitor. Un buget pe care președintele însuși l-a calificat drept „auster" și care, cu siguranță, va constitui unul din punctele dezbaterii electorale viitoare.

Se propun cheltuieli federale de 531,6 miliarde dolari (o creștere de 7,7 la sută față de anul în curs, pentru a se compensa inflația) ; deficitul bugetar atinge 29 miliarde dolari, o substanțială reducere față de 37 miliarde în anul în curs și 49 miliarde în anul precedent. Dorința inițială a președintelui american de a se ajunge, în anii următori, la un buget echilibrat este menținută, Jimmy Carter precizînd că are „ferma intenție de a se ajunge la un astfel de buget imediat ce condițiile economice o vor permite".

Practic, apărarea este singurul domeniu care scapă economiilor impuse de lupta împotriva inflației și de apărare a monedei americane. La acest capitol se prevăd sporiri bugetare în termeni reali, cu 3 la sută, adică 122,7 miliarde dolari, destinate, potrivit mesajului prezidențial, „întăririi forțelor americane în cadrul N.A.T.O. și menținerii echilibrului strategic", elaborării unor studii pentru noi rachete balistice intercontinentale, continuării programelor rachetelor „Trident" și „Cruise". Drept consecință, cheltuielile sociale — învățămînt, sănătate, pensii etc. — care reprezintă jumătate din cheltuielile federale și care, întotdeauna, au fost sporite de președinții democrați, nu vor crește în termeni reali decît cu 1 la sută. Mai multe programe sociale vor fi reorganizate, pentru a se elimina abuzurile, nu a fost anunțată intenția vreunui program național de asigurări medicale, nu se prevăd reduceri de impozite, domeniului energiei i se acordă credite mai reduse, alocațiile pentru dezvoltarea regională și pentru lucrări publice sînt mai scăzute, 625.000 de locuri de muncă din sectorul serviciilor publice vor fi desființate, iar ajutorul pentru străinătate rămîne nemodificat. „În mod inevitabil, preciza J. Carter, vor trebui făcute sacrificii reale pentru controlarea inflației".

Bugetul pentru anul viitor este alcătuit pornind de la previziunile unei încetiniri a creșterii economice în acest an, care s-ar limita la 2,2 la sută, a unei inflații importante (7,4 la sută) și a unei sporiri a șomajului pînă la 6,2 la sută. Mesajul asupra „Stării Uniunii", prezentat marți de președinte, ale cărui detalii nu ne erau cunoscute la încheierea ediției, cuprinde precizări privind orientările fundamentale, în toate domeniile, ale Statelor Unite.

Primit în mod diferit de congresmeni — aprobare din partea reprezentanților cercurilor conservatoare și dezaprobare din partea legislatorilor liberali —, bugetul înaintat de președintele Carter va mai suferi, probabil, modificări în Congres, în timpul dezbaterii din luna mai și a aprobării finale din luna septembrie. Substanța sa nu va putea însă fi mult modificată : austeritate.

TURCIA

Criza internă și diversele strategii

— confruntarea guvern-opoziție —

La sfîrșitul anului trecut și începutul lui 1979, atmosfera politică din Turcia a resimțit din plin efectul tragicelor evenimente de la Kahramanmaras, puse la cale și conduse de către forțele de extremă dreapta. 106 morți, în numai două zile, și un număr mult mai mare de răniți. Guvernul premierului Bülent Ecevit a reacționat prin instituirea legii marțiale în 13 provincii ale țării, pe timp de două luni, dar principalele partide din opoziție (începînd cu Partidul Justiției, de centru-dreapta, continuînd cu Partidul Salvării Naționale, de orientare fervent islamizantă, și cu Partidul Acțiunea Naționalistă, de extremă dreapta) au cerut demisia lui. Motivele invocate : persistența violenței și terorismului (de care nu actualul guvern poate fi învinuit) și, cel puțin aparent, absența unor măsuri mai ferme de combatere a lor. Avînd în vedere responsabilitatea directă a forțelor de extremă dreapta în desfășurarea recentelor incidente, ca și a majorității celor anterioare, observatorii se îndoiesc, însă, că anihilarea violenței ar fi scopul lor principal.

După opinia premierului Ecevit, nu este întîmplător că evenimentele de la sfîrșitul anului trecut au avut loc în urma apelurilor la „rezistență" împotriva guvernului său, lansate de opoziția de dreapta. „Ceea ce nu s-a reușit prin moțiuni de cenzură, sublinia el, sau prin asasinarea unor personalități politice cunoscute, se încearcă, acum, prin recurgerea la provocări și prin exploatarea diferențelor dintre secte". De aceea, paralel cu măsurile întreprinse, printre apelurile sale cel mai insistent repetate în ultimele săptămîni, a fost acela la unitate, la faptul ca opoziția să înceteze a sprijini elementele teroriste. „Aș dori ca unele partide de opoziție să pună capăt recentelor lor campanii de provocare și apelurilor la rezistență".

Introducerea legii marțiale a fost urmată, se pare, de reducerea treptată a tensiunii. „Violența politică — arăta, recent, șeful guvernului — nu a fost bineînțeles complet anihilată, dar situația este relativ calmă". Totuși, mai mult sau mai puțin sporadic, diferite incidente au continuat. Două accidente de tren, survenite la interval de numai cinci zile, au fost puse în legătură cu eventualitatea unor acte de sabotaj. Cele șase tribunale militare — formate după instituirea legii marțiale — au început să judece primele procese.

Combaterea violenței politice și a terorismului — fenomene care însoțesc o criză social-economică acută — constituie, așadar, o preocupare esențială (poate cea mai importantă) a actualului guvern. Dar, nu singura. Și, împreună cu celelalte, la fel de dificilă.

O ANIVERSARE ȘI BILANȚUL EI. Evenimentele de la Kahramanmaras au coincis cu împlinirea unui an de la formarea celui de-al treilea guvern condus de Bülent Ecevit. „Tristă aniversare", menționa un comentator al agenției „France Presse", pentru un guvern „bine intenționat", care și-a propus soluționarea celor mai importante probleme ale Turciei actuale : să pună capăt anarhiei, violenței și terorismului ; să salveze o economie confruntată cu serioase dificultăți ; să amelioreze prestigiul Turciei în relațiile sale internaționale. Tristă, fără îndoială, dar cu o remarcă pe care același comentator o face : „Este adevărat că premierul Ecevit nu a avut o sarcină ușoară".

De la cele două guverne anterioare ale „Frontului naționalist" (timp de trei ani,

Premierul Bülent Ecevit : apel la unitate împotriva violenței

au făcut parte din acesta toate formațiunile de opoziție amintite la început, grupate în jurul Partidului Justiției), actualul guvern a moștenit, într-adevăr, o situație dramatică. O stare economică aproape falimentară, cu activitățile productive reduse la jumătate, o rată a inflației de aproape 50 la sută, datorii externe (unele cu scadență imediată) în valoare de 5 miliarde dolari, puține devize interne, o rată înaltă a șomajului. Și, bineînțeles, valul de violențe politice care însîngerează țara de aproape zece ani.

„În momentul cînd am preluat puterea — ne declara, recent, premierul Ecevit — Turcia trecea prin cea mai mare criză din istoria ei republicană". În opinia primului ministru, numeroasele contradicții, tensiuni și aspecte negative ale Turciei actuale s-ar datora, în special, unui ritm anarhic al creșterii economice, urmăririi unor obiective care depășesc posibilitățile reale ale țării, lipsei de atenție pentru unele sectoare, precum și nesoluționării tensiunilor sociale. Pe scurt, lipsei unui „echilibru al dezvoltării". „Există — menționa premierul, într-un alt interviu, acordat ziarului spaniol «El Pais» — o dezvoltare politico-istorică, iar, în ultimii ani, o puternică evoluție socială. Dar, în timp ce comunicațiile, bunăoară, au progresat mult, cu agricultura s-a întîmplat contrariul. Exodul de la sate la orașe provoacă dezechilibre, iar azi avem un milion de muncitori care lucrează în țările dezvoltate din Occident. În esență : dezvoltarea politică și socială este, la noi, mult superioară celei economice. O asemenea situație provoacă mari tensiuni sociale. Pentru a asigura viitorul, trebuie să echilibrăm dezvoltarea : este nevoie să facem ca economia noastră să treacă de la stadiul de decolare la cel de zbor". Referitor la strategia și obiectivele economico-sociale ale guvernelor care l-au precedat, premierul sublinia : „Guvernele turcești anterioare ar fi dorit să evite procesul de dezvoltare pentru a înlătura tensiunile sociale. Obiectivul nostru, dimpotrivă, constă în a armoniza diferitele domenii de evoluție, toate acestea în numele dreptății sociale, nu împotriva ei".

Sînt amintite, astfel, principalele opțiuni ale Partidului Republican al Poporului, condus de Bülent Ecevit, dar și dificultățile care s-au aflat în fața lui timp de un an. La acestea ar putea fi adăugate, desigur, faptul că, după criza energetică din 1973—1974, Turcia nu a adoptat măsurile socotite ca necesare pentru protejarea economiei sale, precum și tarifele ridicate, impuse în relațiile cu Piața comună. Așa cum se subliniază la Ankara, importurile costisitoare de petrol — necesare unui ritm de creștere de circa 7 la sută, în ultimii ani — au contribuit, între altele, la secătuirea rezervelor de devize ale țării, în condițiile în care resursele interne sînt limitate. Iar aceasta s-a reflectat în imposibilitatea efectuării unor noi importuri pentru activități productive esențiale. Dificultățile economice, considerabil sporite în ultimii ani, au determinat, pe de altă parte, ascuțirea contradicțiilor sociale, caracteristice unei „societăți în tranziție". Spre deosebire de un trecut mai îndepărtat, P.R.P. însuși nu mai privește acum societatea turcă la modul „monolitic", „unitar", adică în afara unor certe tensiuni și mutații. Există, fără îndoială, o anumită polarizare a diferitelor interese și tendințe politice în societatea Turciei contemporane, ceea ce ridică numeroase probleme, inclusiv de ordinul justiției sociale. O polarizare, care s-a manifestat prin sprijinul acordat orientării social-democrate, de centru-stînga, a P.R.P. la alegerile anticipate din vara lui 1977 și prin însăși formarea actualului guvern Ecevit, la sfîrșitul aceluiași an, ca urmare a „defecțiunii" unor deputați din Partidul Justiției ; dar și o anumită polarizare la dreapta eșichierului politic tradițional, evidentă prin activitatea Actiunii Naționaliste, condusă de Alpaslan Türkeș, care a intrat și în trecutele două guverne de „centru-dreapta". Prezența acestui partid și a Partidului Salvării Naționale la conducerea țării, în jurul Partidului Justiției, de orientare conservatoare, nu a rămas fără consecințe pe planul evoluției social-politice interne. Numeroși comentatori le-au acuzat, astfel, de a fi folosit puterea pe o bază partizană, împotriva tendințelor și ideilor inovatoare. Infiltrarea unor militanți ai Acțiunii Naționaliste în aparatul de stat continuă să creeze probleme importante actualului guvern. Violența însăși — atît de extremă dreapta, cît și de extremă stînga — este pusă de actualul premier pe seama unei atari orientări. „V-am explicat deja motivele tensiunilor existente în Turcia și atitudinea guvernelor care ne-au precedat — sublinia șeful guvernului, în amintitul in-

terviu acordat ziarului «El Pais». Aceste guverne au încercat să frîneze evoluția socială și au utilizat terorismul împotriva forțelor progresiste. Nu mă refer la toate partidele care au deținut înainte puterea, dar la unele, în schimb, da". „Ultranaționalismul — adăuga Ecevit — a căutat să tragă foloase... După părerea mea, *aceasta este cauza existenței organizațiilor teroriste. O asemenea mișcare a atițat tendințele teroriste ale anumitor fracțiuni de stînga și ale fasciștilor aparent de stînga*".

Cînd venea la putere, în urmă cu un an, actualul guvern a întrunit consensul comentatorilor, al unor largi pături ale populației, care au văzut în el singura forță capabilă să pună capăt situației existente, să oprească agravarea crizei, prin aplicarea unor reforme necesare. S-au înfăptuit aceste speranțe, pe parcursul unui an de guvernare P.R.P. ? După opinia comentatorilor, unele succese nu pot fi contestate, chiar dacă, în ce privește violența politică și terorismul, situația continuă să rămînă gravă. Mai ales pe plan economic, prin numeroase turnee peste hotare, dar și prin negocieri cu unele organizații și organisme internaționale (F.M.I., Banca Mondială, O.E.C.D., C.E.E.), premierul Ecevit și alte oficialități au încercat să obțină creditele necesare relansării activității productive, reprogramarea unor datorii contractate anterior și a căror scadență s-a apropiat. Negocierile cu F.M.I. au fost îndelungate și nu lipsite de dificultăți, în special datorită măsurilor de austeritate solicitate. În aprilie, Fondul Monetar a acordat Turciei un împrimut în valoarea de 450 milioane dolari ; totodată, au fost reprogramate unele datorii pe termen scurt și mediu. Pentru sprijinirea importurilor, Banca Mondială a acordat, în noiembrie, un credit de 150 milioane dolari și a acceptat să amîne cu cinci ani rambursarea de către Turcia a unor datorii externe în valoare de 5 miliarde dolari. Alte acorduri au fost încheiate cu țările din Europa occidentală

Măsurile aplicate, pe plan intern, în cadrul programului de austeritate economică, au determinat, însă, o triplă și severă devalorizare a lirei, înghețarea salariilor și reducerea ritmului de creștere. Dacă deficitul balanței de plăți a țării a fost redus la circa 2 miliarde dolari, rata inflației continuă să rămînă înaltă (peste 50 la sută), iar procentul șomajului să atingă 15 la sută din populația activă. O ameliorare mai netă a situației este așteptată abia pentru următorii ani, concomitent cu treptata repunere pe picioare a tuturor activităților productive. De altfel, la sfîrșitul lui 1978, prezentînd liniile generale ale celui de-al patrulea plan cincinal, pe perioada 1979—1983, guvernul stabilea următoarele obiective principale : creșterea produsului național brut cu 8 la sută anual, un spor mediu de 12 la sută al producției industriale și de 5 la sută al celei agricole. Nu întîmplător, investiții importante sînt alocate sectorului energetic, concomitent cu măsurile pentru dezvoltarea cooperativelor agricole (sector în care se află peste jumătate din populația activă a țării) și pentru sporirea exporturilor. Cu alte cuvinte, se urmărește atît ameliorarea situației din unele sfere productive greu afectate de actuala criză, cît și soluționarea unor probleme economico-sociale (șomajul, lipsa de atenție față de contradicțiile satului, creșterile repetate de prețuri) care alimentează tensiunile interne și violența.

Măsurile întreprinse pe plan economic constituie, fără îndoială, o parte a acțiunii generale a guvernului. Este evident, astfel, că sprijinul acordat Turciei (membră a NATO, cu problemele cunoscute ale „flancului" său sudic), de către unele țări occidentale, se datorează atît relațiilor tradiționale cu ea, cît și importanței sale strategice. Nimeni nu contestă că problemele Turciei s-au aflat, anul trecut, printre preocupările aliaților occidentali, mai ales în contextul schimbărilor survenite în regiune. Ridicarea embargoului asupra livrărilor de arme americane către această țară, ca și negocierile actuale pentru redefinirea statutului bazelor străine de pe teritoriul ei au pornit de la asemenea considerente.

Răspunzînd repetatelor apeluri ale lui Ecevit, participanții la recenta reuniune de la Guadelupa au hotărît, în principiu, instituirea, sub controlul O.E.C.D. sau F.M.I., a unui „fond de urgență" destinat Turciei. Mărimea lui — sensibil scăzută față de doleanțele Ankarei — este apreciată la 750 milioane dolari. Inclusiv asistența militară. Dar și unele fonduri destinate relansării economiei.

Redimensionarea relațiilor externe ale țării, practic „înghețate" în momentul preluării puterii de către acțualul guvern, s-a vădit, pe de altă parte, prin tendința de dezvoltare a colaborării bilaterale reciproc avantajoase cu statele socialiste vecine, printr-o anumită deschidere spre mișcarea de nealiniere, ca și prin încurajarea raporturilor cu statele arabe. Blocate continuă să rămînă, în ciuda contactelor și unor evoluții care au trezit speranțe, situația din Cipru și starea relațiilor cu Grecia, vecină a Turciei și membră a aceleiași alianțe militare.

Sintetizînd acțiunile întreprinse în aceste domenii, premierul Ecevit ne declara : „Am revitalizat relațiile internaționale ale Turciei, pe un spectru mai larg și în mod echilibrat. Am început să luăm măsuri pentru a pune economia pe picioare și pentru a grăbi procesul eliminării crizei". Incontestabile, măsurile amintite se coroborează, însă, cu ezitarea în adoptarea unor acțiuni mai ferme pe plan social, ca și cu lipsa de succes în combaterea violenței.

JOCUL ALTERNATIVELOR. Venit la putere în condițiile amintite, actualul guvern s-a bucurat de sprijinul unui larg evantai al forțelor sociale din Turcia. Păturile nevoiașe, clasa muncitoare, puternica centrală sindicală DISK, funcționarii publici și chiar sectoare ale marii finanțe au investit, din diferite puncte de vedere, speranțe în acțiunea lui. Dificultățile multiple, ca și succesul doar parțial al măsurilor întreprinse, au determinat, însă, îndepărtarea unor sectoare ale populației, supuse ridicării continue a costului vieții. Pe de altă parte, perspectiva unei guvernări social-democrate mai îndelungate, cu eventuale șanse de reușită, a determinat, de la bun început, promovarea unei veritabile „strategii destabilizatoare" de către forțele de dreapta și extremă dreapta, favorabile unei „reamestecări a cărților" și chiar unui regim autoritar. Promotorul principal al acestor tendințe rămîne, fără îndoială, Partidul Acțiunea Națională, condus de ex-colonelul Alpaslan Türkeș. „Umbra colonelului", menționa „L'Unità", se întinde peste majoritatea incidentelor sîngeroase din ultimul an. Ultranaționalist, cu vederi de extremă dreapta, el nu-și ascunde simpatia pentru regimurile autoritare, fiind partizanul intervenției deschise a militarilor în viața politică a țării. Strategia haosului și tensiunii interne și-a găsit următoarea deviză : „Trebuie făcut totul ca actualul guvern să cadă". La dreapta evantaiului politic turc, se află, de asemenea, Partidul Salvării Naționale, de orientare musulmană sunnită și cu adepți în păturile rurale. Acțiunea lui nu exclude exploatarea disensiunilor confesionale și etnice, primele între sunniți (adepți ai profetului Mohammed) și șiiți sau alewiți (aceștia îl recunosc întemeietor de drept al islamismului pe nepotul profetului, Ali), celelalte între kurzi și turci. Aceasta, mai ales în regiunile orientale ale țării, unde este situat și orașul Kahramanmaras (tulburările de aici au îmbrăcat o haină confesională).

O situație particulară pe scena politică turcă ocupă Partidul Justiției, condus de Suleyman Demirel, care s-a aflat la conducerea Turciei mai mulți ani. Situat la centru-dreapta, ca orientare politică, el dorește, fără îndoială, să revină la putere, eventual prin organizarea de alegeri anticipate. Alianțele încheiate în ultimii ani cu Partidul Salvării Naționale și cu Acțiunea Națională nu au fost prea fericite, ele conducînd la criza amintită. Acum, Partidul Justiției reproșează Partidului Republican al Poporului mai ales insuccesul pe planul securității interne, de unde și moțiunea de cenzură depusă în Parlament și respinsă la începutul anului.

Criza economico-socială, contradicțiile și tensiunile existente între diferitele forțe politice au avut ca efect continua ascensiune a spiralei violenței în ultimul an. Totalul victimelor ar fi de peste 800 de persoane, potrivit surselor oficiale, dar, după ultimele incidente, se pare că numărul lor trece de 1 000. Prin urmare, circa trei victime pe zi ! Situația este într-adevăr dificilă, și numeroși comentatori au exprimat temerea ca nu cumva forțele armate să fie tentate a interveni în viața politică a țării. Deocamdată, împotriva voinței sale deseori afirmate, premierul Ecevit a fost silit să recurgă la aplicarea legii marțiale, ceea ce, în principiu, creează o situație pe care forțele de extremă dreaptă încearcă să o exploateze în propriul interes. O inițiativă similară a condus, în intervalul 1971—1973, la instaurarea unui guvern militar, sub patronajul stării de asediu. Totuși, cei mai mulți comentatori se îndoiesc că aceasta ar fi o alternativă reală și viabilă la actuala situație din Turcia. În context, este de menționat fidelitatea militarilor, recent reafirmată, față de instituțiile democratice. Cursul exenimentelor pare să fie, așadar, mai curînd semnalul de alarmă pentru cei care văd în el simptomele unei ascuțiri a contradicțiilor interne, a strategiei deliberate a diferitelor forțe de dreapta de a promova haosul și dezordinea. Dacă viitorul rămîne în bună măsură imprevizibil, mulți consideră, însă, că șansele de succes ale politicii actualului guvern vor depinde de concretizarea unor reforme democratice, unitare, care să se bucure de sprijinul maselor, ca și de deznodămîntul luptei împotriva violenței.

I. Madoșa

Pe străzile Istanbulului, după instituirea legii marțiale

Trei decenii de la semnarea primului tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală între România și Polonia

Eveniment memorabil în cronica prieteniei româno-polone

Popoarele României și Poloniei aniversează, în aceste zile, un eveniment memorabil în analele relațiilor lor prietenești. Se împlinesc treizeci de ani de la semnarea primului Tratat româno-polon de prietenie, colaborare și asistență mutuală — act politic de înaltă semnificație și cu largi repercusiuni pozitive asupra dezvoltării multilaterale a raporturilor dintre cele două țări și popoare.

Preocuparea constantă și consecventă pentru întărirea și adîncirea continuă a prieteniei, alianței și colaborării multilaterale cu toate țările socialiste constituie — după cum este binecunoscut — elementul fundamental al politicii țării noastre în domeniul vieții internaționale. Promovînd neabătut o asemenea politică, militînd permanent în acest sens, partidul și statul nostru acționează în conformitate deplină cu interesele fundamentale ale poporului român, în spiritul întăririi unității și coeziunii țărilor socialiste, al cauzei generale a socialismului și păcii. În acest context, se situează dezvoltarea prieteniei și solidarității internaționale cu poporul polonez, cu Republica Populară Polonă, evoluția ascendentă a relațiilor de colaborare, pe multiple planuri, româno-poloneze.

Avînd rădăcini adînci în trecutul istoric, legăturile reciproce de prietenie, tradiționalele schimburi de valori materiale și culturale dintre popoarele noastre s-au întărit în lupta seculară dusă de aceste popoare pentru apărarea și afirmarea ființei lor naționale, pentru libertate, progres și o viață mai bună. Ele și-au găsit o luminoasă expresie în acțiunile solidare desfășurate vreme îndelungată de partidele comuniste, de forțele revoluționare din cele două țări împotriva exploatării și asupririi, împotriva imperialismului și fascismului, pentru apărarea intereselor fundamentale ale oamenilor muncii, în eforturile lor consecvente pentru consolidarea și amplificarea bunelor relații dintre popoarele noastre. Avînd un astfel de trecut, aceste relații au căpătat noi dimensiuni, ridicîndu-se pe un plan superior, în anii fertili ai socialismului.

Consfințind acest nou tip de relații, Tratatul încheiat la 26 ianuarie 1949 a constituit o temelie puternică și un instrument eficient pentru întărirea și aprofundarea lor pe cele mai diverse planuri. În perioada ce a urmat, relațiile de colaborare dintre România și Polonia, stimulate de prevederile tratatului și întemeindu-se pe acestea s-au amplificat și diversificat continuu pe tărîm economic, politic, tehnico-științific, cultural și în alte domenii.

De-a lungul anilor, ca urmare a rezultatelor dobîndite de cele două țări în dezvoltarea forțelor de producție, în modernizarea industriei și sporirea întregului potențial economic, a succeselor repurtate în toate sectoarele vieții sociale, colaborarea reciprocă a înregistrat creșteri substanțiale atît pe plan cantitativ, cît și calitativ.

Dezvoltînd, în condițiile actuale, prevederile înscrise în Tratatul din ianuarie 1949, pornind de la realizările ambelor popoare în construcția socialismului, de la stadiul la care au ajuns raporturile între ele, ținînd seama de schimbările petrecute în viața social-politică europeană și în lume, Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală între Republica Socialistă România și Republica Populară Polonă, semnat la 12 noiembrie 1970, a creat o puternică bază juridico-politică pentru extinderea, întărirea și adîncirea cooperării româno-poloneze, a stabilit cadrul și coordonatele de bază ale dezvoltării sale în continuare.

Forța și viabilitatea prevederilor înscrise în acest document de deosebită însemnătate pentru raporturile româno-poloneze rezidă în comunitatea orînduirii sociale a celor două țări, în identitatea țelurilor și aspirațiilor lor fundamentale, în dorința celor două popoare de a coopera activ pe drumul socialismului, progresului și păcii.

Reflectînd hotărîrea ambelor țări de a dezvolta și mai mult colaborarea multilaterală, reciproc avantajoasă, în interesul dezvoltării cu succes a construcției socialiste, Tratatul a dat, în același timp, expresie principiilor ce caracterizează relațiile de tip nou dintre statele socialiste. În acest fel, prevederile Tratatului corespund pe deplin intereselor fundamentale ale fiecăreia dintre cele două țări, năzuințelor popoarelor român și polonez de a trăi în bună vecinătate și prietenie, de a se ajuta reciproc în opera de făurire a noii societăți, de a contribui, totodată, la întărirea forței sistemului mondial socialist, la triumful cauzei progresului și păcii în Europa și în lume.

Tratatul a consemnat voința României și Poloniei de a contribui în continuare la dezvoltarea prieteniei și colaborării multilaterale dintre statele socialiste, la întărirea unității și coeziunii sistemului socialist mondial.

În același timp, noul Tratat este menit să joace un rol pozitiv în contextul eforturilor pentru zădărnicirea politicii imperialiste, pentru preîntîmpinarea unei noi conflagrații mondiale, pentru apărarea libertății și independenței popoarelor, a dreptului lor imprescriptibil de a-și decide singure destinele.

Un rol hotărîtor în întărirea legăturilor dintre România și Polonia pe toate planurile îl au dezvoltarea raporturilor de solidaritate și colaborare dintre Partidul Comunist Român și Partidul Muncitoresc Unit Polonez, care conduc destinele celor două națiuni. Faptele atestă cu putere însemnătatea deosebită a întîlnirilor și convorbirilor, devenite tradiționale, dintre tovarășii Nicolae Ceaușescu și Edward Gierek, dialogul dintre cei doi conducători, soldat întotdeauna cu rezultate deosebit de rodnice, constituind factorul determinant al amplificării continue a raporturilor multilaterale româno-polone. Măsurile pe linia intensificării colaborării dintre țările, partidele și popoarele noastre, convenite cu prilejul vizitei efectuate anul trecut în Polonia de către tovarășul Nicolae Ceaușescu — precedată de vizita similară în țara noastră a tovarășului Edward Gierek — au deschis noi orizonturi întăririi ansamblului relațiilor româno-polone, în interesul construirii socialismului și comunismului în cele două state prietene, al cauzei generale a socialismului și păcii în lume.

Se poate afirma cu deplină certitudine că în dezvoltarea prieteniei și conlucrării româno-polone își găsesc reflectare marile posibilități pe care le oferă noile principii de relații, profund constructive — ale egalității în drepturi, respectării independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc și întrajutorării tovărășești care, consacrate în Tratatul de prietenie, colaborare și asistență mutuală și în Declarația comună, semnată în 1977 la nivel înalt, constituie temelia durabilă, statornică a raporturilor noastre reciproce.

Adîncirea prieteniei și colaborării româno-polone își are un trainic suport material în colaborarea economică dintre țările noastre. Schimburile economice, al căror volum s-a dublat în ultimii ani, vor cunoaște o nouă sporire în actualul cincinal. Totodată, se extind formele superioare de conlucrare, îndeosebi cooperarea în asemenea domenii importante pentru dezvoltarea forțelor de producție cum sînt metalurgia, chimia, agricultura, cercetarea științifică, aplicarea în producție a cuceririlor științei și progresului tehnic.

Se dezvoltă, de asemenea, conlucrarea între organele de stat, organizațiile de masă și oamenii muncii din țările noastre, schimburile de experiență și întrajutorarea în variate domenii ale construcției socialiste.

Pe planul politicii internaționale, România și Polonia acționează împreună pentru înfăptuirea securității în Europa, depun eforturi, împreună cu celelalte țări socialiste, cu forțele progresiste, democratice, antiimperialiste, pentru consolidarea păcii și înfăptuirea năzuințelor de progres ale popoarelor.

Cu prilejul aniversării a trei decenii de la încheierea primului Tratat de prietenie, colaborare și asistență mutuală între România și Polonia, poporul român transmite un cald salut frățesc poporului polonez, îi urează din toată inima noi izbînzi în activitatea sa creatoare, sub conducerea P.M.U.P., pentru înflorirea mai departe a Poloniei populare, pentru triumful țelurilor socialismului, progresului și păcii.

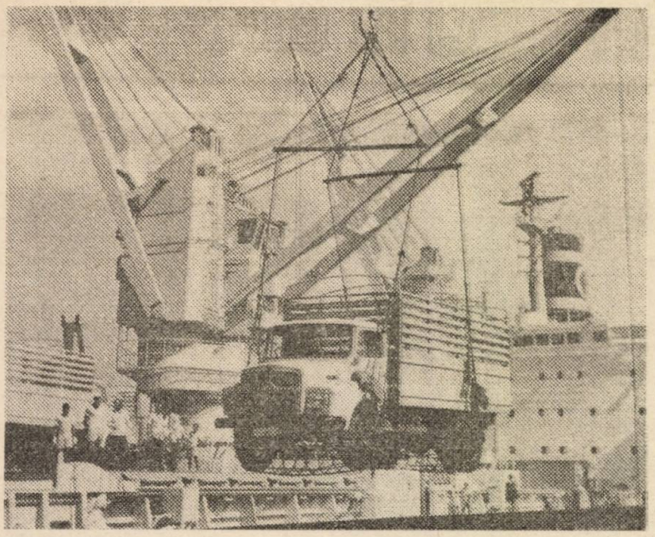

Construcțiile de mașini — un sector al economiei indiene care a obținut certe succese în anii din urmă

←

Calcutta, un oraș indian în plină expansiune

→

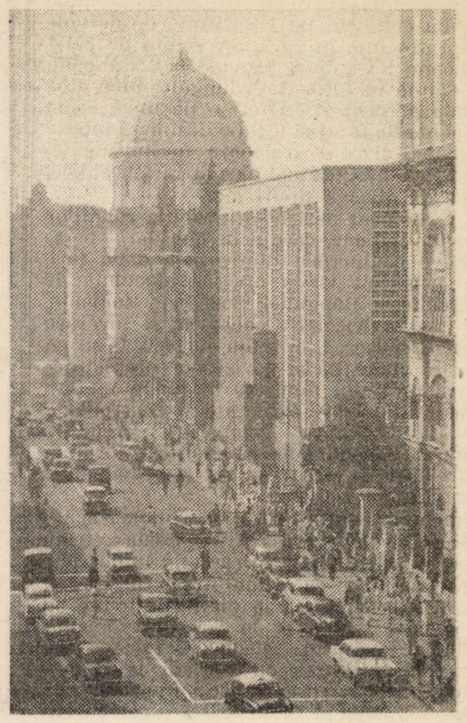

INDIA — profil economic

Liviu D. Radu

India, țara despre care, din cele mai vechi timpuri, s-au țesut legende, este rezultatul unui amalgam de civilizații care s-au succedat de-a lungul secolelor. În același timp, ea prezintă lumii chipul unui stat tînăr — renăscut după o îndelungată stăpînire colonială —, aflat în plină dezvoltare prin efortul colectiv al harnicului și talentatului său popor.

Entitate geografică distinctă, India a beneficiat de condiții ideale pentru formarea acelei individualități proprii ce se degajă din modul de viață și gîndire al locuitorilor săi. În pofida varietății etnice, populația și configurația sa culturală vădesc o strînsă unitate spirituală, plămădită de-a lungul numeroaselor secole de convietuire, unitate întărită în lupta comună pentru libertate și eforturile depuse pe calea progresului economic și social.

Reluîndu-și, în 1947, locul printre națiunile libere ale lumii, India a pășit pe calea dezvoltării planificate, urmărind transformarea economiei de tip colonial într-o economie multivalentă, de sine stătătoare, cu o industrie dezvoltată și o agricultură modernă. Valorificarea superioară a bogățiilor naturale prin intesificarea eforturilor proprii, prin mobilizarea tuturor resurselor interne, dezvoltarea industriei, cu accent deosebit pe industria grea, sînt direcțiile prioritare de acțiune. În anii independenței, au luat naștere noi ramuri industriale, inexistente în trecut, ca metalurgia, mașini-unelte, construcțiile de nave, extracția și prelucrarea țițeiului, petrochimia, energia atomică. Ele marchează avansul țării pe calea consolidării independenței naționale și a progresului economic și social.

Cu ceva mai mult de două decenii în urmă, India încă mai depindea de importuri pentru satisfacerea nevoilor de bunuri industriale de larg consum, ca și de mașini și echipamente pentru tînăra sa industrie. În prezent, realizările sale sînt evidente în toate domeniile. Industria satisface piața internă și pătrunde tot mai mult în sfera schimburilor internaționale cu bunuri de înaltă calitate, la nivelul tehnicii mondiale.

Creșterea reală a produsului național brut, în cursul exercițiului financiar 1979—1980, va fi — potrivit cifrelor planificate — de 4,7 la sută. În 1978, producția industrială a Indiei s-a dezvoltat într-un ritm de 7 la sută, iar, pentru 1979, se preconizează o creștere a sa de pînă la 8—10 la sută, mai ales în domeniul industriei prelucrătoare. Sporul de producție în industria extractivă va fi în jur de 5 la sută. După intrarea în funcțiune a capacităților aflate în faza finală de execuție, producția de energie electrică, legată direct de cerințele tot mai mari ale industriei, va crește cu 13 la sută. Pentru a ilustra progresul înregistrat de India în această direcție este suficient să menționăm că, dacă luăm doar capacitățile energetice puse în funcțiune pe parcursul unuia din ultimii ani, se echivalează producția de energie electrică generată în țară în 1947.

La rîndul ei, agricultura va trebui să asigure cantitatea de cereale necesară acoperirii integrale a consumului populației, astfel încît să nu mai greveze rezervele de devize ale țării. În cursul anului 1978, producția agricolă a crescut cu 11—12 la sută, atingînd un volum de 125 milioane tone. Măsurile preconizate pentru viitor vor soluționa problemele legate de penuria produselor alimentare, în perioadele nefavorabile, prin producția internă, deschizîndu-se, astfel, o nouă etapă în modernizarea agriculturii. De altfel, politica economică adoptată de actualul guvern indian acordă, în cadrul planului cincinal 1978—1983, o atenție deosebită, prioritară dezvoltării agriculturii. Aproape jumătate din fondurile ce urmează a fi investite de către stat sînt destinate sectorului agricol. Este preconizată extinderea suprafețelor irigate, folosirea intensivă a soiurilor cu randamente superioare, dezvoltarea rețelei de drumuri în mediul rural, racordarea de noi localități rurale la sistemul național de distribuție a energiei electrice etc.

Dezvoltării agriculturii i se acordă o atenție deosebită în cadrul politicii economice adoptate de actualul guvern

Fără îndoială că India, țară în curs de dezvoltare, mai are de făcut față multor probleme, unele din ele urmări ale stăpînirii coloniale, altele — ale crizelor care se manifestă în diverse sectoare ale economiei mondiale. Totuși, prin extinderea vînzărilor de produse finite pe piața mondială și reducerea importurilor de petrol și produse agroalimentare — în condiții în care, în conjunctura comercială internațională, nu vor interveni schimbări defavorabile — se are în vedere o menținere a ritmului de dezvoltare planificat și realizarea programului de investiții.

Dezvoltarea și diversificarea continuă a structurii economice a Indiei, participarea sa tot mai activă la diviziunea internațională a muncii au creat noi posibilități de intensificare a legăturilor comerciale cu numeroase țări dezvoltate, cu țările socialiste, cu celelalte țări în curs de dezvoltare.

Relațiile româno-indiene, stabilite la nivel diplomatic în 1948, s-au dezvoltat ascendent și multilateral, în interesul celor două popoare și al cauzei păcii și colaborării internaționale. De-a lungul anilor, ele au fost stimulate de contactele și schimburile de delegații la toate nivelurile, prilej de mai bună cunoaștere reciprocă, de folosire intensă a tuturor posibilităților de cooperare, oferite de economiile în plină dezvoltare ale celor două țări.

Participarea specialiștilor români la dezvoltarea industriei petroliere a Indiei — de la forarea primei sonde la Jawalamukhi, în 1958, la construcția în cursul ultimilor ani, alături de Franța și India, a rafinăriei de la Haldia — reprezintă numai unul din exemplele concrete de cooperare reciproc

avantajoasă între cele două țări. În același timp, schimburile comerciale româno-indiene au cunoscut un ritm rapid de dezvoltare, atingînd, în 1977, un volum de 291,4 milioane lei valută, față de 89,7 milioane lei valută în 1960. De-a lungul anilor, România a furnizat Indiei — pe lîngă echipamente de foraj și utilaje destinate industriei petroliere — tractoare, mașini-unelte, rulmenți, produse chimice și farmaceutice, nave de diverse tipuri etc.

Un moment decisiv în evoluția relațiilor româno-indiene, care a deschis largi perspective conlucrării dintre cele două țări, l-a constituit vizita oficială efectuată de președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, și tovarășa Elena Ceaușescu, în India, în 1969. În urma acestei vizite, ca și a vizitelor președintelui și primului ministru al Indiei în țara noastră, au fost explorate și concretizate noi posibilități de colaborare ; relațiile româno-indiene s-au diversificat tot mai mult, fiind investite cu noi și remarcabile dimensiuni.

În cursul anului 1978, președintele Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu au făcut o scurtă vizită în capitala Indiei, unde s-au întîlnit cu primul ministru Morarji Desai. Referindu-se la discuțiile avute cu premierul indian și la relațiile româno-indiene, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** declara la întîlnirea cu ziariștii la Delhi : **„Am constatat cu satisfacție, împreună, că între România și India există o colaborare bună... Am ajuns împreună la concluzia că trebuie intensificate eforturile pentru realizarea unei politici de respect al independenței fiecărei națiuni, de soluționare a problemelor pe calea tratativelor, pentru realizarea dezarmării și în primul rînd a dezarmării nucleare, pornind de la faptul că omenirea are nevoie de pace pentru a se putea consacra dezvoltării economico-sociale, bunăstării și fericirii fiecărei națiuni. Am discutat, de asemenea, despre problemele subdezvoltării și realizării noii ordini economice internaționale".**

Aceste mari probleme, care preocupă, deopotrivă, toate popoarele lumii, formează substanța conlucrării strînse dintre reprezentanții României și Indiei în cadrul Organizației Națiunilor Unite, al „Grupului celor 77", în mișcarea de nealiniere, în vederea afirmării tot mai puternice, în practica internațională, a noilor principii de colaborare și pace.

Procesul de adîncire a prieteniei și conlucrării româno-indiene are o temeinică bază materială în colaborarea economică tot mai amplă în ultimii ani între cele două state. Potențialele lor economice, în continuă creștere, asigură un cîmp larg de desfășurare a colaborării și cooperării reciproc avantajoase. Mărturiile, în acest sens, sînt multiple. De pildă, la încheierea vizitei întreprinse recent, în țara noastră, referindu-se la legăturile economice româno-indiene, Biju Patnaik, ministrul oțelului și minelor al Indiei, sublinia : „Întreaga noastră cooperare este animată de spirit prietenesc. În termeni concreți, proiectele noastre de colaborare se vor finaliza printr-un volum sporit al schimburilor dintre țările noastre, și sînt convins că aceasta va fi în beneficiul nostru, al tuturor".

Dorința celor două popoare de a colabora spre binele lor și al cauzei cooperării și destinderii în întreaga lume, voința politică a celor două țări de a contribui, laolaltă cu celelalte state ale lumii, la edificarea noii ordini economice și politice internaționale oferă un cîmp larg de acțiune, de fructificare a marilor disponibilități existente în dezvoltarea continuă a raporturilor româno-indiene.

REPORTAJ PE GLOB

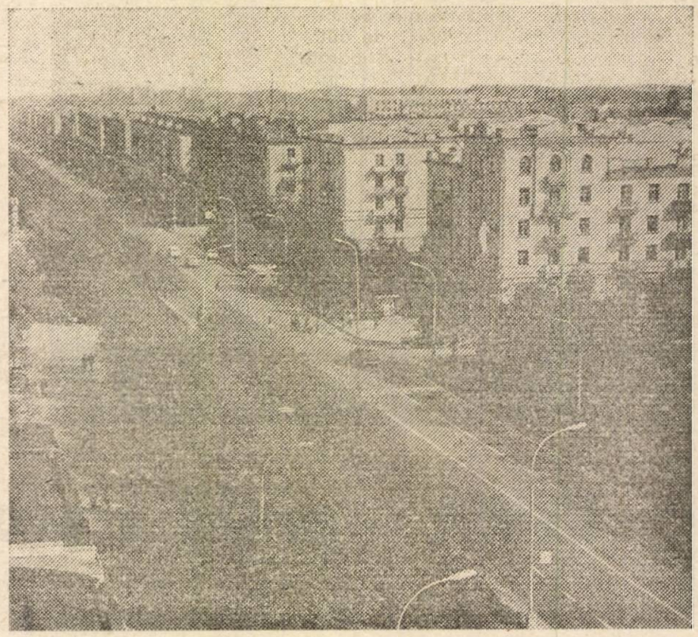

Una din principalele artere ale capitalei Kabardin - Balkare, Nalcik

Oameni din Caucaz

George Serafin

Privind cu sfială ce te cuprinde în fața necunoscutului, pare pămînt de legendă. În amurgul incert, călărețul kabard profilat pe orizontul sur, ce se confundă cu înălțimile caucaziene, te duce cu gîndul la veacuri pe care dacă istoria le-a trăit cîndva, aceasta s-a întîmplat de mult. Prin ce miracol grăbitele ape ale Ceghem-ului sînt albastre, așa cum e și cascada ce nu se prăvălește într-o cădere compactă și masivă, ci în șuvoaie cînd verticale, cînd oblice, cînd în delicate șerpuiri ce îmbrățișează strîns stînca ? Cum reușește acest munte arămiu să pară de neimblînzit, deși telefericele te urcă pînă aproape de cununa înzăpezită a vulturului bicefal, încremenit și rece, care este Elbrus ? Între două mări spre care același lanț al Caucazilor își mină coamele din ce în ce mai domoale, kabarzii și balkarii și-au ales ca vatră imediata vecinătate a celui mai semeț și enigmatic sfredelitor de ceruri, același Elbrus. Și cînd îi întîlnești astăzi, acești oameni, care au fost unii munteni, alții cîmpeni, îți demonstrează că buna înțelegere ce le-a însoțit secole de-a rîndul coexistența a fost îmbogățită de un nou gînd și o nouă năzuință comune — acelea de a face din republica lor sovietică socialistă autonomă o țară înfloritoare, în pas cu marile transformări înnoitoare pe care le cunosc și alte popoare ale aceleiași patrii — Uniunea Sovietică.

Sînt 400 de ani de cînd kabarzii și balkarii s-au alăturat Rusiei. Sînt totuși numai 60 de ani de cînd s-au smuls din cătușele feudalismului. Sînt anii în care au învățat pentru prima oară să scrie și să citească în propria lor limbă, să aibă o universitate națională, să se mîndrească cu savanții și minerii, cu scriitorii și metalurgiștii, cu artiștii și inginerii lor. Nu sînt mulți. Abia dacă depășesc 650 000. Întîlnindu-i, apropiindu-te de ei, schimbînd cu ei gînduri despre bucurie și tristețe, despre rău și despre bine, despre viață și idealuri, despre muncă și dragoste, realizezi din nou, la înalte și autentice cote de veridicitate, că ceea ce dă unei națiuni supremația ei calitate este suma virtuților umane ce caracterizează pe fiecare dintre fiii ei. A fost oare șansa semnatarului acestor rînduri de a întîlni la Nalcik pe Iurii Hanagovici Șurdumov, în alte orașe și sate pe Kung Adameevici Djappuev și pe Galina Feodorovna Iziumskaia, pe Kokov Valerii Muhamedovici și pe Sarakov Hasan, pe atîția și atîția alții, care au făcut din scurta noastră călătorie în republica lor o neîntreruptă și emoționantă întîlnire cu prietenia și ospitalitatea, cu stima, dragostea și interesul pentru poporul român și năzuințele sale de propășire în pace și bună înțelegere cu toate popoarele lumii ? Dacă a fost o șansă, aceasta va fi și șansa oricărui alt român ce vizitează Republica Kabardină-Balkară, va fi șansa oricărui prieten al popoarelor acestei țări.

Este poate ciudat că, în pofida unor diferențe tipologice, oamenii de aici se aseamănă atît de mult între ei ca temperament, ca manieră de exteriorizare, pentru a nu mai vorbi de modul lor de a gîndi și a simți. Păstrîndu-le diferențele în înfățișare, istoria le-a atenuat pînă aproape de dispariție deosebirile în conformația spirituală. Ne gîndim bineînțeles la esență, la filozofia pe care ei o împărtășesc în raport cu viața, mai corect spus cu înțelegerea rostului vieții și în înfruntarea cu problemele de viață. Dar cum altfel s-ar putea întîmpla atunci cînd, vreme de secole, trăiești același destin, cînd ești hotărît să-ți croiești, împreună, un nou destin ?

De peste șase decenii, kabarzii și balkarii își desfășoară și consolidează un destin unic, socialist. Cînd în cîmpia Malaia Kabarda sau în stepele Prikumskie unii seceră grîul, pe crestele muntoase se topesc zăpezile, iar cirezile de vite și turmele de oi pornesc spre pășunile proaspăt înverzite. Cînd în regiunile din răsărit se culeg strugurii, în cele din apus începe cositul fînului. Dar fie că e vorba de Nalcik și raioanele de cîmpie sau de Tîrnăuz

și așezările montane, industria își desfășoară pretutindeni, ritmic și calm, activitatea tot mai pronunțat prioritară. Cele peste 130 de mari întreprinderi cît numără republica realizează o producție depășind un miliard de ruble. Din produse electrotehnice, construcții de mașini, chimie. Aproape 50 de țări din întreaga lume achiziționează de aici wolfram și molibden, mașini-unelte, mijloace de automatizare, instrumente cu diamant, aparate Roentgen și altele, multe altele. Dacă produsele de acest gen au calitatea acelora provenind din podgorii, nu este deloc surprinzătoare atracția pe care o prezintă pentru importatorii străini.

Industria s-a implantat peste tot. Dar economia republicii este mult mai vastă. Dacă din cei 12 500 kmp, cît numără teritoriul ei, o treime este acoperită de munți și o altă treime de dealuri împădurite, restul revine colinelor domoale și cîmpiilor înalte. Străbătute de riuri, dintre care cel mai important este Terekul care își varsă apele în Caspica, aceste zone sînt dedicate agriculturii. Republica Kabardină-Balkară a obținut, încă în 1934, Ordinul Lenin pentru succesele obținute în colectivizarea agriculturii. Aproximativ 5 000 de tractoare și tot atîtea alte mașini lucrează, astăzi, pe ogoarele celor 70 de colhozuri și 54 de sovhozuri ale republicii. Străbați întinsele sate ale regiunii de cîmpie — între 4 și 6 mii de locuitori fiecare — și admiri curățenia spațioaselor case. Deseori, faci o haltă și ești invitat într-o ceșcă pentru a te răcori cu un kefir sau, dimpotrivă, pentru a te încălzi cu o votcă. Bucuria gazdei de a te avea ca oaspete se manifestă simplu și convingător. Ești întrebat de sănătate, de familie, de prieteni cu interesul ce se arată doar unor prieteni apropiați. Ești invitat să vizitezi ograda și, dacă faci imprudența să răspunzi la întrebarea care din orătănii îți place cel mai mult, ai semnat sentința de condamnare a păsării respective : în minutele următoare, starea ei civilă s-a schimbat în... rață (sau giscă, sau curcan sau etc.) la tavă.

— Și dacă ați avea oaspeți în fiecare zi ?

— Să ne trăiască, o să-nmulțim și păsările, ne răspunde vioaia și veșnic tînăra septuagenară mamă a lui Iurii.

La Nalcik, ospitalitatea este aceeași. Ce ar putea invidia altor mari orașe cei 250 000 de locuitori ai capitalei republicii ? Practic, nimic. Dimpotrivă, cite mari aglomerări urbane se pot lăuda cu fastuoasele parcuri din Nalcik și cu largile sale piețe și bulevarde umbroase ? Și dacă mai sînt încă destule străzi mărginașe cu aerul unor sate modeste, soarta lor este pecetluită : planul de sistematizare nu va cruța nici un colț al orașului. Cele două teatre își trimit emisarii artei kabardine în îndepărtate capitale ale lumii. Bibliotecile își fac o glorie din a deține cărți și manuscrise rare. Muzeele cunosc permanent un aflux masiv. Iar vineri după-amiaza sau sîmbătă dimineața, automobilele (se remarcă o preferință netă pentru Jiguli) iau calea munților. Părăsind cîmpia, cei 80 de km de confortabilă șosea asfaltată te duc pînă la complexele hoteliere și sportive de la poalele piscului Elbrus, plimbîndu-te, în prealabil, printre ciudate defilee de piatră, alternînd cu platouri împădurite, așezări înghesuite între ziduri de stîncă și vaduri largi pentru riuri înguste, printre orășele vizibil industrializate și stîne cu turme păzite de ciobani călări, poieni adăpostind case sanatoriale sau mari și moderne hoteluri, neîndestulătoare încă pentru numărul crescînd de turiști sovietici și străini, acestora din urmă Caucazul părîndu-le încă și astăzi un ținut misterios și exotic.

Îți fixezi repere pe care va fi imposibil să le confunzi. Iată, bizar orînduite, pietrele funerare ale unor străvechi morminte. Mai încolo, pitită după un grup de pini, o miniaturală cabană vînătorească. Pe versantul drept al unei coline, un cătun tînăr înlocuiește vechea așezare din vale, distrusă de pietrele aduse de o puternică inundație. Din loc în loc, automobilul încetinește pentru a se putea strecura prin cireada de vite ce a ocupat șoseaua. Și deseori, deasupra noastră, plutind ca o năluca, un vultur caucazian descrie cercuri largi, din ce în ce mai largi, pînă ce se pierde dincolo de creste.

Misterios, exotic ? Trebuie să uiți cu totul omniprezența modernului, în cele mai rafinate și funcționale ipostaze ale sale, pentru a-ți aminti de Republica Kabardină-Balkară numai în acești termeni. Și totuși, dacă misterios și exotic poate fi identificat cu puritatea și simplitatea nobilă a sentimentelor poporului ce-o locuiește ,atunci Republica Kabardină-Balkară este, într-adevăr, un ținut misterios și exotic.

Fascinantul peisaj al munților Caucaz atrage mereu mai mulți turiști. Telefericele te poartă pînă aproape de legendarul Elbrus

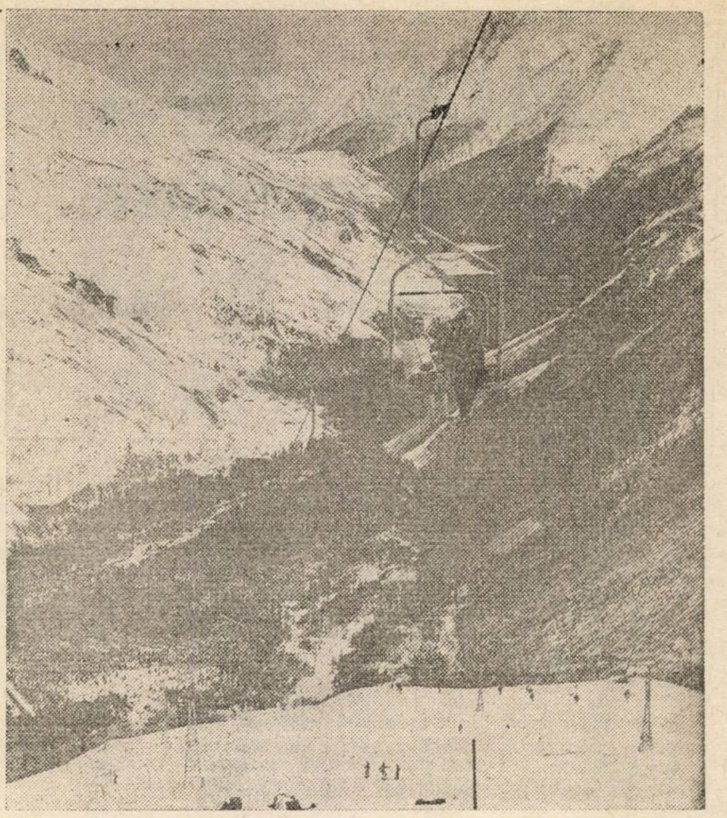

Industria republicii s-a îmbogățit cu noi și importante întreprinderi. În imagine, fabrica de aparataj telemecanic

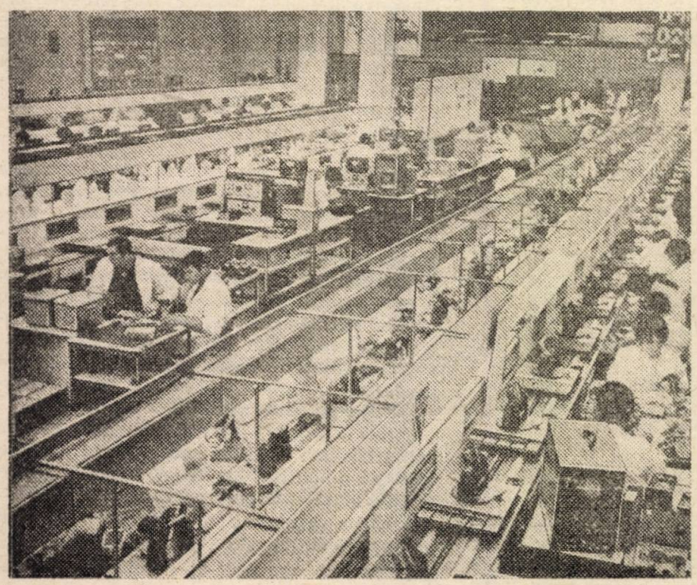

Orașele republicii cunosc o permanentă operă de reînnoire

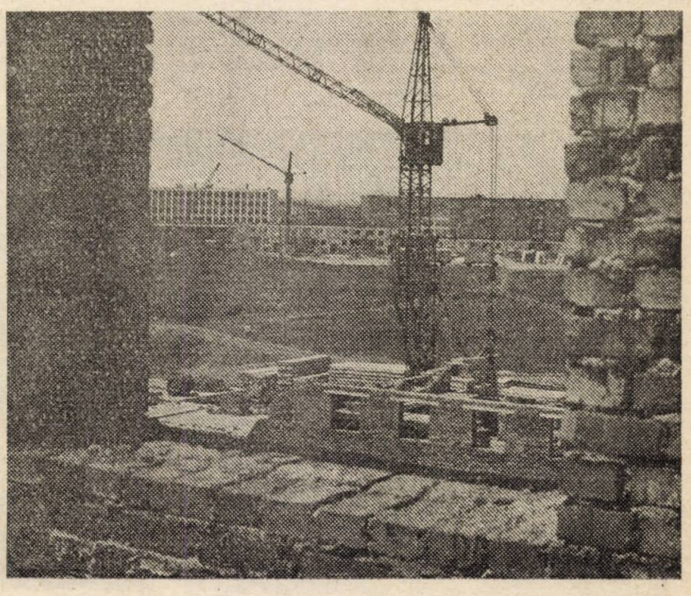

AMERICA LATINĂ

Factori și coordonate ale afirmării forțelor politice progresiste

„Pentru o dezvoltare democratică a Americii Latine" — tema unei recente reuniuni organizate de democrația creștină la Caracas

În ultimul timp, pe scena politică latino-americană se înregistrează o seamă de mutații de substanță, semnificative pentru noile tendințe ce definesc azi continentul. Între ele, se relevă încercarea de afirmare mai clară a atributelor unei democrații reprezentative, la care majoritatea forțelor politice, inclusiv cele de stînga, să participe activ ; sporita emancipare politică a unei importante părți a populației, sub influența imperativelor unei dezvoltări naționale accelerate, independente ; angajarea într-un proces de creare a unei fizionomii specifice, interne și externe, a fiecărei țări, fizionomie corespunzătoare propriei vieți politico-economice și sociale, eliberată de influențe și presiuni străine, inspirată de cerințele apărării intereselor naționale majore.

Participă în acest vast proces cu caracter revoluționar forțe social-politice largi, de la clasa muncitoare, la țărănime, intelectualitate, tineret și studenți, femei, pînă la pături ale claselor mijlocii, burgheziei naționale, ale armatei și clerului. De relevat că ne aflăm în fața unui proces istoric, în care se manifestă, tot mai vădit, tendința de realizare a unității de acțiune a tuturor acestor forțe.

Materializarea noilor tendințe politice se realizează în ipostaze multiple. În Ecuador a fost adoptată o nouă Constituție, iar în Peru a fost creată Adunarea Constituantă — unde forțele stîngii dețin o treime din locuri — care va elabora noua lege fundamentală a țării. După zece ani de regim militar, în Panama se află din nou un președinte civil. Militarii s-au retras de la conducerea țării după ce principala preocupare națională a primit deplină satisfacție : semnarea, cu Statele Unite, a unor noi tratate privind statutul Canalului Panama și al teritoriului denumit Zona Canalului. Reforma politică mexicană permite intrarea în deplină legalitate a activității unor partide și participarea acestora — între care a comuniștilor — la procesul electoral. Începînd de la 1 ianuarie, a intrat în funcție, în Brazilia, așa-numitul proces de democratizare, care ar putea aduce o treptată deschidere politică. Dejucarea foarte recentei lovituri de stat organizată în Bolivia de o serie de elemente de dreapta s-a putut realiza prin sprijinul efectiv al sindicatelor și partidelor stîngii. Centrala Muncitorească Boliviană (C.O.B.) a lansat un apel la organizarea, în principalele orașe ale țării, a unui „marș național" de sprijin față de programul guvernamental de revenire a țării la un guvern civil, împotriva dreptei reacționare, care urmărește împiedicarea desfășurării alegerilor prezidențiale prevăzute pentru luna iulie. Documentul centralei sindicale cere măsuri urgente pentru dejucarea încercărilor de stopare a procesului de democratizare internă.

Este evident că azi continentul Americii Latine reliefează o mare diversitate politică : există regimuri civile și militare ; regimuri cu orientare democratică, dar și dictatoriale ; guverne alese sau instalate prin lovituri de stat. În acest context, este mai curînd rară stabilitatea politică și, în schimb, sînt foarte frecvente schimbările la nivelul puterii, implicit modificarea orientărilor politico-economice. Peru, Ecuador, Bolivia rămîn, în continuare, țări conduse de guverne militare, dar acesta reprezintă unicul element constant, în ultimul timp intervenind modificări la nivelul conducerii acestor state și, bineînțeles, ale politicii acestora. În ultima jumătate de an, în Bolivia, de pildă, au avut loc atît alegeri, cît și două lovituri de stat. Pe de altă parte, scrutinul prezidențial din Costa Rica, apoi cel din Venezuela au adus — reprezentînd pentru observatori o surpriză — opoziția la putere, deși toate previziunile indicau continuitate politică.

Indiferent, însă, de incontestabilele deosebiri de ordin politico-economic ce există între statele latino-americane, trăsătura lor specifică — de țări în curs de dezvoltare — definește clar terenul comun al căutărilor. Strategia dezvoltării în America Latină se bazează pe corelația efort propriu — cooperare. În acest context, trebuie relevată lupta țărilor latino-americane pentru recuperarea bogățiilor naționale în interesul propriu. Folosirea, în acești termeni, a bogățiilor naturale apare, astfel, legată de problemele independenței naționale, de crearea condițiilor pentru exercitarea deplină a suveranității și de anihilare a posibilităților de imixtiune străină în treburile interne. Restricțiile impuse capitalului străin, precum și preluarea de către stat a unor importante pîrghii economice s-au manifestat pregnant în majoritatea țărilor. Consolidarea și lărgirea sectorului de stat, ca premisă esențială a dezvoltării economice independente, a continuat în ultimii ani în multe din statele continentului : Venezuela (naționalizarea petrolului și fierului), Columbia (minereul de fier), Ecuador (petrolul), Mexic (legea de limitare a pătrunderii acționarilor străini în sectoarele cheie ale economiei naționale), Costa Rica, Honduras, Guyana, Jamaica (naționalizarea unor mari întreprinderi, importante pentru economia proprie). În unele țări, s-a înregistrat, în schimb — odată cu modificările produse la nivelul conducerii politice — o reactivare a rolului întreprinderilor particulare (prin procesul de „dezetatizare") și încurajarea pătrunderii, într-un nou val de investiții masive, a capitalurilor străine. Dar, în ansamblu, aceasta nu modifică statutul acestor țări — în curs de dezvoltare — și nici necesitățile lor stringente, legate de acest statut.

■

Un factor de cea mai mare importanță îl constituie avîntul mișcărilor populare, revendicative. Deziderate cu caracter economic — asigurarea locului de muncă, majorarea salariilor, redistribuirea avuției naționale, apărarea bogățiilor naționale și a economiilor proprii — sînt corelate cu revendicări politice : respectarea drepturilor și libertăților democratice, funcționarea partidelor, a sindicatelor, încetarea represiunii, amnistia politică, apărarea independenței și suveranității naționale.

Acest avînt impulsionează procesul schimbărilor, declanșează avansul politic, învinge imobilismul. În avangarda luptei se află partidele comuniste și muncitorești ale căror programe reflectă tot mai mult realitățile naționale, țin seama de mutațiile care au survenit în peisajul social-po-

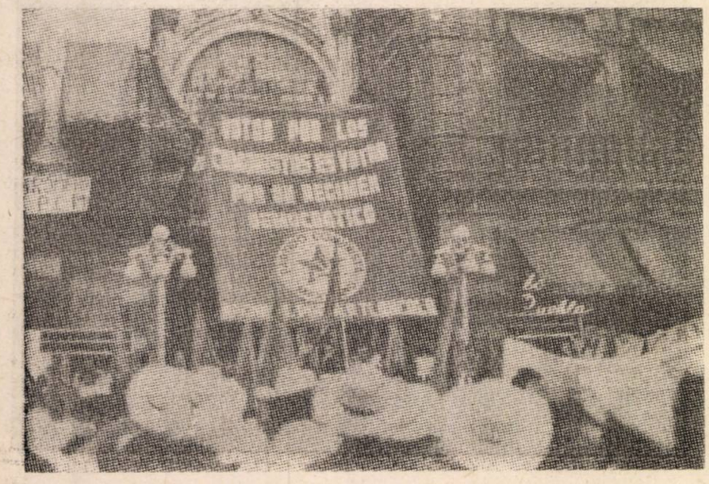

Miting comunist la Puebla (Mexic)

litic al țărilor respective. Aceste partide activează în condiții foarte diverse, multe în ilegalitate (Brazilia, Chile, Uruguay, Paraguay, Nicaragua, Guatemala) ; altele au cucerit dreptul de activitate legală (Honduras, Costa Rica, Columbia, Republica Dominicană, Argentina). Acolo unde beneficiază de dreptul de a acționa, partidele comuniste, ca și cele socialiste și social-democrate își sporesc numărul membrilor, inspiră, organizează sau participă la lupta clasei muncitoare, apar reprezentate în parlament sau în organele legislative provinciale. De asemenea, mișcarea sindicală și grevistă reprezintă o componentă vitală a factorilor în măsură să stimuleze emanciparea politico-economică și socială a țărilor latino-americane. Sindicatele joacă un rol deosebit în bătăliile sociale și de clasă de pe continent. Mișcarea grevistă confirmă, de asemenea, rolul clasei muncitoare în procesul de înnoire revoluționară a societății. Clasa muncitoare este, de altfel, principala forță productivă și social-politică, ale cărei rînduri cresc pe măsura accelerării procesului de industrializare. Pe de altă parte, existența, la conducerea unui număr de state latino-americane, a unor guverne decise să înfăptuiască programe închegate de măsuri democratice, printre care unele vizînd trecerea bogățiilor naturale în patrimoniul național, demonstrează faptul că lupta pentru „a doua eliberare", cea economică, lupta antiimperialistă beneficiază, adesea, de sprijin la nivel guvernamental.

Desigur, condițiile concrete de afirmare a acestor mișcări diferă. Uneori au de înfruntat propria lipsă de unitate și organizare ; alteori, întîmpină măsurile represive ale guvernului sau falsele concesii, menite să le abată de la obiectivele lor de clasă. Decisive sînt, de asemenea, gradul de maturizare, unitatea de acțiune a proletariatului. Este evidentă necesitatea colaborării dintre socialiști și comuniști, dintre toate forțele progresiste democratice naționale, ce-și dovedesc capacitatea lor de impulsionare a progresului și emancipării țărilor din regiune.

■

Mutațiile cu caracter progresist nu exclud nici un sector al vieții politico-sociale. Deosebirile evidente dintre regimurile militare de pe continent relevă diferențele de orientare politico-ideologică din chiar interiorul armatei, raportul de forțe dintre elementele sale progresiste și cele conservatoare. Este important de semnalat aceasta, întrucît, în dezvoltarea continentului, armata a avut, întotdeauna, un rol de prim ordin în evenimentele politice din aproape toate țările Americii Latine. Schimbarea treptată a structurii sale de clasă — prin creșterea ponderii celor provenind din rîndurile burgheziei naționale, țărănimii și proletariatului de la orașe — face ca, în unele țări, armata să înceapă a se afirma, prin unii exponenți, ca o forță cu o conștiință națională avansată. Uneori, sprijină sau chiar este exponentul reformelor sociale, devenind un aliat al forțelor progresiste sau un factor pe care acestea pot conta în apărarea independenței economice și politice naționale. Astfel, armata alcătuiește, în unele țări, între care Peru, Ecuador, Bolivia, guverne preocupate de realizarea unor profunde transformări de structură, de afirmarea principiilor independenței și suveranității naționale, de asigurarea cadrului instituțional, care să garanteze — după predarea puterii în mîinile unui regim civil — continuitatea cuceririlor revoluționare.

O certă activizare politică pozitivă se remarcă în cadrul bisericii, prin tradiție factor de sprijinire a statu quo-ului. Dar, pe măsură ce masa enoriașilor începe să fie reprezentată mai ales de populația rurală și de locuitorii periferiilor marilor orașe, episcopatul se simte obligat, din motive obiective, ca o adaptare la noile realități, să ia partea acestora. În multe țări, episcopatul sprijină efectuarea reformei agrare (Brazilia, Peru), ia atitudine împotriva terorii practicată de regimurile dictatoriale (Nicaragua, Paraguay), protestează față de masacrarea țăranilor (Guatemala, Salvador) care cereau pămînt, se pronunță împotriva represiunii și legilor restrictive (Chile). La aceste reconsiderări de atitudine au contribuit și condiția socială modestă a clerului de jos, legătura directă cu cultura și populațiile locale, a căror stare de spirit o cunoaște, precum și străduința clerului de a pătrunde în toate sferele sociale. Trebuie, bineînțeles, precizat că procesul acestor transformări este, prin natura lucrurilor, lent și diferit, în țările Americii Latine ; nu poate fi subestimată, nici în cadrul bisericii sau nici în armată, influența forțelor conservatoare, retrograde.

■

Dincolo de caracterul adesea contradictoriu al evoluțiilor politice și economice, de apariția unor momente de reflux în cadrul procesului revoluționar ce are loc pe continent, cursul schimbărilor înnoitoare se afirmă în diverse forme, chiar dacă înfruntă opreliști și dificultăți. Toate țările latino-americane sînt confruntate de problemele complexe ale dezvoltării lor economice — este o realitate de care trebuie ținut seama în analiza desfășurărilor politice din zonă.

Venezuela a naționalizat principala sa bogăție — petrolul

Pe lîngă măsurile interne, de punere în valoare a potențialului material și uman, acțiunile în favoarea unei reale independențe se exprimă, de asemenea, prin : creșterea tendințelor de promovare a unei orientări externe proprii, independente, de acord cu interesele naționale majore ; denunțarea politicii imperialiste de forță și dictat ; restabilirea relațiilor politico-economice cu Cuba ; acțiunile concertate a numeroase țări către realizarea unității și solidarității continentale ; restructurarea mecanismelor și funcțiilor Organizației Statelor Americane și crearea Sistemului economic latino-american ; extinderea relațiilor cu statele lumii, pentru învingerea izolării continentale ; strîngerea legăturilor cu alte țări în curs de dezvoltare, cu statele nealiniate.

Numeroase întîlniri și reuniuni de specialitate, care au avut loc pe continent, au luat în discuție teme vitale ca : noua ordine economică internațională, decolonizarea culturii și a informației, cooperarea economică regională. Ca state în curs de dezvoltare, țările latino-americane constituie un grup activ în abordarea, la scară internațională, a problemelor lichidării decalajelor economice și subdezvoltării, ale edificării unei lumi mai drepte, favorabilă afirmării plenare, în condiții de egalitate, a tuturor statelor. Implicarea activă a continentului se regăsește, de altfel, plenar într-o serie de documente adoptate de către O.N.U. — vezi Carta drepturilor și îndatoririlor economice ale statelor — în activitatea „Grupului celor 77", a mișcării nealiniaților, în deciziile conferințelor UNCTAD. Ca și alte state, țările latino-americane subliniază corelația certă între asigurarea unui climat de pace în lume și afirmarea plenară a suveranității, a dreptului fiecărei națiuni în parte la o dezvoltare liberă, independentă. La fel de valabil este și faptul că ideea noii ordini economice a găsit teren fertil de afirmare în America Latină, care, prin propriile sale imperative, o susține, argumentîndu-i necesitatea.

Este, de asemenea, de remarcat unitatea și solidaritatea de acțiune pe care se străduiesc și, în bună măsură, reușesc s-o realizeze țările latino-americane în promovarea dezideratelor lor, cu precizarea că în această unitate rezidă, de fapt, forța lor de negociere în dialogul lor cu țările dezvoltate. Crearea Sistemului economic latino-american — SELA — în octombrie 1975 (organism la care participă și Cuba), a avut ca scop tocmai mobilizarea potențialului economic al tuturor membrilor continentului. În condițiile respectării independenței fiecărei țări, au fost înființate comitete de acțiune în cele mai arzătoare probleme comune : alimentație, locuințe, probleme agricole etc. S-au creat, de asemenea, întreprinderi mixte latino-americane — ca, de pildă, Societatea navală din Caraibe — al căror scop este să dezvolte tehnologia locală, să valorifice materiile prime ale regiunii, pe baza unei cooperări echitabile, reciproc avantajoase, opusă practicilor companiilor transnaționale. Diferitele organizații mai restrînse, subregionale (ca Grupul andian, Bazinul la Plata, Piața comună a țărilor din Caraibe) realizează, pe grupuri de țări, transpunerea în viață a aceleiași opțiuni a cooperării pentru dezvoltare. Ca și SELA, ele nu au un caracter închis, ci își propun să stimuleze dialogul cu celelalte țări, pornind de la ideea că statele continentului își pot pune de acord interesele și nu adînci diferențele dintre ele.

Evident, evoluțiile politico-economice de pe continent nu sînt, și nu pot fi, lineare. Progresul se realizează în diversitate, de la o țară la alta, de la o etapă la alta, construind, însă, drumul ferm al procesului de înaintare, pe căi specifice, spre o reală independență și progres social.

Anca Voican

DOCUMENTAR

Uraniu în ținutul cangurilor

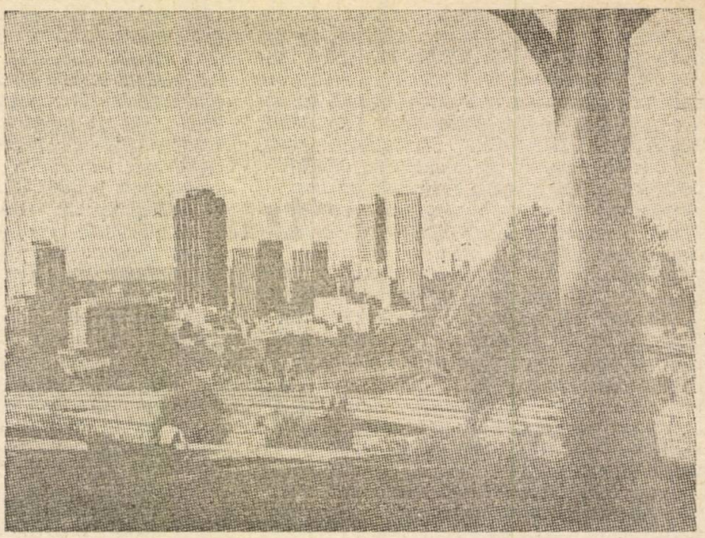

Perth, capitala Australiei Occidentale, un stat care asigură 22 la sută din veniturile în devize ale țării

Capul de berbec apare pe emblema a două state din Australia : Queensland și Victoria. Aur care paște pe imensitățile înverzite ale continentului australian, în milioane de exemplare, dîndu-i țării locul întîi în lume. Foarte multă vreme, lîna i-a fost principalul produs de export, hrană pentru manufacturile arhipelagului britanic, ale aglomerărilor sud-est asiatice și de pe continentul american. Devenise un simbol al Australiei, în măsura în care erau cangurul și cîinele dingo. Despre uriașul teritoriu australian puțin populat, străjuit de Crucea Sudului, în înalt, de apele a două oceane și, către Pacific, de aschiile de continent ale lanțului coralifer, o vreme nici nu se spuneau mai multe, menținîndu-se o imagine tradițională, nedezmințită de realitatea actuală, dar incompletă.

Cei care au fondat prima așezare în New South Wales, la 26 ianuarie 1788 (ziua aceasta a devenit sărbătoare națională) nu bănuiau că ținutul ascunde însemnate depozite carbonifere. Așa cum nu bănuiau că, în acele regiuni aride în care abia puteau trăi aborigenii, subsolul oferă impresionante rezerve minerale. Exploatate, dar încă necunoscute în întregul lor. Australia deține primul loc în lume la exporturile de minereu de fier și aluminiu și locul al treilea la exporturile de bauxită și cărbune. Veniturile obținute din minereurile vîndute celor patru zări asigură 25 la sută din totalul veniturilor în devize străine. Pentru rezervele de bauxită, Australia ocupă locul prim, pentru cele de plumb — locul al treilea. Sînt puține resursele minerale care să nu existe în această țară-continent unde găsești mangan, nichel, titan, cupru, zinc, staniu, magneziu, aur, argint, uraniu, sulf sau azbest. Mai degrabă există o asemenea sete de energie pentru valorificarea tuturor acestor rezerve minerale încît eforturile, mari, sînt insuficiente. De aceea, n-a surprins deloc o ceremonie desfășurată la 9 decembrie, anul trecut, cînd David Little a fost declarat „inventator al anului". Proiectase o instalație de captare a energiei solare, un dispozitiv simplu care urmărește Soarele pe durata întregii zile, care poate fi utilizat în orice gospodărie pentru încălzitul apei sau funcționarea aparatelor de aer condiționat și care nu costă decît 30 dolari.

S-ar putea spune că fenomenul cel mai caracteristic este, cu toate acestea, „goana după resurse", așa cum, către sfîrșitul veacului trecut, fusese sălbatica „gold rush" (goana după aur), dar, acum, cu alte mijloace materiale și la altă scară. Numai anul trecut a fost descoperit cel mai mare bazin carbonifer, la vreo 160 km nord-vest de Sydney. O pungă substanțială de petrol a fost găsită la vreo 300 km vest de Brisbane, în statul Queensland (Australia își asigură deja 70 la sută din nevoile de petrol din producție proprie). Marile rezerve de uraniu din nordul țării, anunțate în 1975 (cele mai importante din lumea capitalistă), s-au dovedit a depăși cu mult speranțele — anul trecut se descoperea, la 320 km de Darwin, un zăcămînt de zece ori mai bogat ; în lunile toamnei, în urma unui acord încheiat cu aborigenii, uraniul a început a fi extras. În sfîrșit, în Australia Occidentală s-a născut o nouă „febră", a diamantelor, care, se pare, există în mari cantități.

Între România și Australia s-au stabilit relații diplomatice la rang de ambasadă în martie 1968. Ulterior, schimburile economice, comerciale și culturale au cunoscut o importantă dezvoltare, concretizîndu-se în special în acțiuni de cooperare economică și tehnologică. Colaborarea în acest domeniu are deja o anume istorie. În 1967 a fost încheiat un Acord comercial pe termen lung. În 1971, în baza unui acord bilateral, a fost creat Comitetul comercial mixt româno-australian. Au mai fost încheiate documente pentru colaborare în 1975 (Acordul comercial pe termen lung) și 1976 (Înțelegerea privind colaborarea economică), iar în 1977 a fost semnat, la București, Acordul cultural între cele două țări, menit să creeze condiții dezvoltării schimburilor în domeniul învățămîntului, literaturii și artei.

Situația acestui stat (Western Australia) este, de altfel, caracteristică pentru întreaga țară. Pe o suprafață de aproximativ 2,5 milioane kmp trăiesc 1,2 milioane locuitori, adică 8,5 la sută din populația Australiei — iar, dintre aceștia, 844 000 în capitala Perth. În schimb, statul produce 22 la sută din cîștigurile țării la export. După „boom"-ul fierului și, mai ales, al nichelului (în anii 1969—1971), s-au descoperit uriașe rezerve de bauxită, zinc, diamante, uraniu, petrol și gaze naturale. Viitorul statului, se afirmă la Perth, va fi influențat, în acest an, de decizii în două proiecte majore : extinderea minelor de bauxită și dezvoltarea exploatării gazelor naturale ale platformei continentale din Nord-Vest.

Raportul dintre resursele naturale și starea economiei este direct. Australia este o mare exportatoare de minereuri, dar balanța sa de plăți s-a deteriorat permanent în ultimii ani, datorită unor cauze multiple. Între ele — reducerea exporturilor de produse tradiționale în Occident și, mai ales, deteriorarea dolarului american, de care dolarul australian este strîns legat. Tranzacțiile comerciale australiene se efectuează în dolari S.U.A., iar o reducere a acestuia se transformă îndată într-o reducere a valorii exporturilor australiene. Urmarea a fost decizia, anunțată nu de mult de viceprim-ministrul Douglas Anthony, de întărire a controlului asupra exportului de minereuri și minerale semiprelucrate. Sau împrumuturile pe piețele financiare externe — în anul financiar 1977—1978 totalul acestora ridicîndu-se la 1,8 miliarde dolari australieni. Primul ministru Malcolm Fraser recunoștea că politica guvernului de coaliție liberal-agrarian întîrzie să-și arate rezultatele scontate, iar, la începutul acestei luni, „Sydney Morning Herald" scria că „1978 a fost, în multe privințe, anul speranțelor pierdute pentru economia australiană".

Ce se așteaptă de la 1979 ? În primul rînd, o insistență în dezvoltarea surselor energetice și a exploatării materiilor prime, în paralel cu o austeritate în toate celelalte domenii. Bugetul adoptat la sfîrșitul lunii noiembrie — primit cu demonstrații — era limpede : reducerea cheltuielilor sociale, creșterea impozitelor indirecte, creșteri ale prețurilor la unele mărfuri de larg consum. Duncan S. Ironmonger, director adjunct al Institutului de cercetări economice al Universității din Melbourne, scria că, în 1978, n-a fost atinsă decît o creștere economică de 1,6 la sută și maximum ce se poate obține în acest an este 2,4 la sută ; procentul șomajului va oscila în jurul a 8 la sută, o cifră imensă pentru cei 14,16 milioane locuitori ai continentului ; inflația va atinge același procentaj, deși guvernul speră să-l reducă, prin impozite indirecte, la 5 la sută în a doua parte a anului. Dezvoltarea este încetinită întrucît, cu excepția sectorului extractiv, industria nu lucrează decît cu 78 la sută din capacitate și, deși ritmul investițiilor a fost considerabil, n-a fost suficient pentru a determina o redresare semnificativă.

„Chemarea Nordului" (către uraniu) și „chemarea Vestului" (către bauxită și gaze naturale) sînt fenomene accentuate în Australia acestui moment, devenind probleme sensibile în politica internă și externă. Apărătorii mediului înconjurător insistă pentru o dezvoltare calculată, bine gîndită. Extinderea industriei aluminiului și a minelor de bauxită din Australia Occidentală a provocat deja o dilemă. Pe plan extern, raporturile cu statele industrializate ale Occidentului cunosc de mai mult timp o tensiune care îl obliga pe premierul Fraser să vorbească despre o „reconsiderare totală".

Cu ținuturile sale întinse puțin populate, Australia urmașilor celor ce fondau prima așezare în New South Wales, la 26 ianuarie 1788, este o țară pe care o imaginau mai puțin acela. Cu raporturi controversate între statele federației ; cu probleme de comunicații (între capitala Canberra și Perth sînt peste 2 000 km prin aer) ; cu berbeci, canguri și cîini dingo ; dar și cu planuri îndrăznețe de dezvoltare viitoare. Un amestec de tradiție și modernism. În căutarea unei noi identități și a unui nou echilibru.

T. St. Elian

PIAŢA COMUNĂ

„Semestrul francez“

Piaţa comună a intrat în „semestrul francez“. După cele şase luni în care destinele comunitare au fost prezidate de vest-germani, i s-a încredinţat Parisului, în virtutea regulei rotaţiei, misiunea de a ocupa fotoliul prim în Consiliul ministerial.

Această jumătate de an, plasată sub preşedinţia franceză, are pentru Piaţa comună o importanţă ieşită din comun. Este perioada demarării noului sistem monetar vest-european (S.M.E.) şi a primului scrutin comunitar — evenimente care ar putea marca un capitol nou în tentativele „celor nouă“ de a realiza o mai intensă sincronizare politică şi economică. Evenimentele acestea sînt, însă, prefaţate de persistenţa unor divergenţe pe care primele reuniuni ministeriale din noul an n-au reuşit să le înlăture. Potrivit ziarului „Le Figaro“, trei sînt dosarele esenţiale pe care Parisul va încerca să le soluţioneze.

1. **S.M.E. ŞI „TOTALURILE COMPENSATORII MONETARE“.** Convoiul monetar comunitar trebuia să se pună în mişcare încă de la 1 ianuarie. El rămîne, însă, staţionat pe o linie moartă, fiind blocat de dezacordul în problema preţurilor agricole. Mecanismele comunitare în materie agricolă, consideră francezii, favorizează ţările cu o monedă forte şi, în principal, R.F.G. (preţurile agricole comune se realizează printr-un sistem de compensaţii monetare care, în unele ţări, iau forma subvenţiilor, iar în altele a taxelor la export). „Dacă nu vom reuşi să desfiinţăm totalurile compensatorii monetare, balanţa noastră agricolă se va deteriora grav, în următorii cinci ani, în favoarea R.F.G.“ — avertiza ministrul francez al agriculturii Pierre Mehaignerie. Problema constă în faptul că exporturile vest-germane continuă a fi **subvenţionate**, în timp ce exporturile spre R.F.G. sînt **taxate**. Ca urmare, Bonnul este pe punctul de a răpi Parisului rolul de prim-exportator agricol din C.E.E. („Le Matin“). Francezii reproşează partenerilor lor de a se îndepărta de ceea ce reprezintă „adevărata lor vocaţie“. Nici convorbirea din Guadelupa dintre preşedintele francez şi cancelarul vest-german, nici întîlnirile ministeriale ulterioare n-au risipit neînţelegerile. A rezultat ca atare nu numai blocarea dosarului agricol, ci a întregii structuri monetare a C.E.E. O întîlnire, pe care n-a prevăzut-o nici un calendar diplomatic, între miniştrii agriculturii din Franţa şi R.F.G., desfăşurată luni la Bruxelles, ar fi pregătit depăşirea diferendului. Se atribuie Bonnului intenţia de a face o serie de concesii. Dacă presupunerile sînt reale, soluţia definitivă ar putea fi adoptată la 5 februarie la întîlnirea oficială a miniştrilor agriculturii din C.E.E., cărora ar urma să li se alăture colegii lor ce conduc departamentele diplomatice şi ale finanţelor. Colocviul miniştrilor agriculturii va fi urmat de alte întruniri pentru a îngădui debutul S.M.E. („punerea în funcţiune a sistemului monetar vest-european constituie, fără nici o îndoială, prima prioritate a preşedinţiei franceze“ — consideră „Le Monde“). Unii comentatori, mai puţin optimişti, cred că vor fi necesare cîteva săptămîni pentru o soluţie şi poate chiar un **„sommet“** (reuniune la nivel înalt) înainte de a restabili buna înţelegere între „părinţii“ S.M.E. — Parisul şi Bonnul.

2) **„ADUNAREA VEST-EUROPEANĂ“ ŞI BUGETUL COMUNITAR.** În anul primelor alegeri directe pentru parlamentul „celor nouă“ (pe care francezii preferă să-l denumească „Adunarea europeană“), problema prerogativelor acestei instituţii este pusă în relief de disputa privind bugetul comunitar pe 1979. Actualul parlament şi-a depăşit atribuţiile şi a adoptat un buget încărcat, neluînd în considerare opiniile Consiliului ministerial şi ale Comisiei de la Bruxelles. Dezacordul ar putea fi închis printr-un compromis ? Esenţial, în ajunul scrutinului din vară, este să se evite o „criză instituţională“ deschisă. În plus, Parisul crede că acest „imbroglio juridic“ trebuie să furnizeze materie pentru meditaţii prezente şi viitoare, spre a se evita reeditarea unei situaţii similare.

3) **DOSARUL PESCUITULUI.** Lunile trec şi impasul persistă în această problemă. Poziţiile Londrei (care cere o zonă preferenţială de pescuit de 12—50 mile în jurul coastelor sale) şi ale partenerilor ei nu s-au apropiat. Pînă la o soluţie, rămîn în suspensie şi acordurile cu terţe ţări ale căror flote operează în interiorul celor 200 mile ale apelor comunitare.

Pe lista priorităţilor în „semestrul francez“ se mai află lărgirea C.E.E. (după toate probabilităţile, în acest semestru se va semna acordul de adeziune cu Grecia), reînnoirea convenţiei de la Lomé (care leagă Piaţa comună de 56 ţări din Africa, Caraibe şi Pacific) şi rezultatele „rundei Tokio“. Firește, nu se va putea face abstracţie de efectele recesiunii economice, de dinamica şomajului, de ritmurile inflaţiei, de perspectivele economice care, acum, în prima lună a anului, nu oferă prea multe semne încurajatoare. Pentru că, în ultimă instanţă, proiectele „celor nouă“ depind de sănătatea lor economică.

E. O.

Contrapunct

Iniţierea în iniţiale

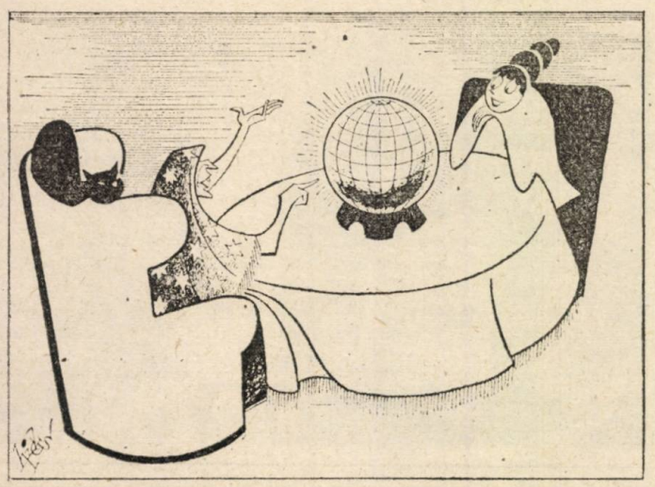

Piaţa comună îşi scrutează viitorul...

1979 va fi anul beţelor, al cifrelor şi literelor.

A început cu beţele puse în roatele campaniei electorale (vest)-europene de către Adunarea Naţională, în Franţa. Cifrele — cele ale bugetului comunitar — au fost viu dezbătute cînd în Parlamentul (vest)-european, cînd în Consiliul miniştrilor, precum şi „la nivel înalt“, în Consiliul (vest)-european. În ceea ce priveşte literele, în cursul celor douăsprezece luni ce vor veni, va fi vorba mai ales de iniţiale.

Optimiştii preconizează încheierea, în cîteva săptămîni, a N.C.M. — negocierile comerciale multilaterale în cadrul G.A.T.T. Se prevede, de asemenea, continuarea tratativelor cu ţările A.C.P. (din Africa, Caraibe şi Pacific). În luna iunie, cetăţenii C.E.E. (ai Europei celor nouă) vor vota la A.E. — alegerile (vest)-europene. Şi, în fine, 1979 va asista la naşterea şarpelui cu clopoţei, mai cunoscut zoologiştilor (vest)-europeni sub iniţialele S.M.E.

Acest Sistem monetar (vest)-european, ca şi Sfîntul Imperiu Roman, nu este încă demn de numele său. El nu este încă un sistem, nici numai monetar, nici întru totul (vest)-european. El constituie, totuşi, cu ECUsonul său, E.C.U. (iniţialele unităţii de cont monetar a C.E.E.), un început al U.E.M. — Uniunea economică şi monetară. Şi dacă există momentan locuri neocupate la masa de cărţi, nu trebuie să uităm niciodată că unitatea (vest)-europeană este un joc de pasienţe.

(Din suplimentul comun al ziarelor **„Die Welt“, „Le Monde“, „The Times“ şi „La Stampa“**)

Cursa înarmărilor — frînă în calea dezvoltării social-economice a tuturor statelor

Daniel Dăianu

Peisajul social-economic contemporan și, de altfel, întreaga experiență istorică a omenirii confirmă pe deplin justețea aprecierii că, în fond, cheltuielile militare echivalează cu aruncarea în mare a unei părți din venitul național. Nimeni nu se mai îndoiește de faptul că, în prezent, cînd s-au acumulat armamente și alte mijloace de distrugere ce pot transforma, de cîteva ori, în neant întreaga omenire, înarmările fără limită distrug progresul economic, adîncesc decalajele dintre națiuni, afectează securitatea popoarelor și învrăjbesc oamenii. Există oare raționalitate și etică umană cînd, pe de o parte, se fac eforturi — sau cel puțin sînt reclamate — pentru utilizarea mai eficientă și echitabilă a resurselor limitate ale globului, iar, pe de altă parte, se alimentează cu un elan orb mașina infernală de fabricat arme ? Este înarmarea complementul necesar și logic al luptei națiunilor pentru concretizarea conștiinței propriilor identități politico-economice și culturale ? Avînd în vedere imensele pierderi și renunțări implicate de continuarea și accelerarea cursei înarmărilor, se poate spune că, prin efectele sale deosebit de nocive, fenomenul înarmării este dușmanul nr. 1 în timp de pace. Pentru că semnifică epuizare de resurse umane și materiale, regres pe plan economic și social, întoarcere în timp. În perspectiva acestor mari dezavantaje și ipoteci trebuie judecat „cvasiconflictul militar", „războiul pacific și silențios" pe care îl reprezintă înarmarea, cu multiplele sale consecințe, în cîmpurile cele mai diverse ale activității omului.

Înaintînd cu pași alerți atît pe verticală cît și pe orizontală, fenomenul înarmării își particularizează prezența, mai ales prin latura sa calitativă. Evidențiind dimensiunea „intensivă" a înarmării, trebuie subliniată inconsistența afirmațiilor celor care văd în menținerea cheltuielilor militare la un procentaj fix din produsul social o doză de „stabilizare". Pentru că despre ce stabilizare poate fi vorba cînd, cel mai adesea, resursele cele mai bune sau competente sînt orientate către sectorul militar : aspect pe care statisticile nu-l pot surprinde.

În timp ce înarmarea a devenit o adevărată cursă, ce se autoperpetuează, subdezvoltarea economică substanțializează în mod endemic sărăcia absolută ce domnește în foarte întinse zone ale planetei. O rapidă fotografiere a zonelor „triste" arată că aproximativ 70 la sută din populația lumii nu beneficiază de acces curent și facil la surse de apă, 570 milioane oameni suferă de subnutriție cronică, 1,5 miliarde ființe umane nu au locuințe care să prezinte minimum de protecție față de mediu, 25 la sută din copiii lumii nu sînt școlarizați. În anul 1977, în lume, pentru echiparea unui soldat s-a cheltuit de 60 ori mai mult decît pentru instruirea unui copil. Dacă în statele industrializate, un medic revine la 800—1000 locuitori, în ariile subdezvoltate, raportul este de 1 la 50 000. Anual, cheltuielile militare mondiale absorb resurse echivalente cu produsul intern brut al țărilor care constituie jumătatea săracă a lumii. Desigur că cifrele menționate nu acoperă și nu pot da întreaga imagine a tragediei pe care starea de înapoiere economică o cauzează populațiilor din statele în curs de dezvoltare. Ele ilustrează, însă, circumstanțele în care „acționează" înarmarea, cînd 80 la sută din omenire se bucură de numai 10 la sută din resursele globului, iar distanțele dintre nivelurile indicatorilor ce caracterizează pe cei „bogați" și, respectiv, cei „săraci" se accentuează continuu.

Potrivit statisticilor O.N.U., în ultimele două decenii, în timp ce populația țărilor în curs de dezvoltare, relativ, a crescut, ponderea acestora în produsul brut mondial a scăzut, ca de altfel și cea a cheltuielilor sociale pentru educație și sănătate. În schimb, cheltuielile militare ale acestor țări arată o tendință ascendentă. Un studiu al O.N.U. aprecia că, dacă într-o țară dezvoltată un buget militar de 5—6 la sută din produsul brut poate fi relativ „suportat", unul de numai 3—4 la sută „poate face ravagii, atît pe plan economic cît și social", în cazul unei țări în curs de dezvoltare.

Înarmarea constituie un obstacol major în calea progresului economic al popoarelor, un factor de perpetuare a vechilor mecanisme de desfășurare a raporturilor economice la scară mondială, un instrument de frînare a schimbărilor reclamate de instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale. Cîteva comparații pot suplimenta elocvența acestor afirmații. Astfel, potrivit unor calcule, dacă cea mai mare parte din resursele afectate sectorului militar ar fi reorientată către investiții productive, rata de creștere a produsului brut mondial ar fi mai mare cu 1,5—2 la sută (acceptînd un coeficient unitar investiție/produs de 3—3,5), adică 1/3 din ritmul mediu realizat în lume în primii ani '70. Dacă jumătate din cheltuielile militare mondiale în intervalul 1970—75 ar fi fost alocată consumului productiv civil, creșterea suplimentară a producției în lume, la finele perioadei, ar fi fost de 200 miliarde dolari, valoare superioară produsului brut însumat de țările Asiei meridionale și Africii subsahariene.

Cu numai 1 la sută din bugetul militar actual al lumii s-ar putea acorda țărilor în curs de dezvoltare, de-a lungul unei decade, asistența internațională necesară în vederea depășirii pragului critic în producția alimentară. Mai puțin de o jumătate de miliard de dolari — adică 1/2 din

Produsul brut mondial și înarmarea...

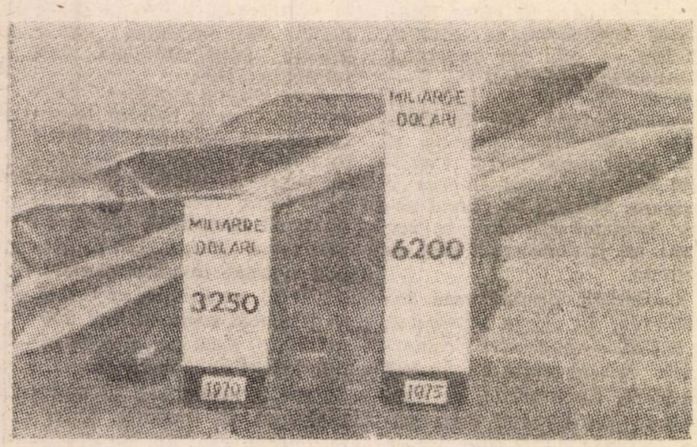

...produsul brut mondial și dezarmarea

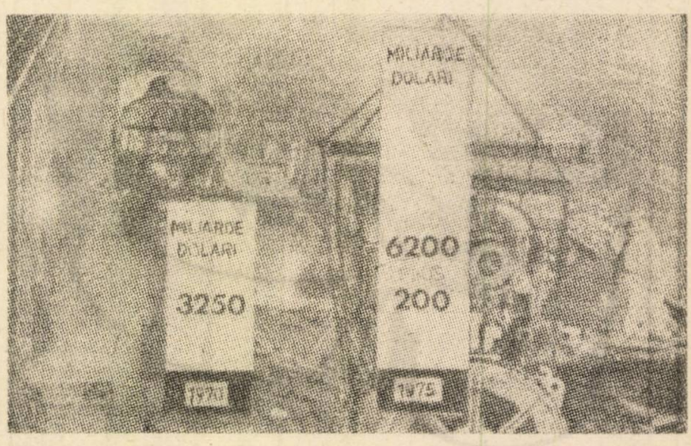

O concluzie globală a studiului O.N.U. : dacă jumătate din sumele cheltuite pentru înarmări în perioada 1970—1975 ar fi fost alocată în scopuri nemijlocit-productive și utile societății, PRODUSUL BRUT MONDIAL ar fi fost, la sfîrșitul perioadei, mai mare decît cel efectiv realizat, cu 200 miliarde dolari — respectiv cu echivalentul actualului produs brut al țărilor în curs de dezvoltare din Asia de sud și zona de centru a Africii, țări care însumează o populație de peste 1 miliard locuitori

cheltuielile militare zilnice în lume sau 1/3 din costul unui submarin nuclear de tip „Trident" — este necesară pentru finanțarea programului Organizației Mondiale a Sănătății de combatere a paludismului.

Istoria relațiilor internaționale arată că dezvoltarea dinamică a complexului economic național și ridicarea constantă a bunăstării poporului — obiective strategice, prioritare ale oricărei națiuni dornice să fie stăpînă pe soarta ei — reprezintă chezășia și fundamentul de nezdruncinat al capacității de apărare și prezervare a independenței și suveranității de stat. Totodată, fiecare națiune este datoare să stimuleze cursul spre destindere, dezarmare și dezvoltare, să contribuie în mod sincer și activ la creșterea securității în lume. Eliminarea armelor din panoplia ustensilelor și argumentelor de negociere, renunțarea la confruntări de pe aliniamentele blocurilor militare constituie imperative majore ale prezentului și viitorului, premise ale obținerii de rezultate pozitive pe linia creării unei noi ordini mondiale, mai raționale și echitabile.

Înarmarea, fenomen ale cărui multiple consecințe „dinamizează" elementele de criză din relațiile politice și economice internaționale, atacă și subminează progresul economic, slăbește infrastructura pe care se clădește viitorul. Nivelul înalt al cheltuielilor militare are repercusiuni severe asupra distribuției resurselor, îndeosebi privind posibilitatea de mărire a investițiilor productive. Pentru a pune în lumină acest efect, se poate arăta că estimări oficiale ale unor organisme internaționale specializate, cu privire la politica investițională pe care țările în curs de dezvoltare trebuie să o adopte pentru a reduce la jumătate decalajul față de lumea industrializată, la orizontul anului 2000, indică necesitatea unei rate a acumulărilor de 35—40 la sută din produsul brut. Or, există o mare depărtare între ceea ce se dovedește necesar și situația actuală (vezi tabelul de mai jos).

Ultima coloană (6) indică cu cît la sută ar putea fi suplimentate investițiile productive dacă s-ar renunța la cheltuielile militare (avînd în vedere că acumularea internă brută este scăzută și nu poate satisface necesitățile de investiții ale economiilor). Comparînd coloanele 2 și 4 și, respectiv, 2 și 5, se remarcă faptul că reorientarea spre dezvoltare a sumelor alocate cheltuielilor militare ar putea „înlocui" în proporție de peste 75 la sută resursele financiare externe, sau, acceptîndu-se în continuare recurgerea la surse de finanțare străine, ea ar putea compensa integral plățile anuale implicate de reglementarea datoriei externe, constituind un multiplu al acestor plăți. Prin reorientarea cheltuielilor militare către sectorul productiv civil, rata de creștere a produsului brut ar fi sensibil ridicată, accelerîndu-se dinamica dezvoltării economice.

Neîndoielnic, înarmarea afectează de o manieră departe de a putea fi neglijată și creșterea economică, dezvoltarea țărilor industrializate. Ea are consecințe negative sub raportul dezvoltării aparatului productiv intern, a ramurilor „civile". În primul rînd, aceste cheltuieli determină o cerere suplimentară de bunuri de consum ce nu-și găsește contrapartida (oferta) într-un sector civil. În al doilea rînd, ele nu pot fi încadrate în politica antiinflaționistă a statului, ci, dimpotrivă, contribuie la slăbirea eficacității acesteia. Și în al treilea rînd, dar nu și cel mai puțin semnificativ, reduc mult din sumele cu destinație socială. Oare dezvoltarea economică mai rapidă înregistrată de unele țări capitaliste, precum Japonia, prin comparație cu alte țări capitaliste, precum S.U.A. sau Marea Britanie, nu se datorează și nivelurilor, relativ mai joase ale cheltuielilor militare ?

Concluzia care se desprinde din analiza datelor este aceea că există o corelație invers proporțională între nivelul cheltuielilor militare, pe de o parte, și nivelul investițiilor productive, ritmul creșterii economice și dinamica exportului de produse manufacturate, pe de altă parte. Militarizarea economiei, producția de armament în general slăbește în mod considerabil capacitatea productivă a sectorului civil, reduce competitivitatea exportului. Înarmarea aduce cu sine mari pierderi și în planul resurselor umane. Totodată „militarizarea" cercetării științifice determină un randament descrescător în ceea ce privește aplicarea descoperirilor sale în domenii civile. În timp ce crește necontenit partea din potențialul științific uman și material al lumii ce este repartizată cercetărilor militare — în prezent, 25 la sută din „materia cenușie" și 40 la sută din fondurile totale pentru cercetare-dezvoltare — rata de aplicare și adaptare a realizărilor tehnologiei militare în sectoarele civile este, relativ, din ce în ce mai mică. Adîncirea irosirii de resurse și energii creatoare în cursa „calitativă" a înarmărilor poate fi bine ilustrată de următorul exemplu : dacă pentru proiectarea, dezvoltarea și producerea bombardierului „Halifax" utilizat în perioada celui de-al doilea război mondial, au fost necesari 170 ani de muncă, eșalonați pe distanța a 2—3 ani, pentru realizarea unei aeronave militare moderne sînt necesari 4000 ani de muncă distribuiți pe un interval de 7—10 ani. Tehnologia militară se singularizează, face „corp străin" în economie, din care totuși „aspiră" resursele de care are nevoie.

Deosebit de negative se dovedesc a fi consecințele economice și politice ale cursei înarmărilor pe plan internațional. Deturnarea de resurse, constrîngerile pe care le determină însuși comerțul cu arme pe care îl antrenează sînt de natură să acționeze în direcția menținerii și consolidării dependențelor de ordin politic și economic, a împărțirii lumii în sfere de influență și dominație, a osificării structurilor ce opun rezistență tendințelor progresiste de modificare a actualei ordini mondiale.

Sînt toate acestea argumente concrete în favoarea întreprinderii, de către toate statele lumii, a unor măsuri practice de oprire a cursei absurde a înarmărilor, de trecere efectivă la dezarmare, în vederea progresului economic general și a eliberării omenirii de amenințarea unui război nimicitor. Este însuși sensul adînc al poziției statornice și acțiunii consecvente a României socialiste în direcția înfăptuirii dezarmării, în primul rînd a celei nucleare. **„Considerăm — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — că nimic nu poate justifica chiar din punct de vedere militar, al armamentelor de care se dispune astăzi — alocarea de noi sume pentru cheltuieli militare. Dimpotrivă, pornind de la răspunderea față de popoarele proprii, față de cauza civilizației, rațional este să se oprească aceste înarmări și să se treacă, sub control ferm, la reducerea lor, păstrîndu-se echilibrul și raportul de forțe fără a se pune în primejdie securitatea nimănui. Aceasta pînă cînd se va ajunge la lichidarea definitivă a armamentelor nucleare, a armamentului în general".**

Printr-o reducere de numai 10—15 la sută a cheltuielilor militare în lume — așa cum prevede, pînă în 1985, programul românesc de dezarmare prezentat la O.N.U. — s-ar „demobiliza", la nivelul anului 1978 de exemplu, resurse financiare în valoare de aproximativ 40—60 miliarde dolari, care ar putea fi îndreptate, în proporție de 50 la sută, pentru dezvoltarea economică și ridicarea nivelului de trai din fiecare țară, și 50 la sută pentru sprijinirea progresului mai rapid al țărilor cu un venit pînă la 500—600 dolari pe locuitor anual. Prin aceasta, s-ar realiza o suplimentare de 2—3 ori a asistenței financiare acordată statelor slab dezvoltate, în beneficiul în primul rînd al popoarelor din aceste țări, dar și al tuturor popoarelor lumii, al cauzei păcii și colaborării.

Rezolvarea ecuației „dezarmare-dezvoltare" — potrivit unei soluții pe deplin evidente dar netranspuse încă în practică — reprezintă o componentă de bază a procesului general îndreptat spre instaurarea unei noi ordini economice și politice internaționale, o contribuție la afirmarea unei noi politici de pace și colaborare, la făurirea unei lumi mai drepte și mai bune.

	Produs intern brut în anul 1976	Cheltuielile militare în produsul intern brut (medie anuală pe perioada 1973—1975)	Investiții brute în produsul brut în 1976	Diferența dintre investițiile brute și acumularea brută (% din produsul brut) în 1976	Plata anuală a datoriei externe (% din produsul brut) în 1976	Coloana 2/ /coloana 3
	1	2	3	4	5	6
Țări în curs de dezvoltare cu un produs brut pe locuitor de 250 dolari anual	180	3	15	—4	1,1	20%
Țări în curs de dezvoltare cu un produs brut pe locuitor de peste 250 dolari anual	868	3,25	24	—4	2	13,1%
Total	1048	3,2	21,1	—4	1,8	15,8%

Surse : „World Development Report", 1978, BIRD ; „Les forces armées mondiales (1976-1977)", La documentation française ; „Les consequences economiques et sociales de la course aux armements et des depenses militaires", Nations Unies, 1978

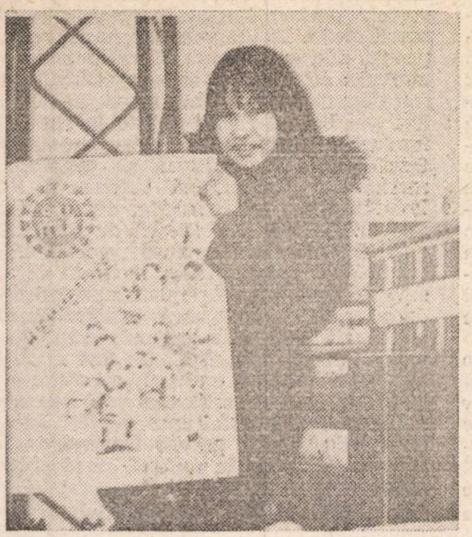

70,1 la sută din cei care au votat în referendumul din 18 ianuarie din Groenlanda s-au pronunțat pentru autonomia insulei, în cadrul regatului danez. Prima declarație de după referendum : partidul Siumut, cel mai mare din insulă, anunță că, dacă Piața comună nu va recunoaște, în scurt timp, Groenlandei o zonă de pescuit de 100 de mile marine, aceasta se va retrage din C.E.E. (Pescuitul constituie un aspect esențial al economiei groenlandeze). Premierul danez Anker Joergensen a declarat, de mai mult timp, că nu s-ar opune unei asemenea acțiuni

POOL

Balon. *Săptămîna aceasta, dacă starea vremii o va permite, va avea loc, la Salzburg, cursa de baloane „BP-Alpine Ballon Trophy Race", la care urmează să participe doisprezece concurenți. În imagine — balonul campionului britanic Dick Wirth*

Petrol

Dată fiind persistența crizei petrolului, guvernul japonez a cerut populației să-și restrîngă consumul de petrol și electricitate prin scăderea temperaturii la încălzitul imobilelor, reducerea folosirii ascensoarelor, precum și micșorarea vitezei autovehiculelor.

Monezi

59 de monezi în aur, spaniole și italiene, datînd din epoca lui Felipe II al Spaniei, au fost vîndute la licitație în localitatea franceză La Rochelle pentru suma globală de 64 710 franci. Aceste piese au fost găsite întîmplător, în noiembrie 1978, de către un cultivator, în cursul smulgerii unui arbore de pe proprietatea sa.

Protest

Nave ale marinei și poliției australiene i-au deschis cu greu drum submarinului nuclear american „Haddo" printre mica „armada" de ambarcațiuni sosite, la 19 ianuarie, în portul Auckland, pentru a protesta împotriva accesului submarinului. Peste 100 de iahturi, bărci cu motor și vele au format un lanț lung de un kilometru în fața intrării portului. O fregată neozeelandeză, trei canoniere și patruzeci de șalupe ale poliției au reușit, pînă la urmă, să deschidă o breșă prin care „Haddo" (4300 tone) a intrat în rada portului Auckland, unde va rămîne timp de șase zile.

Poliție

Șeful poliției italiene, Giuseppe Parlato, și șeful serviciilor antiterorism ale prefecturii din Catanzaro (sudul țării), Francesco Saladino, au fost destituiți de ministrul italian de interne, Virgilio Rognoni, în acord cu premierul Giulio Andreotti. Motivul : fuga neofascistului Giovanni Ventura, acuzat de atentatul din Piazza Fontana din Milano, soldat, în 1969, cu 16 morți și 100 de răniți. Numirea în postul de șef al poliției a lui Giovanni Coronas (fostul șef de cabinet al ministrului de interne), survenită la mai puțin de două zile de la destituirea predecesorului său, demonstrează — se subliniază la Roma — voința guvernului de a acționa cu fermitate și eficiență împotriva terorismului.

Pool

„Pool"-ul agențiilor de presă din țări nealiniate și-a sărbătorit, la 20 ianuarie, a patra aniversare. Înființat la 20 ianuarie 1975, la inițiativa agenției iugoslave „Taniug", acest grup difuzează în patru limbi (engleză, franceză, spaniolă și arabă), informațiile furnizate de circa 50 de agenții aparținînd unor țări nealiniate.

Smog. *Starea de alertă împotriva „smog"-ului din vestul bazinului industrial al Ruhr-ului (între Oberhausen și Bottrop), declarată la 17 ianuarie, a fost ridicată a doua zi. Ea a fost necesară din cauza situației create de poluarea atmosferică, provocată de ceață și absența vîntului în zonă. Populația fusese rugată să evite aglomerările, astmaticilor li s-a recomandat să nu iasă din casă, iar automobiliștilor să nu folosească mașinile. O alertă similară a mai fost declanșată, în bazinul Ruhr-ului, în 1974*

Zgomotul...

...maimuțele și oamenii. Experiența a fost făcută la Miami (Florida, S.U.A.) asupra a două maimuțe, supuse, pe tot parcursul unei zile, la zgomotele ambiante pe care le suportă un funcționar american mediu : maimuțele erau trezite, în fiecare dimineață, de soneria unui ceas deșteptător, auzeau apoi sunetele provocate de mașina de ras electrică, de o emisiune T.V., de circulația matinală a străzii, de un radio-auto. În timpul orelor de dimineață, auzeau sunetele emise, în apropiere, de un buldozer sau un generator. La prînz, intrau în atmosfera caracteristică unei cafenele, pentru ca, seara, să asculte retransmisia unui meci de fotbal american și să adoarmă în sunetul produs de aparatul de aer condiționat, „susținut" de cel al unor avioane aflate „în trecere". Toate acestea — au precizat promotorii experienței, Ernest Peterson și Jeffrey Angenstein — sînt zgomotele „normale", pe care orice om „normal" este obligat să le suporte într-un oraș „normal". Rezultatul : „zgomotul a avut un efect mai mare decît cel prevăzut asupra tensiunii arteriale a maimuțelor. Dacă mi-aș vedea tensiunea proprie crescînd cu 30 la sută, m-ar apuca groaza" — mărturisește Ernest Peterson. Specialiștii consideră că hipertensiunea poate provoca accidente cardiace, poate afecta funcționarea rinichilor și deveni, uneori, unul din principalii factori ai orbirii.

Ramses II

Tratamentul cu raze asupra mumiei lui Ramses II, la Muzeul omului din Paris, n-a permis eradicarea definitivă a bacteriilor – se arată într-un raport al Centrului Național de Cercetări al Egiptului. Tratamentul cu raze – precizează directorul centrului, Hamed Rouchdi – a neutralizat numai bacteriile pentru o perioadă limitată. Hamed Rouchdi prevede o reapariție a bacteriilor pe mumie și este de părere că aceasta s-ar datora pereților de sticlă ai noului sarcofag, care au atenuat, în mod considerabil, efectul razelor.

Invitație

Președintele Jimmy Carter a declarat, în cursul ultimei sale conferințe de presă, că l-a invitat pe Richard Nixon la dineul de gală oferit la Casa Albă în onoarea viceprim-ministrului R. P. Chineze, Den Siao-pin. Amintind că fostul președinte a fost „arhitectul" apropierii chino-americane, președintele Carter a afirmat că „domnul Nixon a deschis o cale de comunicare și de consultare cu Pekinul". Richard Nixon, care a acceptat invitația președintelui Carter, n-a mai venit la Casa Albă de la demisia sa, din august 1974. Carter și Nixon s-au întîlnit o singură dată : acum un an, în timpul funeraliilor de la Washington ale senatorului Hubert Humphrey.

Iarnă. *Zăpezi de „altădată" au adus în parcurile moscovite și vehicule de altădată : troika*

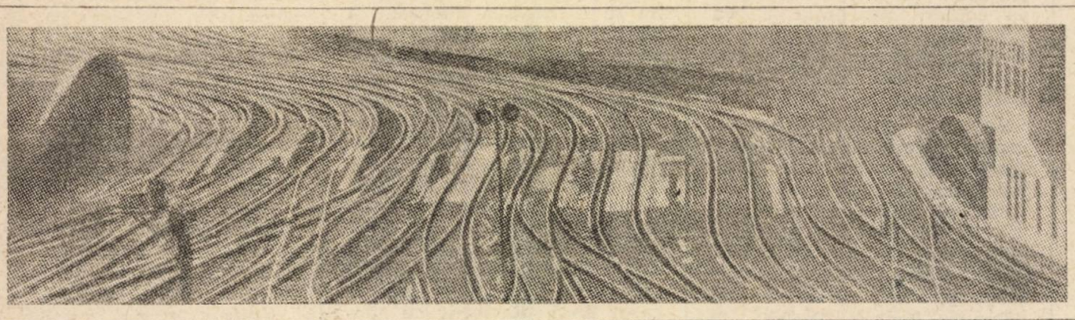

Grevă. *Gara londoneză Waterloo — complet paralizată în urma grevelor în lanț, declanșate de feroviarii britanici*

Tractoare

Peste 700 de tractoare se îndreaptă spre Washington, locul de întîlnire al agricultorilor americani, decișI să manifesteze astfel împotriva creșterii prețurilor și scăderii veniturilor lor. Una din cele șase șosele folosite în acest scop trece prin Oklahoma City, unde, în ciuda unui frig intens, 200 de tractoare au format o coloană lungă de cîțiva kilometri. Manifestația de la Washington este organizată de „mișcarea americană pentru agricultură" care, anul trecut, a patronat acțiuni de același gen. „Anul trecut, muream de foame, azi abia avem ce mînca" – declara presei un fermier din Oklahoma. Una din revendicări constă în stoparea importurilor de produse agricole. Coloanele de tractoare parcurg în medie 150 kilometri pe zi. Adevărate caravane tip western în plin secol XX.

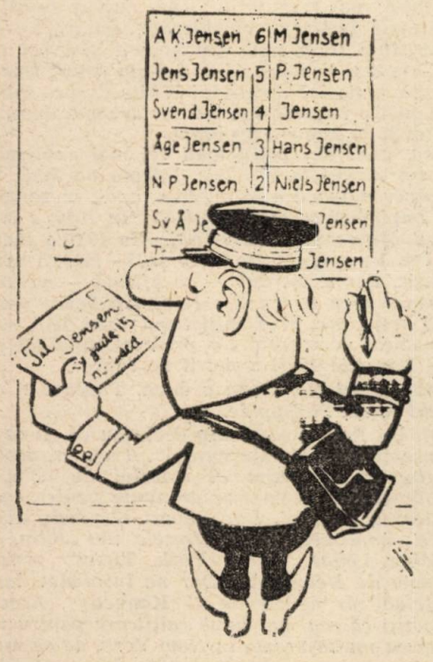

Coșmar. *Zilnic — așa cum ne sugerează caricatura — poștașii danezi sînt supuși unui adevărat coșmar atunci cînd trebuie să împartă, la diverse adrese, scrisorile. Pentru că, în Danemarca, numele de Jensen, Nielsen și Hansen sînt extrem de frecvente*

Biografie

Cel de-al nouălea volum al biografiei lui V. I. Lenin, cuprinzînd perioada iunie 1920 – ianuarie 1921, a apărut la Moscova – anunță ziarul „Pravda". Volumul conține peste 3000 de fapte și publică, în parte sau în totalitate, peste 700 de documente inedite : scrisori, note și telegrame ale lui Lenin. Perioada abordată este prezentată sub toate aspectele : apărare, economie și cultură, politică externă ale țării, precum și probleme ale mișcării revoluționare și comuniste mondiale – adaugă „Pravda".

„Reforger 1979"

Debarcarea forțelor blindate americane, ce urmează să participe la manevrele NATO („Reforger 1979"), a provocat pagube însemnate portului belgian Anvers. Potrivit autorităților portuare, în timpul operațiunilor de debarcare, unul din blindate a scăpat de sub controlul celor doi servanți, a trecut peste o poartă și și-a terminat cursa într-un parking, după ce „a strivit" circa 40 de automobile particulare.

J. O.

Se caută un președinte pentru Jocurile Olimpice de vară din 1984, de la Los Angeles. Ziarul „Los Angeles Times" scria că „fostul președinte al S.U.A., Gerald Ford, ar fi omul ideal" pentru a-și asuma această funcție neremunerată. Comitetul provizoriu al celor „șapte", un grup de oameni de afaceri californieni, însărcinați cu organizarea J. O., intenționează – scrie ziarul citat – să-i propună lui Gerald Ford, la întoarcerea sa din Orientul Apropiat, postul de președinte al J. O. – 1984.

Poștă

Unei felicitări trimise prin poștă i-au trebuit... 34 de ani pentru a ajunge la destinatar, un locuitor din Alençon (Normandia, Franța). Găsind în cutia poștală o felicitare, pe care scria „Un fericit an 1945", destinatarul a crezut, mai întîi, că e vorba de o glumă. Pînă la urmă, a realizat că totul era autentic : timbrele, ștampilele și semnăturile, care aparțineau unor foști colegi de tinerețe.

Naveta

Primul zbor al navetei spațiale americane a fost fixat pentru 9 noiembrie – a anunțat NASA (Administrația americană a aeronauticii și spațiului). Prevăzut inițial pentru 28 septembrie, zborul navetei a fost amînat din cauza unei explozii a unui motor, produse în timpul unor încercări, luna trecută. Explozia s-a declanșat din cauza uzurii anormale a pieselor turbopompei și vor fi necesare cîteva săptămîni pentru repararea stricăciunilor – a precizat un purtător de cuvînt al NASA. Data lansării depinde – a specificat el – și de decizia Congresului S.U.A., care urmează să aprobe credite suplimentare pentru această operațiune.

Rubrică realizată de Rodica Dumitrescu

Robert Kennedy și vremea sa (VI)

Senatorul de New York

„În fiecare zi — își amintea Johnson — îndată ce deschideam ziarul sau televizorul trebuia să fie ceva în legătură cu Bobby Kennedy ; trebuia ca vreo persoană sau vreun grup să spună ce mare vicepreședinte ar fi... Pur și simplu nu mi se părea corect. Eu îmi așteptasem rîndul. Bobby trebuia să-și aștepte și el rîndul. Dar și el și familia Kennedy vroiau acum... Nu puteam lăsa să se întîmple astfel". [1])

Dar victoria lui Goldwater asupra lui Rockefeller, în alegerile preliminare republicane din California, la începutul lui iunie 1964, a eliminat orice nevoie a lui Johnson de a-l avea alături pe Kennedy. Perspectiva numirii, de către republicani, a unui candidat conservator i-a deschis lui Johnson cale liberă în nord, unde Kennedy era puternic, și i-a creat dificultăți în sud și sud-vest, unde Kennedy i-ar fi fost un handicap. În acele luni, totuși, Johnson s-a instalat cu fermitate ca președinte. Prin iunie, sondajele de opinie arătau că nici un partener, inclusiv Kennedy, n-ar aduce o diferență de mai mult de doi la sută în votul său prezidențial. „Privește, îi spunea Johnson fratelui său. Nu mai am nevoie de el ca să cîștig. Pot lua pe oricare îmi place".

La 15 iulie, Goldwater a cîștigat numirea la convenția republicană. Cîteva zile mai tîrziu, Johnson i-a cerut lui Kennedy să vină la Casa Albă. „O să-mi spună că nu voi fi vicepreședinte, afirmă, corect, Kennedy, după ce închide telefonul. Mă întrebam cînd mă va anunța".

Dar, pentru Johnson, criza nu era încă depășită. „Se temea — declara, mai tîrziu, ajutorul său Clark Clifford — de convenția de la Atlantic City, pentru că plănuiseră să-l omagieze pe John F. Kennedy, iar Bobby urma să pronunțe omagiul. Se temea că acesta va copleși convenția și va sfîrși prin a fi... candidatul la vicepreședințe... Am vorbit despre toate acestea foarte mult timp".

Omagiul pentru defunctul președinte era prevăzut pentru marți seara. Johnson l-a amînat pentru joi, cînd candidaturile vor fi fost deja completate. A mai luat și o altă precauție, cea mai extraordinară, anume de a-l trimite pe Cartha DeLoach, împreună cu un grup de treizeci membri ai F.B.I.-ului, să înregistreze ce se întîmplă la Atlantic City. Scopul aparent era de a obține informații „în legătură cu conflicte, violențe etc.". Dar scopul adevărat, potrivit lui William Sullivan, tot de la F.B.I., era de a obține informații politice folositoare președintelui Johnson, „în special în a-l stăpîni pe Robert Kennedy".

Acest efort fără precedent — nici un alt șef al Executivului n-a folosit vreodată F.B.I.-ul la vreo convenție a partidului — de-abia era necesar. Kennedy nu avea intenția să stîrnească furtună la convenție. Era adevărat că apariția sa aprindea emoțiile delegaților și visurile prietenilor. „Aplauzele izbucneau ca un trăznet — spunea prietenul său John Seigenthaler, după vizita pe care Kennedy a făcut-o delegației din Virginia de Vest. Știam că în aer era electricitate și că toate forțele puteau fi puse împreună". Oamenii din jurul său vorbeau despre „o lovitură de care, însă Kennedy cu adevărat n-o dorea". Se afla acolo ca să mulțumească democraților pentru a-l fi sprijinit pe fratele său, nu să-i cîștige pentru el însuși. „Dacă s-ar fi întîmplat ceva, ar fi fost minunat, dar ar fi trebuit să se întîmple în inima lui Lyndon Johnson".

Inima lui Lyndon Johnson a rămas, de înțeles în suficentă măsură, insensibilă. Dar chiar fără vreun semn al vreunei insurecții din partea lui Kennedy, Johnson a susținut cicăleala cu vicepreședința sa pînă la sfîrșit. În a doua zi a convenției, l-a chemat pe Humphrey la Washington. După ce l-a făcut să aștepte în mașină la intrarea dinspre sud a Casei Albe, Johnson l-a chemat înăuntru. „Cei mai mulți președinți și vicepreședinți — i-a spus el lui Humphrey — pur și simplu nu se potrivesc... E ca un fel de căsătorie fără vreo șansă de divorț. Am nevoie de o completă și neclintită lealitate... Crezi că ești omul acela ?" „Cred că sînt", a răspuns Humphrey, optimist și cinstit. [2])

Robert Kennedy a fost încîntat de alegerea lui Humphrey. [3]) Dar mintea îi era la alte probleme. Joi seara trebuia să prezinte un film despre fratele său. Seigenthaler l-a însoțit la sala de proiecții. Au fost conduși, prin întuneric, într-o cabină mică de sub platformă. Kennedy a spus : „Vrei să controlezi programul ? Nu aud nimic de aici... Cred că Lyndon ne-a pus aici cu ordinul de a fi uitați. Probabil ne vor uita pînă poimîine". Și a scos manuscrisul și a început să-l citească din nou. Jackie, i-a spus el lui Seigenthaler, îi dăduse un citat din Romeo și Julieta.

Curînd au fost conduși, în altă încăpere, din spatele platformei, unde alți demnitari se adunaseră deja. Kennedy și-a privit manuscrisul din nou, a scos un stilou, a făcut cîteva modificări. În sfîrșit, senatorul Henry Jackson, care prezida, l-a chemat la tribună. „Cînd Jackson l-a prezentat — își amintește Seigenthaler — a fost ca un tunet în sală. Cu adevărat a fost... Și a continuat și a continuat și a continuat".

Mă aflam în sală, în mijlo-

---

1. În mod ciudat, Johnson nu ținea seama de starea de apatie în care se afla Robert Kennedy după noiembrie 1963 și, într-o măsură, temerile sale se justificau, din punctul său de vedere. În 1964, tocmai pentru a-l scoate din această stare, Johnson îl trimite într-un turneu în Extremul Orient. În Japonia, i se face o primire triumfală. Robert știe că este un omagiu adus președintelui asasinat. La Tokio, Robert Kennedy își face, într-un anumit sens, reintrarea în viața politică americană. Un ziarist îl întreabă dacă ar accepta să fie vicepreședinte cu Lyndon Johnson. Nu spune nu. Răspunsul său are chiar alt sens : „Într-o zi, a spus el, și fratele meu a fost întrebat dacă ar accepta să fie vicepreședinte. A răspuns că e ca și cum ai întreba o fată dacă se gîndește să se mărite cu bărbatul pe care îl iubește. Trebuie, însă, să fie cerută în căsătorie".

2. Kenneth O'Donnell este și mai clar cînd vorbește despre ce s-a întîmplat în culise, înaintea desemnării lui Humphrey : „Într-o zi, Johnson mi-a spus : «Vreau ca alături de mine să candideze un catolic. Ce părere aveți voi (cei apropiați lui Kennedy) de Eugene McCarthy ?» I-am răspuns : «Cum puteți alege pe senatorul nr. 2 din Minnesota în fața senatorului nr. 1 din Minnesota, Hubert Humphrey, care este mai calificat și se bucură de mai mult sprijin, numai deoarece al doilea om este catolic ? Catolicii ar fi nemulțumiți.» Acum era clar pentru Johnson că tabăra Kennedy îl dorea pe Humphrey ca vicepreședinte. Pentru noi, era la fel de clar că Johnson nu-l vroia. Președintele își bătea adeseori joc, în particular, de senatorul de Minnesota, dar afecțiunea noastră pentru Hubert îl nedumerea întotdeauna. ...I-am cerut lui Bobby să nu-și dezvăluie planurile pentru a-l ține pe Johnson în nesiguranță și a ne permite să obținem sprijin pentru Humphrey. Dacă Bobby s-ar retrage acum (decisese să se retragă din guvern), ne-am pierde capacitatea de presiune pe lîngă Johnson și el s-ar simți liber să aleagă pe oricine ar dori, chiar și un anonim... Cu cîteva săptămîni înainte de convenție, Johnson a făcut o ultimă încercare de a-l înlătura pe Humphrey și de a alege o altă persoană — senatorul Mike Mansfield (actualmente ambasadorul S.U.A. în Japonia). Ziaristul William S. White, unul dintre cei mai intimi prieteni texani ai lui Johnson, scria că Mansfield ar fi candidatul ideal... Mansfield mi-a spus mai tîrziu : «Am citit și eu articolul lui White și, ca toată lumea la Washington, am înțeles ce însemna. Am așteptat cîtva timp, apoi am hotărît să-l bat cu propriile lui arme. M-am dus la Casa Albă și i-am spus : Domnule președinte, am citit articolul domnului White despre mine și vreau să știți că în nici o împrejurare nu voi accepta desemnarea ca vicepreședinte. Și cu asta s-a terminat.»"

3. Hubert Humphrey, unul din politicienii cei mai cunoscuți ai ultimelor decenii, s-a născut la Wallace, Dakota de Sud, în 1912. A studiat la Universitatea din Minnesota, apoi, în timpul războiului, o boală îl împiedică să lupte pe front. În 1945, a fost ales primar al orașului Minneapolis, la 34 ani. Din 1949 a făcut parte din Senatul S.U.A. Vicepreședinte între 1965—1969, a candidat pentru președinție, dar a pierdut — se afirmă — pentru că și-a început campania prea tîrziu. S-a întors în Senat unde a desfășurat o amplă activitate fiind inițiatorul unor legi mai liberale. În 1972, convenția democrată l-a preferat candidat pe George McGovern. În ianuarie 1978, a murit de cancer.

4. „Romeo și Julieta", actul III, scena a doua. Traducere de St. O. Iosif, text revăzut de Al. Philippide.

5. Chiar consilierii lui Robert Kennedy declarau că „a candida la New York însemna o nebunie curată". Trebuia, acolo, învins Kenneth Keating, reprezentant al statului de 18 ani. Keating era un republican liberal, care se pronunța pentru egalitate rasială și eradicarea sărăciei. Dar Robert Kennedy avea experiență. În 1952 îl învinsese, pentru fratele său John, în Massachusetts, pe Cabot Lodge. „New York Times" scria : „Dl Kennedy are nevoie de New York. Dar ne întrebăm dacă New York-ul are într-adevăr nevoie de dl Kennedy". Acesta ripostează : „Dacă socotiți că cea mai bună calificare pentru un senator este de a fi locuit multă vreme în New York, de ce nu-l alegeți pe cel mai vechi locuitor al statului ?" „Paris Match"